Guidonii
Aretini
Micrologus

In hujus codicis compactione
non parva subrepsit confusio
in foliis 26 ad 33. Unde
si iterum esset religandus
ita vir peritus ordinabit
26
29
28
27
32
31
30
33.

~~Sec. XIII~~

Sec. XII

Iste lib. e fr. pdicatoru cuet. sce marie novelle de floretia.

·Musica magri Guidonis aretini· sic p3 carta· 33· [illegible]
Qui floruit ano dni· c· xxv· sic p3 i cronica [illegible]
·libro· 25·

Attollite portas principes uestras & eleuamini porte eternales & introibit rex

... sce marie canore gaudent nos omnes
... de mur de dulcedine
... nus

Diapas q̄d est.~ De septē c̄sonantiis.

Diapas ē q̄libet uox g̃ui cū acuta resonans unice. Vn̄ dr̄. Diapas dr̄ de oīb. Quom̄ de oīb.~ Q̄a in oīb uocib ualet fien. Siue dr̄ eo q̄ c̄tineat ōs uoces in sua ṗnuntiatiō. Quom̄ ōs uoces diapas c̄tinet.~ Q̄a acū septē uoces g̃ues 7 septē acute. quā uocē ex g̃uib recipit. eandē ī acutī. 7 idcirco septē ī sase ipsū c̄tinent uocē. V bigīa. Sic ī dieb ṗm 7 octa uu s̄ simile. ita ī diapas. Q̄b moīs dissimilib c̄stat.~ Septē. Quom̄.~ Q̄a ad sextum septē dissimilē uoces in q̄b oīb fien ualet. Diapt q̄d ē.~ Vox q̄libet alicui uoci c̄iuncta a se differenti q̄nto loco. Quot moīs fien ualet.~ Quattuor dissimilib. P̄m̄ mod q̄liē.~ Cū sit p̄ c̄tinuū ditonū. semit. 7 tonū. 7 sit tali ut ī t̄tia 7 septima uoce. Scd̄ q̄m.~ Cū ī struit p ton̄. semit. 7 diton. fit ī p̄m̄. 7 q̄rta uoce. Tertiū q̄m.~ Cū sit p semit. 7 in c̄tinuo tono. ut ē ī q̄nta uoce. Quart q̄m.~ Cū sit ī t b c̄tinuis toni 7 semit. ut ī uoce sexta. Diatīr q̄d ē.~ ṗnuntiatio q̄ c̄stat ex g̃ui 7 acuto. differentib a se q̄rto loco. Q̄b modi dr̄ diatīr.~ Trib. Q̄b.~ Cū sit ditono 7 semit. ut ī t̄tia 7 ui. Scd̄ cū sit p ton̄. semit. 7 tono. Tercius cū sit p semit 7 c̄tinuū diton̄. Diton q̄d ē.~ Spaciū q̄ c̄stat ex duob toni. Q̄t modi sit.~ Duob tantū. Semiditon q̄d ē.~ Spatiū q̄ sumit legitima magnitudine toni. 7 residuū eq̄liū partiū. Q̄b moīs c̄stat.~ duob. Ton q̄d ē.~ Spatia legitima magnitudo distans a sono ī sonū. Vn̄ dr̄.~ A bin tonando. ut ab augendo. Q̄t moīs fien ualet. Trib. Q̄b cū a t̄to ī choans tendit ī tetrar dū. ul a tetrar do

in p̄tū. seu a p̄to in deuto. Semit q̄d ē.~ residuū q̄ sumit ex eq̄lib partib. Vn̄ dr̄. Non q̄ sit medius ton.~ sed q̄ n̄ sit plen ton. Q̄t moīs sit.~ Vno tantū. Cept ī deuto finit ī t̄to. Q̄t species accidunt unicuiq motui.~ Due. Que.~ Copulatiua. 7 disiunctiua. Que ē copulatiua.~ Que una ṗnuntiatiō g̃ue 7 acutā c̄iungit uocē. Disiunctiua q̄ ē.~ q̄ n̄ solū g̃ue acutāq disiungit. Sed etiā unā eandēq p̄ncipio 7 fine distinctionū. partiū atq sillabaȝ disiungit.

Hec terret flentes ut discant mira clientes.

MV SICA.

Lettitie de fonte fluo
dul ce dini autrix.
Pars q̄q nul la mea est sine lettitia.

Nonne te prudens cantor hospes erit discere.
Dum sine me rebo at ī pulitate caret.

Nam q plene os cognoscit incantū dubitat.

Me modulator adi si nite cupis modulan.

Dn̄e doleo de n̄ris cantorib; q̄si centū annis inca nendi studio p̄seuerent. nūquā p̄se minimā ualent p̄ferre antiphonā.

Domine te rogo dona michi musice donū. ut que recte dico discant pueri cum.

Do mi ne qui te cum ha bi tant mag nis me lis te col lau dant.

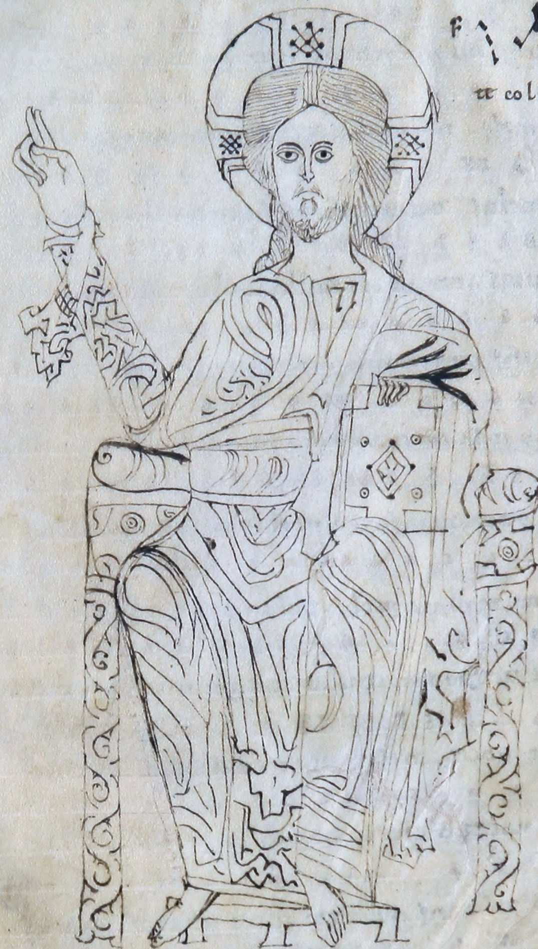

Aurea personet lira clara modulamina.
Simplex corda sit extensa uoce quindenaria.
Primum sonum mese reddat lege ypodorica.
Philomele demus laudes in uoce organica.
Dulce melos decantantes sicut docet musica.
Sine cuius arte uera nulla ualet cantica.
Cum telluris uere nouo producuntur germina.
Nemorosa circumcirca frondescunt et brachia.
Flagrat odor quam suauis florida per gramina.
Hilarescit philomela dulcis uocis conscia.
Et extendens modulando gutturis spiramina.
Reddit uoces ad estiui temporis indicia.
Instat nocti et diei uoce sub dulcisona.
Soporatis dans quietem cuius per discrimina.
Nec non pulchra uiatori laboris solacia.

Vocis eius pulchritudo clarior quam cythara.
Vincit omnes cantitando uolucrum cateruulas.
Implens siluas atque cuncta modulis arbuscula.
Volitando scandit alta arborum cacumina.
Gloriosa ualde facta ueris prae leticia.
Ac festiuas satis gliscit sibilare carmina.
Felix tempus cui resultat talis consonantia.
Utinam per duodena mensium curricula.
Dulcis philomela daret sue uocis organa.
Sonos tuos uox non ualet imitari lingua.
Qui hoc nescit consentare fistula clarisona.
Mira quam modulanis melodum tripudia.
Tu parua numquam cessa canere auicula.
Tam decet simphoniam monocordi musica.
Que tuas laudes frequentant uoce diatonica.

a a a g a a a a d c a ha g a a
Nolo nolo ut quiescas temporis ad otia.
a a a g a a a a d c a ha g a a
Sed ut letos det concentus uolo tua lingula.
cha gf g ga a g fe d f e d ed e d d
Cuius laude memoreris in regum palatia.
a a a g a a a a d c a ha g a a
Cedit auceps ad frondosa resonans umbracula.
a a a g a a a a d c a ha g a a
Cedit cignus et sua uis ipius melodia.
cha gf g ga a g fe d f e d ed e d d
Cedit tibi timpanista et sonora tibia.
a a a gf g a a d f e d ed e d d
Quamuis enim uideamus corpore premodica.
a a a gf g a a a d f e d ed e d d
auscul ta
Iam mente cuncti expectant nemo dat iuuamina.
e ed d d e f gf ed f e d ed e d d
Nisi solus rex celestis qui gubernat omnia.
a a a gf g a a a d f e d ed e a a
Iam preclara tibi satis dedimus obsequia.
a a a gf g a a d f e d ed e d d
Que in uoce sunt iocunda et in uerbis rithmica:
e ed d d e f gf ed f e d ed e d d
Ad scolares et ad ludos digne congruentia.
a a g a c h a cd c h a cha g a a
Tempus adest ut soluatur nostra uox armonica.
cha gf g ga a g fe d f e ded e d d
Ne fatigent plectrum lingue canticorum tedia.
e ed d d e f gf ed fe d ed e d d
Et pigrescat auris prompta studiis ad enigmata.

a a g a c ha cd c ha cha g a a
Innus deus in personis unus in esse sentia.
cha gf g ga a g fe d f e d ed e d d
Nos conseruet et gubernet sua subclementia.
e ed d d e f gf ed fe d ed e dd dagfgfdfefd
Ac regnare nos concedat cum ipso in gloria. Amen.

IN NOMINE SUMME ET INDIVIDUE TRINITATIS INCIPIT MICHROLOGUS DOMNI GUIDONIS. ID EST BREVIS SERMO IN MUSICA. CARMINA EIUS DE

i. exercitio
Gymnasio musas placuit reuocare solutas.
musice · i. usque modo
Ut pateant paruis habite uix hactenus altis.
i. obscurum
Inuidie telum perimat dilectio cecum.
i. crudelis · i. utilia
Dira quidem pestis tulit omnia commoda terris.
i. composui
Ordine me scripsi primo que carmina finxi.

Diuini timoris totiusque prudentie fulgore clarissimo. dulcissimo patri et reuerentissimo domino. Teodaldo sacerdoti ac presulum dignissimo. GUIDO suorum monachorum utinam minimus. quicquid seruus et filius. Cum solitarie uite saltem modicam exequi cupio quantitatem. uestre benignitatis dignatio ad sacri uerbi studium meam sibi sociari uoluit paruitatem. Nam quamuis non desint excellentie uestre multi et maximi spirituales uiri. et uirtutum effectibus habundantissime roborati. et sapientie studiis plenissime adornati. qui commissam plebem una uobiscum $\overset{\text{i. eueniente}}{\text{competenter}}$ erudiant. et diuine contemplationi assidue et feruenter inhereant. Sed ut mee paruitati et mentis et corporis inbecillitas miserata uestre pietatis et paternitatis fulciatur munita presidio. Ut si quid me diuinę utilitati accesserit. uestro deus imputet merito. Quare cum de ecclesiastici

utilitatib; ageret exercitiū musyce artis. p q fauen
te dō ñ incassū desudasse me memini. Unā iussit
auctoritas pferri in publicū. ut sic eccla beatis
simi donati epi & mar. cui dō auctore iure uicario
psidetis mirabili nimiū scemate pagitur. ita et
de ministris eccle. honestissimo decentissimoq;
s. et phemine
q dat priuilegio cunctis poene p orbē clericis
spectabilis redderetur. Et reuera satis habet
miraculi et optionis. cū uře eccle etiā pueri in
modulandi studio. pfectos alioꝝ usq; q̄q; locoꝝ
superent senes. Unq; honoris & incrementi plurimū
cumulabit celsitudo. cū post priores patres tanta
a tali eccle p uos studioꝝ puenerit claritudo.
Itaq; quia tā cōmodo pcepto nec uolui cont̄ ire
i. stu diosissime
nec ualui. offero sollertissime paternitati uře
musyce artis regulas qn̄to lucidius & breuius potui
explicatas. Philosophoꝝ neque eadē uia adplenū
neque eisdē insistendo uestigiis. id solū pcurans.
at cis
q ecclastice oportunitati nřisq; subueniat
paruulis. Ideoq; enī hoc studiū acten; latuit occul
tatū. q cū reuera eēt arduū. nē aliquibet humilit̄
explanatū. Quod q occasione olim aggressus sum
que utilitate & intentionē p pauca absoluā. Incipit
Summe & naturalis conditio. & bonoꝝ. Plogus.
imitatio cōmunis utilitatis diligentē faceret.
i. ad ultimū
coepi int̄ alia musycā pueris tradere. Tandem
affuit diuina gr̄a. & qdā eoꝝ imitatione cor de
nrāꝝ notaꝝ usu exercitati. ān unius mensis spatiū
t ini
inuisos & inauditos cant. ita p mo intuitu & indubi
tant̄ cantabant. ut maximū plurimis spectaculū

pberet. Qd tamē q n̄ potest facē. nescio q fron
te se musycū ut cantorē audeat dicē. Maxime
itaq; dolui de nřis cantorib; q & si centū annis
i canendi studio pseuerent. nūquā tamē ut mini
mā an̄ p se ualent efferre. Sēp discentes ut ait
apts. & nūquā ad scientiā ueritatis puenientes.
Cupiens itaq; tā utile nřm studiū in cōmunem
utilitatē expendē de multis musyce argumtis
at m
que adiutorē dō puanr pra cqsiui. que dāque
cantorib; pficē credidi. quanta potui breuitate
pstrinxi. Que enī de musyca ad canendū min̄
i. si aliqua
psunt. aut siqua ex his q dicunt̄ ualent intellegi.
nec memoratu digne iudicaui. Non curans
i. multoꝝ at qb; dā
de his. si quorundā liuescat inuidia. dū quorundā
pficiat disciplinā. Explicit plogus. Incp capi
tula.

partium. Primus passus terminabis in B. secundus vacat. tertius
in F. quartus vacat. quintus in b. sextus in e. septimus
in ♮. reliqui vacant. Item cum a Γ. ad finem quattuor
divides. primus passus terminabitur in C. secundus in G.
tertius in g. quartus finit a C. vero ad finem similiter
quattuor passuum. primus terminabitur in F. secundus in c.
tertius in f. quartus finit. ab F. vero quattuor passuum.
primus terminabitur in b rotundam. secundus in f. ab b rotun
do vero quattuor passus secundus invenies ♮. reliqui
vacant. ab a vero quinque passus quartus invenies D.
quintus finit. Et de dispositionibus vocum hi duo
regularum modi sufficiant. quorum superior quidem modus
ad memorandum facillimus. hic vero extat ad faciendum
celerrimus. In sequentibus vero omnis divisionum modi IIII.
in brevi patebunt.

Quod sex modis sibi invicem iungantur.

Dispositis itaque vocibus, cum vox voci [i. in aliis locis] alias maiori
spatio cernitur. ut inter Γ. et A. et inter A. et B. alias
minori ut inter B. et C. et reliqua. Et maius quidem spatium
tonus dicitur. minus vero semitonium [t semitonium]. semis videlicet. id est non
plenus tonus. Item inter aliquam vocem et tertiam a se tum ditonus
est id est duo toni. ut a C. ad E. tum semiditonus qui ha
bet tantum tonum et semitonium. ut a D. in F. et reliqua.
Diatessaron est cum inter duas voces quocumque modo duo sunt toni
et unum semitonium. ut A. ad D. et a B. in E. et reliqua.
Diapente vero uno tono maior est. cum inter quaslibet voces
tres sunt [toni] et unum semitonium. ut ab A. in E. et a C.
in G. et reliqua. Teste boetio est armonia dulcis
copulatio vocum. Habes itaque sex vocum consonantias
.i. tonum. semitonium. ditonum. semiditonum. diates
saron. et diapente [t e]. In nullo enim cantu aliis modis

vox voci coniungitur ut intendendo ut remittendo.
Cumque tam pauci [i. terminationibus] clausulis tota armonia [i. cantus] formetur. utillimum est [i. consonantias] alte eas memorie commendare. et donec plene
in canendo sentiantur et agnoscantur [t co]. ab exercitio [i. studio]
numquam cessare. ut his velut clavibus habitis canendi
possis peritiam [i. doctrinam] sagaciter [i. studiose] ideoque facilius possidere.

De diapason et cur septem tantum sint note. V

Diapason autem est in qua diatessaron et diapente
iunguntur. Cum enim ab A. in D. sit diatessaron.
et ab eadem D. in a. acutam sit diapente. ab A.
in a acutam. a. diapason existit [t existit]. Cuius vis [i. lex] est. in utraque parte eandem litteram utraque habere latere. ut a B. in ♮. a C.
in c. a D. in d. et reliqua. Sicut enim utraque vox eadem
littera notatur. ita per omnia eiusdem qualitatis perfectissimeque
similitudinis utraque habetur et creditur. Nam sicut finitis
septem diebus eosdem repetimus. ut semper primum et octavum
diem eundem dicamus. ita et octavas semper voces eadem
figuramus et dicimus. quia naturali eas concordia consonare
sentimus. ut D. et d. Utraque enim tono et semitonio
et duobus tonis remittitur [t una]. et utraque tono et semitonio
et duobus tonis intenditur [t una]. Unde et in canendo. duo
aut tres aut plures cantores, prout possibile fuerit.
si per hanc speciem differentibus vocibus eandem quam
libet antiphonam incipiant et decantent. mirabe[ris]
te eandem vocem diversis [s. in] locis sed minime diversam [s. esse] habere eundemque cantum gravem et acutum et superacutum
tamen unice resonare. hinc. Cap. VI.

De gravibus et acutis atque excellentioribus vo

g a a g a E a E a g a a
G a a G a h c h a G a a
Γ A A Γ A B B A Γ A A

Summi regis ar chan ge le mi cha hel.

Item si eandem antiphonam partim gravibus partim acutis sonis cantaveris, aut quantumlibet per hanc speciem variaveris, eadem vocum unitas apparebit hoc modo.

F G g a f c h e a g f G f c

Sanc ta spi ri tus ad sit no bis gra ti a. Que

e a c D a e h c a g F G g

cor da nos tra si bi faciat ha bi ta cu lum.

Unde verissime poeta dixit (i. virgilius) septem discrimina vocum (i. differentias). Quae et si plures fiant non est aliarum adiectio. sed earundem renovatio et repetitio. Hac nos de causa omnes sonos secundum boetium et antiquos musicos septem litteris figuravimus cum moderni quidam nimis incaute quattuor tantum signa posuerint. quintum et quintum videlicet sonum eodem ubique caractere figurantes. cum indubitanter verum sit quod quidam soni a suis quintis omnino discordent. nullusque sonus cum suo quinto perfecte concordet. Nulla enim vox cum altera praeter octavam perfecte concordat.

De divisionibus et interpretatione earum. VII

Ut autem de divisione monocordi in paucis multa perstringam. semper diapason duobus ad finem passibus currit. diapente tribus. diatessaron quattuor. tonus novem. Quae quanto passibus numerosiores. tanto sunt spatio breviores. Aliae vero divisiones praeter has IIII inveniri non poterunt. Diapason autem interpretatur de omnibus. sive quod omnes habeat voces. sive quia antiqui cytharae octo per eam fiebant cordis. In hac specie.

SPACIA — SPAC. i. duo

Γ A B C D E F G a b c d e f g a

gravior vox duo habet spatia. acuta unum. ut A. et a. Diapente dicitur de quinque. sunt enim in eius spatio voces quinque ut a. D. in. a. sed gravior eius vox. tres habet spatia. acuta duo. Diatessaron sonat (i. vocatur) de quattuor. nam et IIII habet voces et gravior eius vox IIII habet spatia. acuta vero tria. ut a. D. in. G. Has tres species simphonias i. suaves vocum copulationes meminerimus esse vocatas. quia in diapason diversae voces unum sonant. Diapente vero et diatessaron diaphoniae. i. organi iura possident quia voces (t. qualitatem cuique) ut cuique similem reddunt.

Tonus autem ab intonando. id est sonando nomen accepit. qui maiori voci novem. minori vero octo passus constituit.

Semitonium autem ditonus. et semiditonus. et si voces ad canendum coniungunt. divisionem tamen nullam recipiunt.

De affinitate vocum per quattuor modos sunt.

Cum autem septem sint voces. quia aliae ut diximus sunt hae de septena sufficit explicare quedam sonorum modorum et diversarum sit qualitatum. Primus modus vocum est cum vox tono deponitur. et tono semitonio. duobus tonis intenditur. ut. A. et D. Secundus modus est cum vox duobus tonis remissa semitonio et duobus tonis intenditur. ut. B. et E. Tertius est qui semitonio et duobus tonis descendit duobus vero tonis ascendit. ut. C. et F. Quartus vero deponitur tono. surgit autem per duos tonos et semitonium. ut. G. Et nota

q̄d se p ordinē sequunt̄. ut p̄m in. A. scđs in. B.
t̄tius in. C. Itē q̄ p̄m in. D. scđs in. E. t̄tius. in. F.
quart̄ in. G. Itē q̄ notabas uocū affinitates. p
diatess̄ 7 diapente c̄structā. A. enī ad. D. & B.
ad. E. & C. ad. F. G. ag̃ uib; diatess̄. ab acutis uō
diapente c̄iungunt hoc modo.

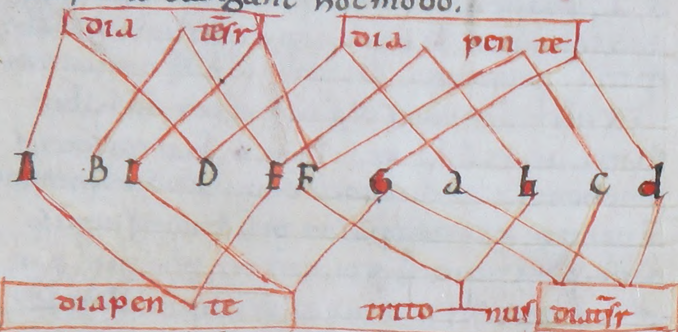

Quamquā p̄clarissimi edocti magistri nobis
cunctarū opifex rerū c̄tulerit huic arti non
nūq̄ mentis maxima ingenia. tam̄ adhuc quā plu
ra extant que a nob̄ minime p̄fecte secunt̄. Ergo
sursū erecti sensib; medullit̄ o͞ipotentē posca
m̄ iudicē. q paruulis dat sapientiā. 7 eos q sunt
sine intellectu replet scientia. Ut nob̄ exiguis
largire dignet̄ huic arti p̄itiā. Quāuis enī
desit copia loquendi. n̄ tam̄ deerit occulti in
spectoꝝ pectoris q̄ tribuat m̄ impetio loquendi
aliqua que p̄sint his q rudis st̄ corde. Igit̄ mul
toꝝ ic̄itat̄ studio. c̄posui par uā formulam
breuiq; dē sermone. sed pleno solidata sensu.
Ad cuius lucidius obscuritatē intellegendā apta
ui quā dā figurā. in q̄ r̄te dispositis hec scilicet

neume quē a diuisione monocordi originē signat̄.
in q̄ se g̃ uis cū acuta reddat similē. siue in depositiō
siue in eleuatiō. Tres enī existunt neume. in q b;
7 monocordi diuisio. & uocū p̄ficit̄ similitudo.
i. diapason. diapente. 7 diatess̄. Tres q̄q; st̄ 7 uoces
sine q b; hee neume nullo modo p̄ficiuntur. C. D. E.
Nā aut g̃ ue quā libet exhi. aut acuta recipient.
Nota uō que dixi. q a sine hi nulla possit neuma
c̄stare. cū diapason in oīb; fieri possit uocib;. hac
in altā inueniat̄ uoce. Diatess̄. ut ab. F. in. b. ro
tundū. hec in fine opis plenius elucidanda
est̄. Nunc uō quā uim hee tres uoces optineant
uideam̄. Omnib; itaq; modi distinctiones q̄
modoꝝ. his tri b; aptitant̄ uocib;. Distinctio
nes aūt dico hee. que a plerique differentie uo
cant̄. Differentie aūt ut m̄ uidet̄. 7 ocir codr
eo q discer nat siue separet plagas ab autento.
Ceterū abusiue dicunt̄. Ergo oēs alie uoces cum
his aliq d habent c̄cordiā. seu in depositione
seu in eleuatione. Nulle uō inut̄ q se exibent
similes cū aliis. nisi in diapason. Sed hoꝝ simi
litudo oīū in hanc figurā quā sub iecim̄ q s q s
req sierit. reppe rire potent. i.
Omnis nāq; uox sc̄de sibi iungunt̄ & t̄tie.
Quar te uō atq; q n q; n̄ iungunt̄ aliter.
Nisi diatessaron sit ibi ut diapente.
Que ubiq; c̄iunguntur sibi cū similib;.
Plures enī remit ten do st̄ in modo similes. i.
Intendendo uero sursū alie c̄ similes.

Que ubique cantor quisque poterit avertere. & h. VIII.
C unos e hac figura curet sibi inspicere. tantib; & b.
Sursum recta an adversa ima petat linea. De aliis affini
Si que alie sunt affinitates. eas quoque similiter diatess
& diapente fecerunt. Nam cum diapason in se diatess
& diapente habeat. et easdem litteras latere ut quod con
tineat semper in medio eius spatio aliqua est littera. que
ad utrumque diapason latus ita conveniat. ut cui littere
a gravibus diatess reddit. eidem in acutis per diapente
conveniat ut in superiori figura notatur. Et cui a gra
vibus diapente contulit. eidem a superioribus diatess
dabit. ut. A. E. a. A enim & E. in depositione
concordant. quia inter quos duobus tonis semitonioque
efficitur. Itemque. G. cum ad. E. & D. per eandem species
resonet. unius depositionem alterius elevationem
suscipit. Nam. E. & G. duobus pariter tonis et semito
nio surgunt. & D. & G. tono & semitonio
pariter inflectuntur. b. vero rotundum quod minus est
regulare. quem adiunctum vel mollem dicunt. cum F.
habet concordiam. et ideo additum est quia F. cum IIII. se. h.
in tono differente nequibat habere concordiam.
Utraque autem. b. h. in eadem neuma non iungas. In eo
dem vero cantu maxime. b. molli utimur. in quibus. F F
amplius continuatur. gravis vel acuta. Ubi & quan
dam confusionem et transformationem videtur facere.
ut. G. sonet protum. a. deuterum. cum ipsa sonet tritum.
Unde et a multis nec mentio facta est. Aliam vero h.
in commune placuit. Quod si ipsa est. b. mollis vis
omnino non habere, neumas in quibus ipsa est. tempera.

ut per F. G. a. et ipsa b. habeat. G. a. h. c. Aut
si talis est neuma. que post. D. E. F. in elevatione
vult duos tonos et semitonium. quod ipsa b. facit.
aut post. D. E. F. in depositione vult duos tonos.
pro. D. E. F. assume. a. h. c. que eiusdem sunt modi.
et per dictas depositiones et elevationes regulant
habere. huiusmodi enim elevationi et depositio
ni. inter. D. E. F. & a. h. c. confusionem (id est multam) maxime
creat nam tollit. De similitudine vocum pauca per
strinximus. quia quantum in diversis rebus similitudo congruit.
tantum ipsa diversitas per quam mens confusa (id est fit ista) diutius
potatur labor reminuitur. Sepe enim adunata divi
sis facilius capiuntur. Os tamen modi distinctionesque
modorum. his et b. aptantur vocibus. Distinctiones
autem dico eas que a plerisque differentie vocantur.
Differentia autem idcirco dicitur. eo quod discernat seu
separet plagas ab autentis. (id est alterum) Ceterum abusive dicitur.
Ergo omnes alie voces cum his aliquam habent concordiam.
seu in depositione. seu in elevatione. Nulle vero inter quas
(id est donant) se exibent similes cum aliis. nisi in diapason. Sed horum
similitudo omnium in hanc figuram quam subiecimus. quis
quis requisierit (id est invenire) repperiet reportet.

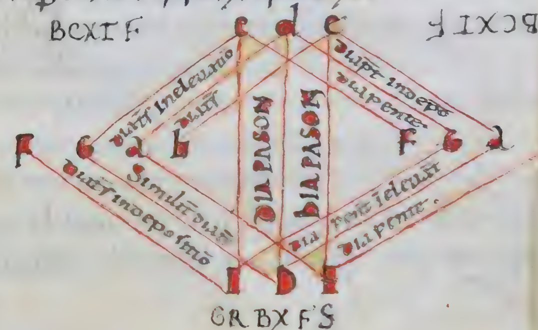

Itē de similitudine uocū q̄ 4 diapās sola p̄fecta ē. VIIII.

Sy p̄ dicte uoces .i. scdm q̄ p̄ut similes sīt .i. sic ut pote. alie ide
positione. alie intīū q̄ ita similes faciunt neumā.
adeo ut uniū tibi cognitio alterā pandat. Inq
b ū nulla similitudo monstrata ē. At que diuer
soꝝ modoꝝ sīt alia alti us neumā cantū que n̄ reci
pit. q̄ sic cōpellas recipe t̄nsformabit. Ut pote
siq̄ uellet an̄t cui p̄ncipiū ēēt in D. in E. t F.
que sīt altius modi uoces incipe. mox auditu p
cipet q̄nta diū sītati t̄nsformatio fieret. i b. ā.
& a. que uniū sīt modi. sepissime po sum eunde
cantū icipe ut finire. Sepissime aūt dixi 7 non
sēp. q̄a similitudo n̄ i diapās p̄fecta n̄ē. Ubi eni
diū sa ē tonoꝝ semitonioꝝ q̄ positio. fiat neces
se ē 7 neuma 4. In p̄ dicti nāq̄ uocib 7 que
unius modi dicunt̄. dissimiles i ueniunt̄. D.
eni deponit̄ tono. a. ū ditono. Sic 7 de reliqs.

Itē de modoꝝ 7 falsi meli agnitione 7 correctiō. X

Hiis ē ini modi ut ē p i qs abusiue tono noant.
q̄ sic sīt ab inuicē natāli diū sitate disiuncti.
ut alt̄ alti i sua sede locū n̄ t̄buat. alt̄ q̄ alti
us neumā aut t̄nsformet aut nūquā recipiat.
Necessarnatia q̄q̄. p fal sitate ita i canendo subrepit.
ut de bene dimēnsis uocib paꝝ q̄ deminunt
antes. t adiciunt i tendentes. q̄ praue uoces
minū faciunt. aut cū a p̄ dictam ratione
sī iusto i tendentes ut remit tentes. neumā
libet modi in aliū modū p̄utim. aut loco
cē n̄ recipit i choam. Q̄ ut exemplo pate
at.

incōm. Diffusa ē gra. Multi p̄pterea q̄ erat in
capiendū in. F. uno tono deponunt cū an̄t. F.
ton̄ n̄ sit. sicq̄ fit ut fini cōm el d̄ē ibi d̄ē ueniat
ubi nulla uox ē. t quas dā facim̄ sub ductiones
t to que diesis appellant̄. cū n̄ oportat ea i usū
admitte. a sup uenientib ceu tis loci. q̄ ut faci
le pateat. p ponim̄ exēplū.

A A C M A G A F F G E F D A G A F D E
D F D D
De si de rium.

In nullo eni sono ualet fieri. excepto t̄ tio 7 sexto.
Nā si repenat̄ in alio poenit̄ dem da ē. Nonso
lū eni ipsa sed & radix ex q̄ inutilit̄ p cessit era
dicanda ē. Notandū q̄ q̄ q̄a aqb dā semitoniu
loco admittit̄. ido armoniā in modū plaustri
uergentē p pe t̄ sa semitā ē ficiunt. Ido aūt plur̄
quā diū artiū musyce sīt regule dissolute q̄a
dū nūquā ali potuer̄ se ad semitonia admitte
in modū pleni flumini. cui dū n̄ sufficit p p̄u
al ueus. p copiā diffundit̄. Itaq̄ ipsi oi loco
q̄ semini a decurrunt. eleger̄ aliā semitā. me-
-tuentes artū ing̃ dispectū. ne magnitudo q̄m
p̄cellunt corpoꝝ. artet̄ minori latitudine.
aut breuioꝝ altitudine tegminū. Ubi aūt n̄
quer̄ poenit̄ effugē. diesis usi sīt. Imitantes
nimirum illos̄ qdū metuunt uim algoꝝ inm
faciunt inpingentes semet an̄t os caminī. Igit̄
hec diesis quā sic sup dixim̄ loco sem sumunt.
nusquā sum da ē n̄ isto modo. Cū t̄ t canīt̄
7 te t̄ r ō poucendo ē in pto. ttiū q̄ deponendo

in semetipso. vel in eodem tono. seu etiam magis in fi-
mo. tritus quoque et tetrardus pro vice subducendus est
modicum que subductio appellatur diesis. que est
medietas sequentis semitonii. sicut semitonium est medietas
sequentis toni. Metire autem hoc modo. Cum a Γ. feceris
novem passus. repperies quoque A. Tunc ab A. usque
ad finem partire per septem. et inter minorem primo par-
tem repperies primum diesin. inter B. et C. moxque secun-
dus tertius passus erit vacuus. Quartus vero tertii diesis
obtinebit locum. qui similiter erit inter ♮. et c.
Modo similia. a D. passus fiant totidem. moxque
secunde patebit locus supradicti ordine que erit
inter E. et F. Secundus inter ♮. et c. Reliqua canit.
Ammoneo etiam lectorem ne existimet nos desipere.
eo quod primo omisimus ista scribere. Nos enim paratos
habebit post finem operis existus respondere
sibi. nunc ad cepta revertamur. Sunt enim nonnulli
qui ubi debuerant semitonium admittere opponunt
tonum. quod exemplo pateat in offertorio. De profundis.
Multi quoque erat incipiendum in. D. uno tono depo-
nunt cum ante. E. tonus non sit. sicque fit ut ubi
cumque occurrit semitonium. ponant illud sub. C. quod
nullo modo potest fieri. Cantoris itaque peritus
esse debet quo loco vel modo quamlibet neumam inci-
piat ut eam ut suo modo restituat. vel si motione
opus est. ad fines voces inquirat. Hos autem modos
ut tropos greci nominamus. protum. deuterum. tritum. tetrardum.
Que vox et que in cantu optineat principatum. XI.
Cum autem quilibet cantus [i. in] omnibus vocibus et modis fiat

vox tamen que cantum terminat optinet principatum.
[i. magis secundum moram] [ante dicte]
Ea enim et diutius et morosius sonat. et premisse
voces quod [tantum] tantum exercitatis patet. ita ad eam
aptantur ut mirum in modum quandam ab ea coloris
faciem ducere videantur. Per supradicta [i. certe] nempe sex
consonantias voci que neumam terminat relique voces
concordare debent. Vocum que cantum terminat.
principium et cunctarum quoque distinctionum fines ut etiam
principia oportet adherere. Excipitur quod cum cantus in. E.
terminat. sepe in. C. que ab ea diapente et semitonio
distat principium facit ut antiphona hec.

c a G a ♮ a G GF G E F E D G a c c d c c a G F G a c G F G a a G F E
Tertia dies est quod hec facta sunt.

Preterea cum aliquem cantare audimus. primam eius
vocem cuius modi sit ignoramus. quia utrum toni aut semitonii
relique ve species sequantur nescimus. Finito autem
cantu ultime voci modum ex preteritis aperte cognosci-
mus. Incepto enim cantu quod sequatur ignoras. Finito enim
quod precesserit vides. Itaque finalis vox est quam melius
intuemur. Deinde si eidem cantui versum aut psalmum.
aut aliquid velis subiungere ad finalem vocem [i. valde] permaxi-
me oportet [i. coadunare] coaptare. non ad primam ut aliarum [i. certe] adeo
inspectionem redire. Addit quoque quod illud quod [i. studiosi] accurati
cantores in finalem vocem maxime distinctiones mittunt.
Nec mirum si regulas musica a finali voce
sumit cum et in grammatica partibus [pe] pene ubique
vim sensus in ultimis litteris vel sillabis. per casus. numeros. per-
sonas. tempora discernimus. Igitur quia omnis laus in fine
canitur. iure dicimus quod omnis cantus ei sit modi subiectus.

Nota de fine cantus.

& ab eo modo regulā sumat que ē ultimū sonat. A finali itaq; uoce ad qⁿᵗᵃ inq; libet cantu iusta ē depositio. & usq; ad octauā eleuatio. Licet c̄t̄ (quandoque) hanc regulā sepe fiat. ut ad nonā decimāue ꝑ g̃ dicam̄. Vn̄ & finales uoces statuer̄ philosophi. D. E. F. G. q; hi ꝑmum (porrecta) eleuatione. ut depositionē. monocordi positio cōmodant. (donauit) Habent enī deorsū unū tetr̄ cordū g̃uiū. sursū ū duo acutaꝝ. De diuisione q̄ttuor modoꝝ

In octo. XII

In (.i. uni hec) q; terra cū cant̄ ul moī. ut (sicut) poite ꝑti ad cōparatione fini (aliquando) tum sint g̃ues & plani tū acuti & alti. ut s; ī psalmi. & si q̄d (aliquid .s. ē) ut diximꝰ fini aptandum erat uno eodē q; m (o) (pronuntiatū) prolatum. diu sis aptari n̄ poterat. Q̄d enī subiungebatur si erat g̃ue cū acutis n̄ cōueniebat. Consiliū itaq; fuit ut qsq; modus partiret̄ in duo .i. acutū & g̃uē. distributis q; regulis. acuta acuti. & g̃uia cōuenirent g̃uib;. & acut̄ qsq; mod dicer̄ autent̄ .i. auctoralis & ꝑnceps. g̃uis aūt plaga uocaret̄ .i. lateral & minor. Q; enī dr̄ stare ad lat̄ (sed) min minor meest. Ceterū si ēēt maior. ergo aptiꝰ diceret stare ad lat̄ eī. Cū g̃ dicat̄ autentus ꝑt̄ & plagi ꝑti. & similit̄ de reliq. qm̄ a multit̄ ī uocib; erant quattuor diuisi in cantib; facti s̄t octo.

(sicut erat acutū a g̃uib; discordabat.)

Abusio aūt tradidit latini dicē ꝑ autento ꝑto. & plagis ꝑti. ꝑm̄ & scd̄s. Pautento deutō. & plagis deuti. t̃tius & quartus. Pautento t̃to. & plagis t̃ti. qnt̄ & sext̄. Pautento tetr̄do & plagi tetrar di. septimꝰ & octauus.

rate. XIII.

De octo modoꝝ agnitiō acumine & g̃uitate

Sunt octo s̄t modi ut octo partes orationis. & octo forme beatitudinis. ꝑ q̄s oīs cantilena discurrens. octo dissimilib; q̄litatib; uariat̄. Ad q̄s in cantib; discernendos. etiā quedā neume inuente s̄t. ex q̄ꝝ (.i. cōuenientie) aptitudine ita modū cantioni agnoscimꝰ. sic sepe ex aptitudine corporis. que cuius sit tunica repperimus. ut

Pri mum que rite reg num de i

(A b A A G E F G F D D E F G A G A G E F G A G F E F E D)

Mox enī ut cū finē alicuiꝰ antᷓ hanc neumā bene uiderimꝰ cōuenire. q; autenti ꝑti sit n̄ opꝰ ē dubitare. sic & de reliq̄. Ad hoc etiā plurimū (multū) ualent & uersus nocturnaliū responsorioꝝ. & psalmi officioꝝ. & oīa que in modoꝝ formula ꝑscribunt̄. Quas qn̄ nouit. mirū ē. si aliq̄m partē hoꝝ que dicunt̄ intellegit. Ibi enī ꝑuidet̄ q̄b; in uocib; singuloꝝ modoꝝ cant̄ rariꝰ sepiusue incipiant. & in q̄b; minime id fiat ut in plagis q̄dem minime licet t̃ ꝑncipia t̃ fines distinctionū ad qⁿᵗᵃ intendē. cū & ad quartas ꝑ raro soleat euenire. In autenti ū ꝑt̄ dēt̃m. ead ē ꝑncipia & fines distinctionū minime licet ad sextā intendē. Plage ū ꝑti t̃ t̃ti ad t̃tiā intendunt. Et plage deuti t̃ tetr̃di ad quartā intendunt. Memineris ꝑterea q; sic usu aliū cantū adtestatiō ꝓhibet̄. q; autenti uix a suo fine pluꝰ una uoce descendunt. Ex q̄b; aūt t̃tius rarissime id facē ꝑpt̄ subiectā semitonii inꝑfectionē uidet̄. Ascendunt aūt ad octauā & nonā. t̃ etiā decimā. Plage ū ad qⁿᵗᵃ remittunt̄ & intendunt̄. Sed intentioni & sexta auctoritate t̃buit̄. sic in autenti nona & decima. Plage ū ꝑti deuti & t̃ti. aliquando in. a. b. c. acutas necessario finiunt̄. sic. Sancta

(A A C A A G)

& im macula ti. & diligebat aut eu ihs.
CCCAAG

Que mulier habens dragma .x. Sup dicte aut regule p maxime caueantur in antyphoni & responsor. quor cant ut psalm & usib coaptentur. oportet comunib regul fulciantur. Alioqn plures cant in uenies in qb adeo e fundit g uttas & acum. ut n possit adueisti cui magi .i. autento an plage e ferant. Psterea 7 in ignotor cantuu i qstione p dictar neumar 7 sub iunctionu appositio pluri mu adiuuam. cumtalium aptitudine sonicui q ppe tate puum tropica i tuem. Ist aut t p species cantioni q& mod dict est. 7 adhuc deco dicendu e.

Ite tropis & ui musice. XIIII.

Hor qda t por exercitati. ita pp etas 7 diss etas ut itadica facies extemplo ut audient recognoscunt: sic pit gentiu cora positi multi habit eor intuen 7 dice. hic g cu e ille hispanu. hic latin e. ille teutonicus. iste u gallus. At q ita diu sita t por diusitati mtiu coaptat. ut unus autenti deuti fractis saltib delectet. alius plage t ti eligat uoluptatem. ani autenti tetr di garrulitas magis placet. alt ei de plage suauitate pbat. sic & de reliqs. Nec miru si ua n etate sonor delectat audit. cu uaretate odor foueat olfatus. mutatisq sapor b lingua c gaudeat. Sic eni p fenestras corpor abilium reru suauitas intrat mirabilit penetralia cordis. inde est. q sic q b da sapor b 7 odor b ut etia color i tuitu. salu ta cordis qua corporis t minuit t augessit. Itaquonda legit qda frenetico canente asclepiade medico ab insania reuocat. Et ite aliu qda sonitu cythare in tantam libidine incitat ut cubiculu puelle quereret effringere dementatur. Mox q cytharedo mutante modu uoluptati poenitentia aductu recesse e fusu. Ite 7 dd saul demoniu cytharam fugabat. 7 demonica feritatem hui arti potenti ui ac suauitate frangebat. Quetam ui solu diuine sapientie ad plenu ptet. no u que in enigmate cognoscim. abinde p cepim. Sed q a de arti uirtute uix paucali bauim. q b ad bene modulandu reb op sit uideam.

De co modat co ponenda modulatio. XV.

Igit que ad modu in metris st littere & sillabe partes 7 pedes. ac u s; ita in armonia st ptongi id soni quor un duo t t s aptant in sillabas. ipseq sole t duplicate neuma .i. parte constituunt cantilene. 7 pars una t plures. distinctione facit. i. c grui u respirationi locu. De qb illud e notandu. q tota pars conpresse. 7 notanda 7 exp rim dae. sillaba u co p ssiu. Tenor u .i. mora ultime uoci. q in sillaba quantulu cuq e a plior in parte. diutissim u in distinctione signu in hi diuisioni existit. Sicq op e ut quasi metrici pedib cantilena plaudat. 7 alie uoces ab aliis morula duplo longiore t duplo breuiore. aut tremula habeant. .i. uariu tenore que longu aliq tiens apposita litte. Sic rex oips uirgula plana appellat qua no uulgant longa dicim qua diu tenent. uirgula plana significat. Ac summo pe caueatur

tat neumar̄ distributio. ut cū neume tū eius ·i· aliqn
dem soni repcussio tū duor̄ aut pluriū conexio
fiant semp tam̄ aut ī nūo uocū aut in ratiōe tenor̄
neume alterutrū cferant atq respondeant.
nc eque equis, nc duple t ͭ ple simplicib; atq
alias collatione ses qualtera. t sesqter tia.

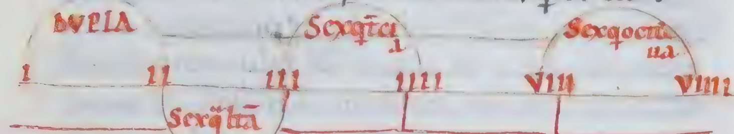

Prouideat
Ponat q sibi musicus qb; ex his diuisionib; in
cedente faciat cantū. sic metricꝰ qb; pedib;
faciat ūsū. n q musicus n se tanta legis necessita
te cstringat. qa ī oib; se h ars ī uocū dispositio
rationabili uarietate pmutat. Qua rationabi
litate & si sepe n cōphendam̄. rationale tam̄
c dit id q mens inqua ratio ē delectat. Sed h
7 hui mōi meliꝰ cloquendo quā ut scribendo
monstrant. Ite ut more ūsuū distinctiones eq
les sint. 7 aliqtiens he ede reppetite aut aliqua
t parua mutatio uariate. 7 cū ppulchre fuerint
duplicate habentes partes n nimis diūsas 7 que
aliqtiens he ede tns formt p modos. aut simile
intente & remisse inueniant. Ite ut repcata
neuma eade uia qua uenerit redeat, ac p eade
uestigia. Ite ut qle ambitum. t lineā unā faciat
saliendo ab acuto, tale altra īclinata eregione,
opponat respondendo g uib;. sic fit cū ī puteo
nos imaginē nrā ee expectam̄. Ite aliquando

una sillaba unā t plures habeant neumas; aliqndo
una neuma plures diuidat in syllabas. Variabun
t h et oēs neume. cū alia ab eade uoce incipiant.
alias a dissimili. scdm laxationis 7 acuminis uaria
qlitate. Ite ut a pncipale uocē. i. finale t siqua
adfine ei p ipsa elegerint. pene oēs distinctiones
currant. 7 ea dē aliquando sic 7 uox neumas oēs
aut p plures distinctiones fiat aliqndo 7 incipiat.
Qualia apud ambrosiū curiosus sit inuenire licebit.
Sunt u q si psaici cantꝰ qb; min obseruant. in qb; n
ē cure. si alie maiores alie minores partes 7 distinc
tiones p loca sine discretione inueniant more psar̄.
Metricos aut cant dico. qa sepe ita canim̄. ut q si ūs
pedib; scande uideam̄. sic fit cū ipsa metra canim̄.
In qb; cauendū ē ne supflue ctinuent neume dis
sillabe. sine admixtio t sillabar̄. 7 tetr̄ sillabar̄.
Sic eni lirici poete lirici poete q ineqlia carmina
cōponunt. sic ut quiant laxi. nc oē nc alid iunxere
pedes. ita 7 q cantū faciunt rationabilit discretas
ac diuisa neumas cōponant. Rationabili u discreti
oē fit ita sit neumar̄ 7 distinctionū moderata uari
eta; ut tam̄ neume neumis. 7 distinctiones distinc
tionib; q dā sep similitudine sibi csonant respon
deant. id fit similitudo dissimili more p dulcis
ābrosii. Non aut par ua similitudo ē. metris 7 cantib;.
cū 7 neume loco sint pedū. 7 distinctiones loco sint
ūsuū. ut pote ista neuma. dactilic ē u fact ex dac
talis. dactilus ē p p ū nom pedis. similit spon
deus. nec n 7 iamb;. dactilico. illa u spondaico.

alia iambico more decurrat. et distinctionem
nec tetrametrum. et pentametrum: alia quasi exametrum
cernatur. et multa alia adhunc modum. Item ut in
unum terminent partem et distinctionem neumarum
atque verborum. nec tenor longus in quibusdam brevibus
sillabis. aut brevis in longis obscenitatem
paret. quod tamen raro opus erit curare. Item ut rerum
eventus sic cantionis imitetur effectus: ut in tristibus
rebus graves sint neume. in tranquillis iocunde. in prosperis exultantes. et reliqua. Item sepe vocibus gravem
et acutum accentum superponimus. quia sepe aut maiori
impulsu quedam aut minori efferimus. adeo
ut eiusdem sepe vocis repetitio. elevatio vel depositio
vel repetitio esse videatur. Item ut in modum currentis equi
semper in fine distinctionum rarius voces ad locum
respirationis accedant. ut quasi gravi more ad repausandum lasse perveniant. Spissim autem et
raro ut prout oportet note composite: huius sepe
rei poterunt indicium dare. Liquescunt vero in multis
voces more litterarum. ita ut incepto modo unius
ad alteram limpide transiens nec finiri videatur.
Porro liquescenti voci punctum quasi maculando
supponimus hoc modo. Ad te le va vi. Si eam plenius
vis proferre non liquefaciens nichil nocet. Sepe
autem magis placet. Et omnia que diximus nec nimis
rare. nec nimis continue facias sed cum discretione.

De multiplici varietate sonorum et neumarum. XVI.

Illud vero non debet mirum videri. cur tanta copia
tam diversorum cantuum tam paucis formata sit vocibus.

que voces non nisi sex modis ut diximus sibi iunguntur.
tam per elevationem quam per depositionem. Cum itaque de pau
cis litteris tam plures efficiantur sillabe. potest enim
colligi in unum numerus sillabarum. Infinita tamen partium
pluralitas concrescit ex sillabis. et in metris de paucis
pedibus quam plura sint genera metrorum. et unius
generis metrum plurimis varietatibus invenitur diversum.
ut exametrum quod quomodo fiant videant grammatici.
Nos si possumus videamus quibus modis distantes ab in
vicem neumas constituere valeamus. Igitur motus
vocum qui sex modis fieri dictus est. fit arsis et thesis. id est ele
vatio et depositio. quorum gemino motu id est arsis et
thesis omnis neuma formatur preter repercussas aut sim
plices. Deinde arsis et thesis tum sibimet iunguntur
ut arsis arsi. et thesis thesi. tum altera alteri. ut arsis
thesi. et thesis arsi coniunguntur. Ipsaque coniunctio
tum fit ex similibus tum ex dissimilibus. Dissimilitu
do autem erit si ex predictis motibus alius alio plures
pauciores ve habeat voces. aut magis coniunctas
vel disiunctas. Dissimiliter deinde vel similiter facta
coniunctione. motus motui tum erit prepositus id est superior
positus. tum suppositus. tum appositus id est cum in eandem
vocem unius finis erit alteriusque principium. tum interposi
tus id est quando unus motus infra alium positus. et minor est gravitate
et minor est acumine. tum commixtus id est partim interpositus.
partimque suppositus. aut prepositus aut appositus.
Rursusque hee positiones diversimode fiunt secundum
laxationem et acuminis augmentum et detrimentum. mo
dorumque varias qualitates. Neume quoque que preposite

modo poterunt uariari. & distinctiones aliquando.
de quarte & descriptione subiecimus quo facilior
poculo uasit. Musica motus est uocum.

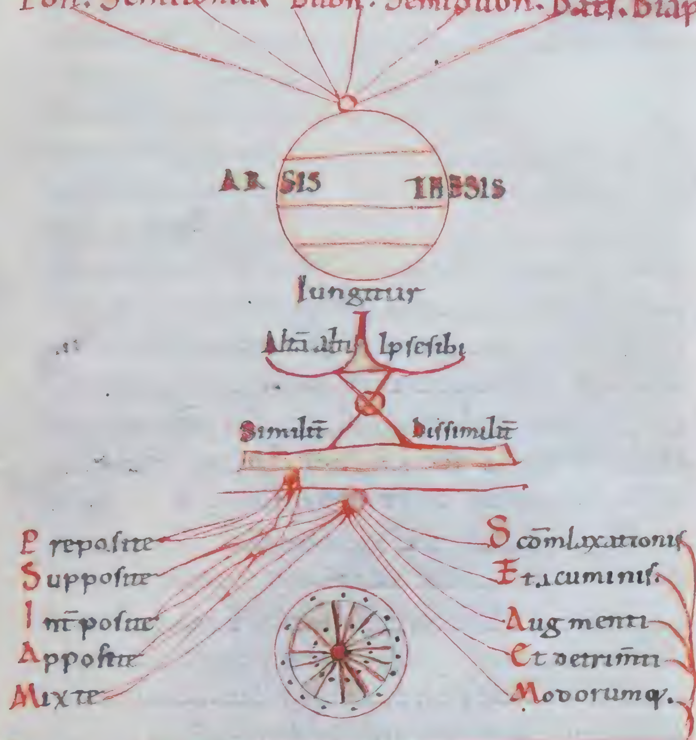

hic uariaque qualitates. ... ad cantum re
His breuiter intimatis aliud tibi digitis omne quod
planissimum dabimus argumentum utillimum usui licet
actenus inauditum. Quo cum omnium omnino melorum causa
da fuerit. poteris tuo usui adhibere que probaueris
comoda. & nichil hominis respuere que uidebuntur.

obscena. Perpende quasi scribitur omne quod dicitur. ita ad
cantum redigitur omne quod scribitur. Canitur omne quod dicitur
scriptura autem litteris figuratur. Sed ne in longum ista
regula producatur ex his omnibus litteris quinque tantum uocales
sumamus. sine quibus nulla alia littera sed nec sillaba
sonare probatur. earumque per maxime casu conficitur.
Quotiens cumque suauitatem concordia in diuersis partibus inuenitur.
Sic persepe uidemus tam cum sono & sibi alterutrum respon
dentes uersus in metris. ut quandoque quasi simphoniam
grammaticae admireris. Cui si musica simili respon
sione iungatur. duplici modulatio dupliciter
delecteris. Has itaque quinque uocales sumamus. for
sitan cum tantum concordie tribuunt uerbis. non minus con
uenientie praebeant in neumis. Supponantur itaque per or
dinem litteris monocordi. & quia quinque tantum sunt. tan
diu repetantur. donec unicuique sono subscribatur uocalis sua.

Γ A B C D E F G a b c d e f g a
a e i o u a e i o u a e i o u a

In qua descriptione id modo perpende quia cum his quinque
litteris omnis locutio moueatur. mouentur quoque & quinque
uoces ad se inuicem ut diximus non negetur. Quod
cum ita sit. sumamus aliquam locutionem. eiusque sillabas
illis sonis adhibitis decantemus. quos earum sillabarum uocales
subscriptae monstrauerint hoc modo.

g u
f o
e i
d e
c a

Sanc te Io an nes me ri to rum tu o rum co pi as neque o dig ne ca nere.

Γ D E F G

A E I O U

Sanc te io

an nes

me ri to rum

tu

o rum

co

pi

as ne

que o

dig

ne

ca ne

re

at ubi cum tribus ubique subsonis

Quod itaq de hac oratione factum est.
& de omnib possefieri nulli dubium est.
Sed ne quis ut tibi imponatur necessitas.
quod adhuc modum uix cuilibet sym-
phonie minus quoque accidant uoces.
& ipsa quoque in nisi deo aduotum non
suppetant. ut tibi paulo liberius
liceat euagari. aliud item uisum est. &
alternato loco ponens incipiat hinc.

Γ A B C D E F G a b c d e f g a

o a e io u a e i o u a e io u a

o u ae i o u a e i o u a e i o

In quibus cum duobus ubique subsonis in quibus
quinque habeantur uocales. cum uidelicet cuique
sono una sub sit littera. satis tibi liberior
facultas accedit. ut per ductiori ratione
tionis pro libitu motu incedere. Unum hinc
uideamus quale simphoniam huic rithmo sue
uocales adtulerint.

e i a
d e u
c a o
b u i
a o e
G i a
F e e

ri
nes me rum
an to
rum pi
io co neque ne ne
Sanc as dig e ca
te e re

F G a b c d e f

e i o u a e i o

u a e i o u a e

Linguam refrenans temperet ne litis orror insonet uisum fouendo contegat ne uanitates auriat. In sola enim ultima
parte hoc argumentum reliquimus. ut melius suo tetrardo
conueniens redderemus. Cum itaque sit tantum uocalibus
quod dam apta sibi adeo uindicent cantilenam. non est
dubium quin fiat aptissima si in multas fuerit exer-
citatus. de pluribus potiora tantum sibique aptius
respondentia eligas. hiantia suppleas. com-
pressa resoluas. porrecta nimium contrahas hacni-
mis contracta distendas. ut unum quod accuratum opus
efficias. Illud praeterea scire te uolo quod in morem puri
argenti cunctus cantus quo magis utitur coloratur. et quod
modo displicet. per usum quasi lima politus postea con-
laudatur. Ac pro diuersitate gentium ac mentium quod huic
displicet. ab illo amplectitur. et hunc oblectat. nec
consona. ille magis probat diuersa. Iste continuationem
et mollitiem secundum suae mentis lasciuiam querit. ille ut
pote grauis sobriis cantibus demulcetur. Alius uero ut
amens incompositus. et anfractus uexationibus pascitur.
et unusquisque eum cantum sonorius multo pronuntiat. quem
secundum suae mentis insitam qualitatem probat. Que omnia si
dictis argumentis assiduo exercitio inheseris. igno-
rare non poteris. Immo argumentis utendum est. donec
ex parte cognoscimus. ut ad plenitudinem scientie
perueniamus. Sed quia haec in longum per sequi prohibet breuitas
non exposcit. presertim cum ex his plura ualeant

collıgi decanendo [t decantu] ista sufficiant. Iam nunc diapho
nie p̄cepta breuit̄ exeq̄m̄. De diaphonia .i. organi p̄cepta. .XVIII.
Diaphonie uocū disiunctio sonat. quā nos orga
nū uocam'. cū disiuncte ab inuicē uoces. & con
dit̄ dissonant. & dissonant̄ ͨcordant. queq; dā
ita utunt̄ ut canenti semp quarta corda succedat.
ut. A. ad. D. Quod si organū p acutū. a. duppli
ces. ut sit. A. D. a. resonabit. A. ad. D. diatess.
ad. a. diapās. D. u° ad utrūq;. A. a. diatess & dia
pent̄. a. acutū ad grauiores diapen & diapās.
Et q' hae tres species tanta se ad organi societatē
hac ipsa suauitate pmiscent. & sup iā uocū simi
litudines fecisse monstrate sunt symphonie .i. apte
uocū copulationes [coniunctiones] dicunt̄. cū symphonia i de
oī cantu dicat̄. Dicte aut̄ phonie h' exemplū [s. scdm].

Diapente. c d c c d c d c c c b a c c d c d d c
Diapason. F G A F G a G F F F E D F F G a G G F
Miserere mei deus
Diatessaron. C D C C D C D C C C C A C C D C D D C

Potest & cantū cū organo & organū quantum libu [delec]
erit [tabit] duplicare p diapās. Ubicūq; eni ei' ͨcor
dia fuerit dicta. symphoniaꝝ aptatio ñ cessa
bit. Cū itaq; iā satis uocū patefacta sit dupli
catio g° ue a canente succentū [organū]. moreq; nr̄o
m' explicem'. Superior nēpe diaphonie mod'
dur' ē. nr̄ u° mollis. Ad quē semitoniū & diapen
ñ admittim'. Tonū u° & ditonū in his infima [minimū]
tū. diatessaron u° optinet p̄ncipatū. Hi itaq;
quattuor ͨcordi diaphonia cantū subseq̄t.
Troporū u° alii apti. alii aptiores. alii aptissimi

& semiditonū. cū diatess & sepius. & semiditonu

mi existunt. Apti sunt. q p solā diatessaron quartū
a se uocib' organū reddunt ut deuterū in. B. & in
E. Aptiores q̄n solū q̄rta sed & tri' & scdi' p tonū
& semitoniū. licet raro respondent. ut p̄tus in. A.
& D. Aptissime u° q̄ sepissime suauis q; id faciunt.
ut trit' & tetr' in. C. & F. & G. He eni tono ditto
no & diatess obsequunt̄. Quoꝝ at̄ toinque ut
fini distinctionū aduenerit. t q p̄xim' ipsi finali
tati suberit. subsequutor nūquā tam descendē
debet. n' illo inferiores uoces cantor admiserit.
At to eni infimo. aut infimi p̄xime substituto [supposito]. de
poni organū nūquā licet. Cū u° inferiores uoces ad
miserit ē g° o loca & p diatess organū deponatur.
Mox q' ut illa distinctioni g° uitas ita de erit ut repe
ti ult' ñ speret. quē p'u' habuerat locū subsequutor
repetat. ut finali uoci si in sede uenerit cōmaneat.
& si supse e uicino decent̄ occurrat. Quoꝝ occursu
fit tono melius. ditonū ñ adeo. semiditonum
nūquā ad diatess u° nūc fiat occursu. cū g° t magis
placeat illo loco succent'. Quotam ne in ultima
symphonie distinctiō eueniat ē cauendū. Sepe
aut̄ cū inferiores tito uoces cantor admiserit. or
ganū suspensū tenem' in trito. Tunc u° opus ē. ut
cantor in inferiorib' distinctionē ñ faciat. sed
discurrentib' sub celeritate uocib' p̄stolanti trito
redeundo subueniat & suū & illiu' laborē. facta
in superiorib' distinctiō repellat. Itē cū cursus fit
tono. diutin' fit tenor fini. ut ei & parti subse
q̄t. & parti ͨcinat. Cū u° diton' diuitior ut sepe

p̄int̄ missā uocē dū ut par ii a sit subsequitur.
ei a toni n̄ desit occursio. Quod q̄a tc̄ fit cū armonia finit decanto. sicant n̄ spat ult̄ ad t̄ descendere. utile tc̄ erit p̄ to ūi organi occupare (apphendere). subsequentib; subseq. finiq; p tonū decent̄ occurrere.
Itē cū plu' diatess seiungi n̄ liceat. op' ē cū plus se cantor intenderit. subsequitor ascendat. ut uidelicet. I. seqt̄. F. & D. G. & E. a. Deniq; p̄t. h. q̄ ōtā singuli uocib; diatess sub ē. Vn inqb; distinctionib; illa fuerit. G. ūi organi possidebit. Quod cū fit. sicut cant ad. F. descendat. aut in. G. distinctionē faciat. ad. G. & a. ē g̃ is locis. F subseqt̄. Sun. G. ū cant n̄t minet. F. cū cantu ūi organi amittitur. Cū ū. b. molli ūsitt in cantu. F. organat erit. Cū g̃ tc̄ tiu' adeo diaphonie optineat p̄ncipatū. ut ap tissimū sup cetos optineat locū. ut idem eū ag̃ gorio n̄ immerito (iniuste) plus cetis uocib; adamatū. Cū enī multa melo p̄ncipia. 7 plurimas repercussiones dedit. Ut sepe side ei cantum tu. F. & c. subt̄ has. p̄pe medietatē tulisse uideari. Diaphonie precepta donata s̄t. que si exēpli p̄bes. pfecte cognosces. Dicte diaphonie p exempla probatio. cap XVIIII.

Igit āt to n̄ deponim' organū siue in eo siue in sequentib; finiat h̄ m.
Ipsi so li ... Ecce fit ūi t to. I. Ser uo si des.
Ecce alias distinctio ītto. F. Inq̄ 7 quartū uocib; p̄ oit subsequ.

Ⅎ diatess succent' plu q̄ā occurs; placet. Ipsi meto ta
Ecce alia el de mōi. De uo ti o ne com mitto. Ecce alia
distinctio in p to. D. in qua & toni occursus ad finē patet.
Itē. Homo erat in hie ru sa lem. Aut ita. In hie rusa lem.
Aut ita. salem. Ecce distinctio in deutero. E. In qua
ditoni occursus t simplex p̄int missa patet. Itē.
Ve ni ad do cen dum nos ui am prudentie.
Distinctio ī p to. A. In hac distinctiō inferiores trito. C.
q fini p̄ximi sub ē. D. uoces ad misses t. ī loc p̄ ea finit
ag̃ urtate repetitus est & in. A similit.
Sexta ho ra se dit super puteum.
Ecce ut ascendit organū ne in ultima distinctiō succine
retinens. Sexta ho ra se dit sup puteum.
Ecce q̄m ad mittente canto re graues uo ces organū
suspensū tenem' intto. F. Sic tor ascendit celos
unde descendit rat. Ecce ut. F. ad. G. & a. in fine
subseq tur. i. in plagali t to inuenies usurpatū
uidelicet ut ad. C. & d. ita. h. subseqt̄. sic
ad. G. & a. subseqt̄. F. hm. Ve ni te ad
o re mus. Curiosius itaq; existas & inusū
exercitando ūtas symphoniā habeas satis tibi
he regule diaphoniā dabt̄. De origine aūt
musice artis q̄a nū idem lectorē uidim' ī p̄mi
tacuim' quā exercitatio magi' q; sīti enti in fine
tbuim'. Quo m̄ musica ex malleo soniti sit īuenta. XX.
Erant antiq; instrum̄ ī certa 7 canentiū multi

tudo sed ceca. nullus enim hominum uocum differentias
et simphonie descriptionem poterat aliqua argumentatio
ne colligere. Neque posset umquam certum aliquid de hac
arte cognoscere. nisi diuina tandem bonitas que sequitur
suo nutu disponeret. Cum pitagoras quidam magnus
philosophus forte iter ageret. uentum est ad fabricam
in qua super unam incudem quinque mallei feriebant. Quorum
suauem concordiam miratus philosophus. accessit
primumque in manuum uarietate sperans ui soni ac modu
lationis existere. mutauit malleos. quo facto. suauis
etiam quoque secuta est. Subtracto itaque uno qui dissonus erat
ceteris. alios ponderauit. Mirumque in modum diuino
nutu. primus duodecim. Secundus viiii. Tertius. viii. Quar
tus sex. nescio quibus ponderibus appendebant. Cogno
uit itaque in numerorum proportione et collatione musyce
uersari scientiam. Erat enim ea constitutio in quattuor
malleis que est modo in quattuor litteris. A. D. E. a. Deni
que si. A. habeat xii. et. D. viiii. sint quaternarii
pro passu habebit. A. in xii. ternarios. iiii. et. D.
in viiii. ternarios. et ecce diatessaron. Rursum cum habeat.
A. xii. si. E. teneat viii. quaternarios passus
tres habebit. A. duos uero. E. et diapente patet.
Sint ergo xii. in. A. et sex in altam. a. senarius
medietas est duodenarii. Sic. a. acutam altius.
A. ad. D. diatessaron. ad. E. diapente. alterum uero. a. diapason
reddit. D. quoque ad E. tonum. ad utrumque. A. a.
diatessaron et diapente sonat. et. E. etiam. D. tono utrumque.
A. a. diapente et diatessaron mandat. a. uero acuta cum. A.
diapason. cum. D. diapente. cum. E. diatessaron sonat.

Que cuncta in supradictis numeris. id est curiosus
perscrutator inueniat. Hinc enim incipiens boetius
panditor huius artis multum miraque et difficillimam
huius artis cum numerorum proportione concordiam. Quod plu
ra. per supradicta species uocem ordinans. monocordum
primus ille pitagoras. uel plato. composuit. in quo quia
delectatione non ex lasciuia set diligenter apta artis notitia
sapientibus in commune placuit. atque usque in hunc diem
ars paulatim crescendo conualuit. Ipso doctore se per
humanas tenebras inlustrante cuius summa sapientia
per cuncta uiget secula. Amen Explicit michrologus
id est breuis sermo in musica. editus a domno guidone
peritissimo musico. et uenerabili monacho. Incipit
rithmus eiusdem guidonis.

Musicorum et cantorum magna est distantia.
Isti dicunt. illi sciunt que componit musica.
Nam qui facit quod non sapit diffinitur bestia.
Ceterum tonantis uocis si laudant acumina.
Superabit filomelam ut uocat asina.
Quare eis esse suum tollit dialetica.
Hac de causa rusticorum multitudo plurima.
Donec frustra uiuit mira laborat insania.
Dum sine magistro nulla discitur antyphona.
Nomas ergo illis spretis quibus uulgus utitur.
Qui sine ductore nusquam ut cecus progreditur.
Septem istas disce notas septem cartis tenebis.
Γ A B C D E F G. a b c d e f g a.
Namque alie septene que secuntur postea.
Non sunt alie sed una replicantur regula.

Quia uocū iā dierū ē que sit ebdomada.
Quas sic ut audiuntur uis uidere oculis.
Hore interim silente manualis operis.
Argumentū fiat certis diffinitū numeris.
Gamma grecū q̄dam ponunt ante p̄mā littām.
A quo passib; partitur nouem totam linea
Ubi primus passus finit prima erit littā
Modo simili a prima passus fiant totidem.
Et sede locū patet supradicto ordine.
Quam concordiā sonorū tonū dicit musice.
Rursus totam gamē cordam diuide p̄ iiii.
Tertia confestim canet secunde uicinior.
Tantillum duob; tonis plus est diatessaron.
Semitonium uocatur ipsum breue spatium.
Tonus uero est quem fecit norma nouem partiū.
De quaternis habet diatessaron uocabulū.
Ipsi tonus si addatur diapente oritur.
Quod de q̄nq; nom̄ grecū in latinū uertit.
Nam si passus ternos facit q̄nq; cstat uocib;.
Unde p̄ima dabit quarte quaternis indiciū.
Et sede seruit q̄nte p̄ eundem numerum.
Tertia conducit sextam neq; mutat calculū.
Causa septime a gāma facto tius medium.
Tunc a prima sic octaua locū sumit p̄p̄ū.
Immo fit prima a prima neq; mutat nūm.
Sic scda dat scdam t̄tia t̄tiam.
Quarta quartā q̄nta q̄ntamq; que sua altā.
Grauiū acutā signat p̄ eandē littām.
Uocis p̄me ad octauam t eandem litām.

Hanc concordiam sonorū diapason nominat.
Cuius nom̄ est de cunctis t̄ns latū adlitam.
Omnis q̄ habet uoces t̄ q̄s totā lineam.
Per duo partitū passus in eandem littā.
Fabis q; geminata monocordū t̄minat.
Quinq; habet ipsa tonos duo semitonia.
Habet in se diapente atq; diatessaron.
Maxima simphoniarū & uocum est unitas.
Miror quattuor fecisse quosdā signa uocib;.
Quas signatae sint hee dem quarū quedā dissonant.
Quedā quāuis sint affines n̄ p̄fecte consonant.
Ite gāme de nouenis passib; quos diximus.
Sicut p̄ma passus prim; sic dat quartā t̄tius.
Primā q̄nt; quartā sext;. p̄ma rursus septim;.
Primae q̄q; passus prim; ut scdam statuit.
Sic & t̄tius in q̄nta finem suū t̄minat.
Quint; item dat scdam sext; q̄ntā renouat.
Prim; q̄q; de q̄ t̄ni gāme dictis passib;.
Sicut tertiā demonstrat sic scds septimam.
Tertius eandem signat t̄plicatā septimā.
Tertiā q̄q; q̄drando ut sextam efficimus.
Sic mox altero in passu tertiā rescribim;.
Quā quadrando rursus sextā altam p̄ficim;
Sunt q̄ addunt in acutis iuxta p̄mā altam.
Sed gregorio uix placet p̄at hec lasciua.
Et modernis sapientes hanc raro cō memorant.
Quāuis ergo apud quosdā ipsa fiat uocula.
Apud multos tam iure dr̄ superflua.
Altā uero scda semp̄ est autentica.

Nota quante omnis toni noue fiunt passibus.
Diatessaron quartum nisi sicut supra diximus.
Diapente semper in his diapason duobus.
Isto modo monocordum facile est fieri.
Artis cymbala formant musicorum opere.
Hec mensuris cauende maxime inponderere.
His mensuris comparantur canora organa.
Et quecumque inde fiunt musicorum uascula.
His mensuris docantur tota nunc ecclesia.
Omnis uox secunde sibi iungitur et tertie.
Quarte uero atque quinte non iungetur altera.
Nisi diatessaron sit ibi diapente. tono semitonio que uox secunde
Ditono uel semiditono uocabitur.
Si qua uox ultra secunde in tertiam aggreditur.
Diatessaron habet cum ea quartam graditur.
Diapente nominatur quinque cum adiungitur.
Nisi in motibus his semis nulla uox mouebitur.
Omnis ergo cantilena quibus efficitur.
Modo nedum prudens cantor hos perfecte discere.
Nam qui hos bene cognoscit nil in cantu dubitat.
Ergo quattuor eleuari uel grauari poterunt.
Prima tertia et quarta quinta ad quoque septima.
Sexte uero et secunde non est hec licentia.
Nam secunda ad subsequartam minime uabit.
At que ad super quintam non eleuabitur.
Super quarte et sub quinte sexta non iungitur.
Semitonia et toni quia dissimilia.
Septem sonis coaptantur septem sunt discrimina.
Ut nullius uoci sonus idem sit in alta.

Vocibus tamen in septem quedam est concordia.
Sepe enim sin semper eadem antiphona.
Diuersis cantat sonis nec mutat armonia.
Nempe quattuor sunt modi in septeni uocum.
Magna cognoscendi quos grecorum regula.
Protum. deuterum. tritum. tetrardum nominat.
Protus primus et secundus notat deuterus.
Tritus tertius uocatur. quartus tetrardus
Ordinatim disponuntur talibus in uocibus.
Namque prima uox in quarta per modum exhibent.
Ad secundam dat secunda atque quinta pariter.
Tertia conlata sexte sepe cantat eadem.
Quartum modum his adiungit singularis septima.
Que tamen in eleuando sonat sicut tertia.
Descendendo sibi quartam phibet sororculam.
Est preterea cum prima ualde quinta similis.
Sed in deponendo tantum non atque situaueris.
Semitonia et tono hec ut aduis uideris.
Relique uero iam uoces ualde sibi dissident.
Suam queque facit neumam alteri dissimilem.
Neque sue sedis locum neume dat extraneas.
Natura tamen curiosa ualde erit utile.
Si audias et cognoscas armonia qualitatem.
Quattuor canant modis transformata facie.
Quattuor ex quibus modis octo dehinc faciam.
Quia grauia et alta cantica discernimus.
Cum autentum atque plagam more greco dicam.
Alti cantus sunt autenti graues plagas notant.
Cumque IIII in toni hoc utrumque suppetant.

Octo formulas tonorum vel modorum indicant.
Protus est autentus primus plagi proti secundus.
Deuterus autentus extat tertius quem dicimus.
Quartus erit plagis eius ordine consequitur.
Quintus est autentus tritus sextus est plagi ipsius.
Hinc autentus est tetrardus quem vocamus vii.
Plagi tetrardi octavus septimum consequitur.
Autentus proti primus plagis proti secundus.
Autentus deuteri tertius plagis deuteri iiii.
Autentus triti quintus plagis triti vi.
Autentus tetrardus septimus.
Plagis tetrardi octavus.
Quorum duo unam vocem tenent ut prediximus.
Qua illa vocum in natura iiii sunt verius.
Quod si sapis hac in arte nichil est utilius.

.vii. i. iii. v. i. iii. v. vii. i. iii. v. i. iii. v. vii.
Γ A B C D E F G a b ♮ c d e f g
.viii. ii. iiii. vi. ii. iiii. vi. viii. ii. iiii. vi. ii. iiii. vi. viii.

Quamvis omnes voces cantus atque modos habeat.
Eius tamen erit modi quem finalem resonat.
Nam ab ipso sumit normam qualiter se habeat.
Vocem quartam atque quintam sextam atque septimam.
Finales habemus multi sine differentia.
Ubicumque ponunt fines sicut & principia.
Quamquam cantus ad octavas salit regulariter
Et ad quintam a finali poterit descendere.
Quando plage et autenti non sunt differentie.
Quod si plagas ab autentis convenit discernere.
Plage saliunt ad quintam nec ad duntaxat ulti ius.
Et ad quintas declinando sibi sic iuss faciunt.

Aut autenti ad octavas competent saliunt.
A finali uno tono neque cadunt a plus.
Trito tonum cum non subsit. finis est gravissimus.
Finis quoque debet esse consonum principium
Unde quartum a finali non excedat calculum.
Plage vero super quartas non tendant principium.
Inter alias secunda vox iacet ignobilis.
Contra tertiam & sextam frequentatur sepius.
Cuius rei michi testis sanctus est gregorius.
Principalem quoque esse quam ipsam noluit.
Deuterus autentus sumpsit locum eius tertium.
Cuius finis quamvis sexta sepe ipsum inchoat.
Multa autem usurpant nec tenent regula.
Qua tempore a multo desuevit musica.
Quam in dia & tor por cuncta tollunt fastidia.
Illud vero late patet quod fiant de vocibus.
Velud sillabe & partes cola atque commata.
Concinuntque sepe usque arte sicut metrica.
Solis litteris notare optimum probavimus.
Quibus ad discendum cantum nichil est utilius.
Si assidue utantur saltim tribus mensibus.

de b c de d c b a b c d a G F G G.
Sit nomen domini benedictum in secula.

F G A G F F G F F E F G F E D E D D
Adiutorium nostrum in nomine domini.
Causa autem breviandi neume solent fieri.
Que curiose fiant habentur pluribus.
Hoc si modo disponantur littere cum lineis.

E E E D D E F E E D E D E
Spera in domino & fac bonitatem. Dehinc studio crescente inter duas lineas.
Vox inter ponatur una nempe querit ratio. Variis ut sit in rebus varia positio.
F G G a G G b G a G F G G
Sanctus spiritus adsit nobis gratia.

V t ppríetas sonoꝝ discernat̃ clarius.
Q uas ꝺ lineas sig nam uariis colorib.
V t quo loco qs sit sonus mox discernat oculꝰ.
O rdine tertio uocis splendens crocus radiat.
S exta eius set affinis flauo rubet minio.
E st affinitas coloꝝ reliqs indicio.
E t similiter ut color neumis n̄ int erit.
T ale erit quasi fune sine habet puteus.
C uius aque quã uis multe nil psunt uidentib.
I llud qq qs p dixi ualde erit utile.
S imilis figure neumas securos inspicere.
L ocis uarius & modis quã diuerse resonant.
A ptitudine neumarum facile intellegis.
Q uo in loco qs sit sonus in diuersis lineis.
V sus tibi sit si frequens in do mo rum formulis.
C uius modi simphonus symphonia accinit.
E ius modi symphonia ipsam eē noueris.
Q uare octo mela cuncti sub dum antiphone.
P lures uoces breuis fiant meta fit in spatio.
S ignũ ē sequentis neume q̃ loco ponenda sit.
S uo loco ne ponatur cũ necesse fuerit.
Q uam uis aũt qs q cantu psonet memoriter.
S i non cunctos eĩ mot t sono memorit.
Q ui & quales sint psentit nil sed icat aspe.
H actenus latentes musas in luce pduxim.
E t beniuolis prantes inuidos offendimus.
A d honorem summi dĩ p quẽ sum uiuum.
C onstitutionũ form mã bre uit apertã.
A liquorum sic sonoꝝ notatur copula.

I nq b ad modicũ tam & conlatio distat.
Q uo ds si forte duos uni uis scribere uoci.
Q uattuor in reliqs primatũ dl te tenebit.

De concordia sonorum

E nthimenia (i. octo) sonos claudit signat q remoto.
C oncordant flexu diatessaron addita nexum.
C omparat intentos diapente relatio gressu.
S ustenet ambarum spatiũ diapason & arum.
R efert alterius cũ suscipit altã uires.
I n de duo signũ uariant loca cuius id ipsum.

O mnibus ecce modis descripta re la tio uo cis

In medio sũ diuisus D nectit utr q

Uersi de precepta diaphonie.
Quisquis uelis camenarum melodiis canere.
Et dulcissimas pastorum fistulas contempnere.
Musicorum sub arata regulam persequere.
Gamma. Γ succinit his tribus litteris sequentibus.
A. uidelicet et. B. atque. C. tantum modo.
C. ut gamma organizat sic tibi posteris.
D. et. E. hac. F. sequenti monocordi regula.
Adque. D. septatur. G. F. quarta tamen. a. non deserit.
F. sequens tenet tamen altam probauimus.
G. et. a. hac prouectum ullo sine dubio.
Et quando tangit. b. rotundum idem tenet organum
G. recipcat id ipsum quod de gamma diximus.
a. acutam. b. atque. c. tenet suo organo.
a. respondit quarte. d. b. ad. c. eorum.
c. acutum sic graue canit ut prius diximus.
Ad quem cuncta elementa suum tenent modulum.
Quarta uox semper precedit quartae sine dubio.
Summa cura tene cantor ea que prodiximus.
Semper quarta uocis quarte moderetur organo.
Donec cantus unde uenit redeat ad terminum.
Quod cum fecerit sede uox secta succinat.
G. cum cantus terminatur organum. F. teneat.
A. cum fine ponit cantus organum. G. appetit.
Item uersi de prima nona.
In hoc cantu iam digesto. b. rotundo fiximus.
Quem quabolere cupit arrogans decernitur.
Cui tot patres fauerunt celitus in cantibus.
Quamuis dubium cantoris geratur in linea.

A. ad D. et D. ad E. sequitur quartis uocibus

Aut si nescis que acute sint ut acutissime.
Et totum simul monocordum pariter cordis diuide.
Nam a gamma usque ad. D. computa grauissimas
Et a. D. ad. a. acutum graues uolo teneas.
Ab eadem. a. acuta nominabis litteras.
Usque uenies ad. d. et dic acutissimas.
Usque numerus reducat ad. a. et calcitam.
Nam grecarum litterarum que in fine remanent.
Nominas nuncupari uis excellentissimas.
Dices quando latinas retinent caracteras.
Ideoque sibi nomen cum superioribus
Non suis per se sed semotim sibi nomen uendicant.

Est ton' innumeris superant ut octo noueni.
Semitonius cuius de nomine nom advenit
Diton' atq; semis diatis om̄e retinebit.
Idq; facit notū quadro discrimine totū.
Cui sup adde tonū uideas diapente sonorum.
Atq; trib; fixū totū signabit idipsū.
In medio sū me diapason nectit utrūq;.
Nāq; sonū duplicem simplo sed reddit eundē.
Adde duplex sonos uideas not' diatton.
Diton' & semis qad diton' alt' abet.
Motib; his cursum. facit sine musica nullū.
Tonu'. Semit. Diton'. Semidit. Diatts. Diapent.
De modi qui uulgo toni dicuntur.
Est aliqd factū nūo modulante relatū.
Idq; latet fixū patet intendendo remissū.
Est mod' ad reliquos ptongi collatio ptongos.
Dant conlata modū sibimet h discrimina uocū.
Quiton' & semi' seqt' uox, pt habet.
Deutus & t't' qd sit sapit or do uicinus.
Hisq; tono tantū placuit differre tetr dū.
Diton' & semis cuius mox iura secuntur.
Musica uox hominum nulla est sine lege modorum.
De diuisione modorum.
Quattuor aut plagas geminant adepti.
Sigr' t' simplex septē discrimina firmet
Unde poeta canit septem discrimina uocū.
Septimus octa uo similis q' ppt ad hesit.
Ex qb; auctenti g' uel sit discrim adepti.
Cum plage uoces tenues cupiant q; minores.

uos tamen uulgus sentit de fine pealeci

Cum intentio est sola t' c' t' remissio.
De duob; erit sonis p'ma c'stitutio
At scda fit det' b; tertia dequattuor.
Quarta au' fit de qnq; uocib; q'b; libet.
Quarum p'ma extat simplex duplicat altā.
Tertia uarietates iiii in clamitat.
Quarta viii sonat modis diapente sonis.
Uni c'stitutioni moduli in oib;.
Vox si una adiungat' modi fiunt totidem.
Tollat sonos si secundo rursus fient totidem.
Constitutio sic omis nascitur exaltā.
Nam & p'ma dat secundā & scda t'tiā.
Tertia que facit q'rtā h ut monstrat pagina.

Constitutiones & moduli uocis prime. 1
2
Prima c'stitutio simplex
Scda c'stitutio h't formulas duas.
Iii c'stitutio habet formulas quattuor.
Quarta c'stitutio habet modulos octo i' tenet o's supiores.
Constitutio & moduli uocis scde
Constitutio i' moduli uoci t'ne
Prima Scda Tertia Quarta Prima Scda Tertia Prima Scda Tertia Quarta

Tonus est in qb; cū q; regule c'cordia.
Constitutionū formas quas libet associant
Donec spatia formarum diapason reprimat.

Spatiosis nãq; formis maxime q; uacuis.
Raro utim̄ in cantu breuiores spatio.
Atq; minus int̄ruptas frequens usu a pp̄bat.
Cũ q; formę sint maiores facte de minorib;.
Non est dubiũ qs siq; minima cognouerit.
De maiorib; neq̃ quã dubitare poterit.
Rursus q̃libet in forma magna sit uarietas.
Si uox quelibet in cantu modo simplex resonat,
Modo semet repcussa duplicat ut t'plicat.
Voces deinde affines q̃s demonstrat regula.
Harũ c̄stitutionũ n̄ spernit c̄cordia.
Quisit idem semp meliũ in una & altera.
Feci regulas aptas & antyphonariũ.
Regularit̄ pfectũ c̄tuli cantorib;.
Quale nũquã habuer̄ reliq' t̄porib;.
Precor uos beati fr̄s pantis laborib;.
Pro me misero UUidone meis adiutorib;.
Piũ dñm exorate michi sit ppitius.
Operis qq scriptorē adiuuate p̄cib;.
Pro magistro exorate cuius adiutorio
Auctor indiget & scriptor gr̃a sit dño. Am̄

Bis septenis monocordũ designam' litt'is.
Sed adiectis ibi grecis bis nouenas dicim'.
Quarũ q̃ttuor s̄t g̃ues totide g̃uissime.
Et assumpto .b. rotundo s̄t acute .ii.ii.
Totidemq; sibi suas tenent acutissimas.
Velut g̃ues uendicar̄ quattuor g̃uissimas.
Nã si nescis que s̄t g̃ que q; s̄t g̃uissime.

Omnia ũ que huic tono ptinent. ab ei qnq; soni inci
piunt. atq; in p'mo semitonio finiunt. Et ta
q̃rti toni incip ab ultimo ei' sono. & finit̄ in p'mo
semito suo. Autentus trit'
Quint' ecce ton' ẽ t' ratione uocat'. Noeoeane.
Quint' q'dr̄ autentic' ẽ t' noiat'. & hic eq̃ l'it. .s.
sono h't descendentes & ascendentes sic sup
dicti. hic ũ ton' a suo ultimo sono sonare icip.
& in p'mo ei' sono finiunt̄ excepta gr̃a que a p'
mo sono suo incip & finit̄ in medio. Et a qnti
toni incip in p'mo sono ei'. & finit̄ imedio.
Colligit hen plaga p̄fati sext' tal'. Plagis t'ti
Noeagis. Sext' q'dr̄ plagi t'ti. & hic eq̃ l'it qnq;
sono h't. descendentes & ascendentes. supra sic
dicti. hic in medio suo sono icip sonare & finit̄
in ultimo. Et oĩa que ei ptinent. a sui qnq; soni
icipiunt. & in ultimo ei' sono finiunt̄. Sed
idiget aliq̃ndo duob; soni p'ximi ult' ultimũ.
sic & scd' ton' q̃ l'it p̄fati sum'. Et a sexti toni
icip de ultimo. & finit̄ it̄ũ in illo. Autent' tet'rd'.
Septim' ẽ t' pie tet'rd' nomine dict'. Noeoeane
Septim' q'dr̄ autentic' tet'rdi' noiat'. & hic similit'
qnq; sono habet. descendentes & ascendentes
ut p̄fati sum'. & oĩa que huic tono ptinent a suis
qnq; soni incipiunt. & in p'mo ei' sono finiunt̄.
Et a septimi toni incip

Plagis tet'rdi.

Verbere sub cui' ogdo alis fulget al'up n'. Noeagis
Octaui' q'dr̄ plagi tet'rd' noiat'. & hic eq̃ l'it qnq;

sonos hr̄t descendentes ascendentesq; sic sup̄ p̄fati
sum. sed incip̄ sonare q̄si a p̄mo sono autentici
tet̄r di. Descendit q; g̃datim p q̄nq; sonos.
7 ascendit itū ad suū sonū un cep̄. 7 oīa que huic
tono ptinent a suis qnq; sonis incipiunt. 7 in ulti
mo finiunt. Indiget eni aliq̄n do q̄t tuor soni
sibi p̄ximi ult̄ sonū suū ultimū. Ut a octaui
toni incip̄ de ultimo ei sono. 7 finit̄ itū in illo.
Istis t̄ g̃ soni q modulamine aptā.
7 cū ratiō cōponunt. Constat aūt oīs modula
tio ex g̃uitate soni ut acumine. Grauitas ōr
que modica q̄da emissione mollescit. Acum̄
ū q inaciem tenuatā g̃cilis erecte modulatio
nis extendit. Nunc de p̄ma uoce uelut soni
totius parentela dicam. Omis uox in duo gn̄a
diuidit̄ cōtinuū atq; diuisū. Continuū est
uelut iuge colloqū. Diuisū q in modulatiō
seruam. Est & mediū q inutrūq; p mixtum
ac neq; alterius frequenti diuisione p̄dicit̄.
Sem quippe ap̄t nō tanti ē loci. q̄nti in geomet
cis singulū. Ftongus eni sonos dicim. Verū
tongus ōr uocis modulatio particula una in
tentiō p̄ducta. Est aūt intentio quā diximus
thesis. in qua cōsistit ac p seuerat son. Itaq; h
iur t̄ ptongi docet qō ut acuminis ut leuis remit
tam. Verū ex illis alia faciant. alia patiunt̄.
Faciunt intentio ut remissio. Patiunt̄ acum̄
7 g̃uitas. Fit aūt soni g̃uitas cū ex intimo q̄dā
sp̄s t̄ it. Acūm ū ex sup ficie oris emittitur.

Percussionalia s̄t acitabula enea 7 argentea. ut
alia que metallico rigore pcussa reddunt cum
suauitate tinnitum.
Tensibilia s̄t cordarum fila sub arte religata que
ad modū plectro pcussa mulceant aurē delec
tabilit̄ sensū. i qb; s̄t species diu̇sarum citharaR.
Inflatilia s̄t. que sp̄u reflante cōpleta i sonū
uocis animant̄. ut s̄t tube. calami. organa. pan
duria. & cet̄a huiusmodi.
Autent pt̄. h ē auctoralis p̄mus. Plaga pt̄. i.
ad iacens & obliquus p̄m. Paract̄. i. circū eq̄lis.
Autenticus deutus. i. auctoralis sc̄d.
Prim ad est p̄t autentic arti sonorum Noannoeane.
Q autentic p̄t ōr qnq; sonos habe. q sic appellant.
Prim son. i. prim semitonium. ultim
q ita designant p qnq; digitos leue palme.
ut ab auriculari digito incipiat p̄m son.
& a medico p̄m semitonius. Ab inpudico
aūt medius son. Ab indice ū ultim semito
nius. A pollice q̄q ultim. Ton ū p̄m qui
p̄fatisum ōr autentic p̄t. ab ultimo sono
suo incipit h ē ab & finit in p̄mo. i.
in Sicq; soni ipsi cō p̄bant̄. ut ab ul
timo sono suo sonare incipiāt. ac p singulos
humib; & grossius q̄si p g̃d usq; ad p̄mū
descendant. Itēq; ū sauice. a primo usq;
ad ultimū altius 7 g̃cilius sonando recurrant.
7 oīa que huic tono ptinent. ex hi qnq; soni
incipit̄. & in p̄mo sono illorum finitur.

Cta p'mitioni incipit amedio ei' sono. I.
& finit in p'mo. Plagi p'ti

Sustinet hic plaga̅ iudicii corporet tota̅. Noeagis.
Q sc'o d'r plagi p'tus. nõiat' q'si a p'mo suo
autentici p'ti incipit. q sibi ultim' tineo d'e ite̅z
recurrens finit' 7 ipse eq'lit' quinq; sono' habet.
q'si a p'mo suo autentici p'ti incipiente. ac hu
milis & grossiu'. g'datim usq; ad p'mu̅ descen
dentes. 7 ite̅ um a p'altiu' 7 g'cuiliu' usq; ad ultimu̅
ascendente. 7 huic tono quecu̅q; p'tinent a qnq;
sonis. I. 7 a medio sono. I. a 7 a semit
I. a autentici p'ti incipiunt 7 finiuntur.
Cta sc'di soni incipit ab ultimo ei' sono. I.
& finit' it umineo. Autent' de p'terus.

Deuius ... tu ... no modulamine cesu'. Noeoeane.
Tertius q̄q̄ q d'r autent' deuteruS nõiat'. hic aut'
7 alii duo p'cedentes qnq; sono' habet. q similit'
grossiu' & humilius descendit' 7 rursu̅ altius
& g' cilius recurrunt. hic etia̅ tono ... a suo. v.
sono ultimo i̅cipit. I. a 7 in suo p'mo humili
finit. I. in 7 o̅ia que huic tono p'tinent ab
ei' qnq; soni incipiunt. I. a 7 in suo p'mo
sono humili finiunt'. Cta t'tii toni incipit
a medio ei' sono. I. a 7 finit' in p'mo. I.

Deuteri plaga̅ q'r t' suscep obesa̅. Plagi deuteri.
Noeagis. Q d'r q'r t' plagi deuteru' nõiat'.
& hic similit' qnq; sono' habet descendentes
ab ultimo ad primu̅ 7 recurrentes ad eu̅
de̅. hic a p'mo suo semito incip 7 in eo sim
lit'.

Semitonii toniq; declarat facundia.
Igitur contentiose n̄ ē n̄rm agere.
Si q's hec nobis cu̅ sit m at ̄c cor dat italie. M
Ceu n̄ nullos inscient' nos scim' d'eprimere.

Preponunt'. Supponuntur. Interponunt'.
Apponunt'. Miscentur. hu sup'dicti mot'.
... pote tono p'ponit'. t q libet mot' alius. C D E D
Supponit'. ... G E D E. Interponit' ut illud. G D F E
Apponit'. ut istud. D F F re. Admiscentur.

iuxta illud. C F A G A C. Posse hec scdm p̄dicta sex c̄sonantia c̄iungi. scdm q̄s sup̄ diximus.

Multi enī ignorant in q̄ corda pleroq̄ cant̄ incipe debeant. q̄s in q̄ttuor finalib; finiri minime repiunt̄. Sic ē ubi gr̄a. D q̄o patuit iustitia. ī sexto modo. que n̄ int̄ te die zeumen initiū habeat. regularit̄ nullo mō cantabit̄. sic. & an. Alia ouesthabeo. & multe alie. Ante me n̄ ē formatos. Ex q̄ facta ē. De ex egypto. q̄s multi autumant de q̄rto ēē. sed fallunt̄. Verū. Com. Beati serui. in nonū p̄mā inchoandū ē. sic a tū recte cantare uel. & in mese ē sumanda necessitate cogente. Alit̄ enī nusquā regulari t̄ inuenies. Sic & de reliq̄s considerandū ē.

Accent̄ acut̄ fact̄ ē sic. Accent̄ breuis. Pcussionalis longa. Inflatilia. Muta. Gradata. Volubilis. t̄ sp̄iz. Sup ba. Acapo uult. Plana. Circūflexa.

D D E G F F D F C D C F F D
Actenus detendit lira musice per semitam.
C D D E G F F D F F D C F F D
Nunc meū extendit cursu canis ad obsequia.
A A A G A G F D C G F E F D E D
Quas depromit lamentando mestis cor discantas.

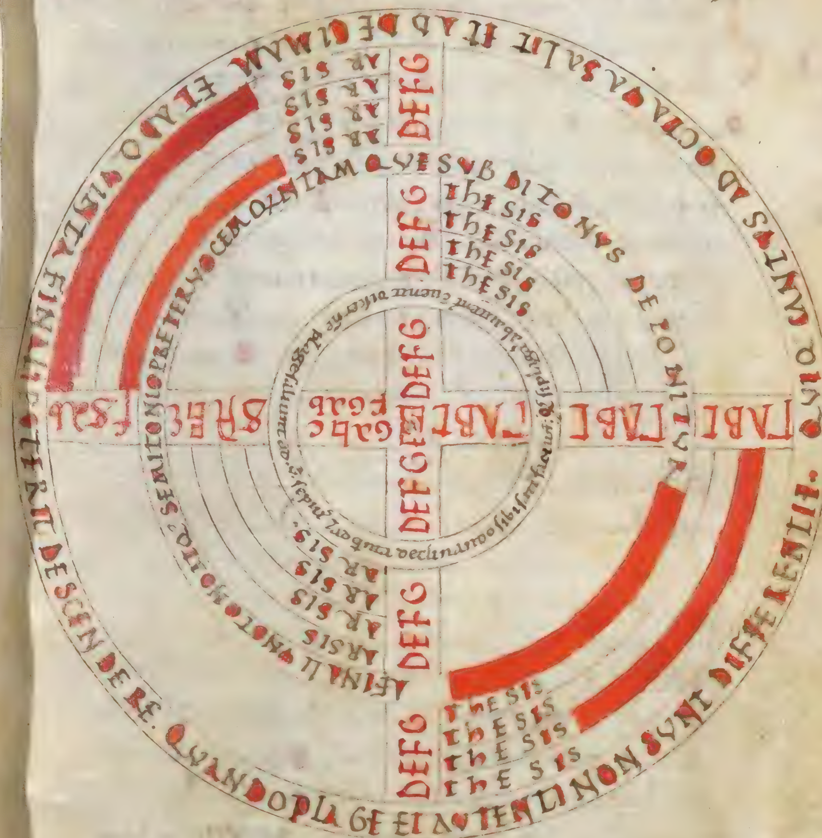

CARMINA VVIDONIS IN MVSICA.
·i· crescunt ·i· cantilenis·
Gliscunt corda hominū mollita meis camenis.
Vnā mī uirt' numerato ē tulit ictus.
In celi summo dulcissima cantica fundo
Dans aule xpi cū munere uoce ministri
Ordine qui dixi me primo carma scripsi.
In nōie scē ⁊ indiuidue trinitatis incipiunt regule de mu
A QVid est musica. M. Veracit' canendi scīa.
scientiā. ⁊ facil' ad canendi pfectionē uia. A.
Quomō. M. Sicū magister oēs ti litteras ostendit
pmū in tabula. ita ⁊ musycus oēs cantilene uoces
in monocordo insinuat. A. Quale est illud
monocordū. M. Lignū longū quadratū. in
modū capse. ⁊ int' ē cauū in modū cytharę.
sr quē posita corda sonat. cui' sonitu uariet
tates uocū facile cōphendis. A. Quomō ponitur
ipsa corda. M. P mediā capsā in logū. linea
recta ducit'. ⁊ relicto ab utroq; capite unius uncie
spatio in ea dē linea ab utraq; parte punct' po
nit'. In relicto uero spatii duo capitella locant'.
que ita cordā sr lineā suspensā teneant. ut
tanta sit corda int' utraq; capitella. quanta
⁊ linea que ē sub corda. A. Qualit' una corda.
multas ⁊ uarias reddit uoces. M. Litterę ut
notę. qb; musici utunt' in lica que est sub
corda p ordinē posite sūt. Dūq; modulus
int' lineā cordāq; decurrit p eas dē litteras. cur
tando t elongando cordā. omem cantū
mirabilit' facit. Et dū pueris p ipsas litteras.

aliq' notat' ant'. facilius. ⁊ melius a corda discit.
quā si ab homine illā audirent ⁊ post paucoꝝ
mensiū temp' exercitati. ablata corda. solo uisu
indubitant' pfer'. q's nūquā audier'. A. Mira
bile est q's dicis. Nr̄i qdē cantores ad tantā pfec
tionē nūquā aspirare potuer'. M. Errauer'
potius fr̄. ⁊ dū uiā n̄ quesier'. toto uite tpr in
uanū laborauer'. A. Qua ratione fieri potest.
ut melius quā hō doceat corda. M. hō q' ut
uoluerit t potuerit cantat. corda aūt sup'
dictas litteras a sapientissimis hominib; tali
ē arte distincta. ut mentiri n̄ possit cū diligen
t fuerit obs'uata. A. Que nā rogo illa ē ars.
M. Mensura nui. q's eni bene mensurata ē. nūq'
fallit. A. Potero simplicit'. ⁊ pauci forsitan
uib; ipsas mensuras addiscere. M. hodie adiu
uante dō. tantū diligent' ausculta. In pmo
capite monocordi que dixim'. ad punctū
gāma litterā. i. g. grecū pone. Quę quarta ē
in usu. a multis n̄ habet'. Ab ipsa gāma usq;
ad punctū quē in fine posuim'. p noue dili
gent' diuide. ⁊ ubi pma nona pars finē fecerit.
ppe gāma. A. litterā scribe. ⁊ dicet' uox pma.
Ab ea dē pma. similit' p noue usq;
ad finē diuide. ⁊ in nona parte. B. litterā puo
ce. ii. appone. In nōi aūt diuisione. id ē siue
p noue. siue iiii. siue t'ca. siue etiā p duo. sic
ut fecisti. usq; ad finē diuide. ⁊ pme partis
int' mino scribe. Deinde ad caput reu'tere

7 diuide a gāma p iiii. 7 p uoce iiii. E. littā
scribe. A p'ma similit' p iiii partire. 7 p
uoce q'rta. D. littām pone. Eodē m' a scda.
B. diuidens. inueniens q'ntā. E. littā de
picta. Tertia qq q'rta. sextā insinuat.
.F. littām figuratam. Post h' ad gāmā reu
tē. 7 ab ipsa. 7 ab aliis. p ordinē que sequun
tur. p'dictā lineā in duas partes. i. p mediū
diuide. usq dū habea' uoces q't tuor decim.
t xv. absq gāma. Et dū uoce' p mediū di
uiseris. dissimiles. sed eā'dē litt'is facere
debeb'. Verbi gra. Dū a gāma p medium
diuidi' p gāma scribe. G. 7 p A. mediata
pone similit'. a. Similit' qq. 7 p B. aliā. b.
7 p. C. aliā. c. 7 p. D. aliā. d. 7 p. E. aliā. e.
7 p. F. aliā. f. 7 p. G. aliā. g. 7 p. a. aliā. A.
ut medietate monocordi in antea. hee dē
sint litte que s't & in parte p'ma. Preterea
a uoce sexta. F. p quattuor diuide. & ret' h.
scda aliā. b. pone. q' a be p' una uoce acci
piunt'. 7 una d'r nona p'ma. altā nona scda.
7 ut' q' in eo dē cantu regularit' inuenietur.
Er ergo uoces. 7 litte p ordinē ita. gamma. Γ
.A. prima. B. scda. C. t'tia. D. q'rta. E. q'nta.
.F. sexta. G. septima. a. Octaua. b. nona.
h. nona scda. c. decima. d. undecima.
e. duodecima. f. tertiadecima. g. q'rta
decima. A. q'ntadecima. D. Dō gras bene
intellego. 7 q' monocordū āmodo sciā

face cfido. Sed qd illud est obsecro. q' in regula
rit' m'surato monocordo. alibi maiora. atq
alibi minora spatia t int'ualla it' uoces aspi
cio. M. Maius spatium ton' d'r. ut ē a gāma
in p'mā. 7 a p'ma i scdam. Γ ton A ton B. Min' ū
spatiū sic ē a scda uoce in t'tiam. semitonius
uocat'. Nulla aūt m'sural' nūo. semitonii spa
tiū ad finē usq puenie'. Sed cū sup' dictā
ratione diuisiones fiunt. sui in locis toni &
semitonii formant'. Ton' eni oīs si ad extremū
punctū duxeris. nouenaria in oīb' diuisione
iuenta miraberis. sic a gāma in p'mā. 7 a p'ma
i scdam p'mitt' fecisti. Prima ū uero 7 scda h nona
ad se inuicē. neq tonū neq semit' faciunt.
Sed p'ma nona ad octauā. semitoniū ē. Ad x'
ū ton'. Scda ū nona ad octauā. ē t'ritonū.
Ad decimā ū semitoniū p'stat. Ideoq una earū
semp s'r fluae. & in q'cūq cantu unā recipi'.
aliā contēpni'. ne in eodē loco q' penit' absur
dū ē. tonū aut semitoniū facere uidearis.
Sed de tonis 7 semitonii'. in hac figura notab'.

ton ton. s t t s t t s t t s t t
Γ A B C D E F G a b h c d e f g A
ton s

A. Maxime mirandū ē. q' non nisi a gamma
in p'mā. 7 a p'ma in secundam p noue diuisi.
7 os eque tonos nouenaria ē ista re diuisione.
p baui. Sed rogo si alie sint monocordi
diuisiones. 7 pluribus inueniantur locis
ostende. M. Tres s't p't tonū diuisiones.

que naturalem uocum quam supra dixi positionem custodiunt. Prima quaternaria est, per quam in quattuor diuisum est, ut a prima in quartam, que habet uoces quattuor, interualla tria, id est tonos duos et unum semitonium. Ubicumque ergo in monocordo inter duas uoces duos tonos et unum semitonium inueneris, ipsarum duarum uocum interuallo quaternaria diuisione currere ad finem usque probabis. Et ideo diatessaron, id est de quattuor nomen accepit. Secunda uero est ternaria, ut a prima uoce in quintam, in cuius spatio continentur uoces quinque, interualla quattuor, id est toni tres et unus semitonius. Ubicumque ergo inueneris inter duas uoces tres tonos et unum semitonium, ipsarum uocum spatium ternis ad finem passibus curret. Vocatur enim diapente, id est de quinque, eo quod uoces sint in eius spatio quinque. Tertia uero diuisio est, que per duo uel medium diuidit. Et dicitur diapason, id est duo. Hanc ut supra monstrauimus, est ex litterarum similitudine patenter agnoscis, ut a prima in octauam. Constat autem uocibus octo, interuallis septem, id est tonis quinque et semitoniis duobus. Continet etiam unum diatessaron et unum diapente. Nam cum a prima in quartam sit diatessaron, et a quarta in octauam diapente, a prima in octauam diapason inuenitur legitime.

t s t t s t t
A B C D E F G a
diatessaron — diapente
diapason

D. In paucis uobis de diuisionibus non pauca cognosco. Sed cur he eedem littere in prima et secunda parte fiant, audire desidero. M. Hoc ideo fit, quia cum secunde partis uoces a septima in antea

a uocibus prime partis per diapason absque nona prima fiant, adeo inter se pares, ut alterque concordat, ut quecumque littere in prima parte tonum uel semitonium, diatessaron uel diapente uel diapason faciunt, similiter in secunda partes facere comprobantur. Verbi gratia (i. causa exempli). In prima parte a gamma ad A est tonus, ad B semitonus et tonus, ad C diatessaron, ad D diapente, ad G diapason. Similiter et in secunda parte G ad a est tonus, ad ♮ tonus et tonus, ad c diatessaron, ad d diapente, et ad g diapason. Unde fit, ut omnis cantus similiter ut in prima et secunda parte cantetur. Sed prime partis uoces ad uoces partis secunde quasi uiriles cum puerilibus uocibus concorditer cantant. D. Sapientem id factum esse perpendo. Nunc enim qualiter cantum notare possim, ut ego illum absque magistro comprehendam, primum audire expecto, ut cum exempla regularum dederis, ea melius recognoscam. Et si penitus mente quecumque excesserint, ad tales notas indubitanter recurram. M. Litteras monocordi sicut per cantilenam discurrit, ante oculos ponam, ut si nondum uim ipsarum litterarum plene cognoscis, secundum eadem litteras cordam percutiens, ab ignorante magistro mirifice audias et addiscas. D. Vere inquam mirabilem mihi magistrum dedisti, qui a me factus me doceat, meque docens ipse nichil sapiat. Immo propter patientiam et obedientiam sui eum maxime amplector. Cantabit enim mihi quando uoluero, et numquam de mei sensus tarditate commotus uerberibus uel iniuriis cruciabit. M. Bonus magister est, sed diligentem auditorem requirit.

D. In q̄b; maxima diligentia ē adhibenda? M.
In c̄iunctionib; uocū. q̄ c̄sonantias faciunt di
uersas. ut sic diuersę s̄t. 7 differentes. ita dissimilit̄
7 different̄ unā quāq; ex oportune p̄nuntia
re p̄ualeam̄. D. Q̄t sint p̄cor edíscere. 7 com
munib; exēplis ostende. M. Sex s̄t tā in depositione. quā in eleuatione. Prima uocū c̄iunctio
ē. cū ille duę uoces iungunt̄. int̄ q̄s un̄ ē semitoniu̅.
ut a q̄rta in sexta. que c̄sonantia ōib; c̄t̄ rarior ē.
ut p̄ma eleuatio huius antiphone. Exultate deo.
In depositione u̍ precipitationē ita. Te deum laudamus.
Scđa u̍ ē. cū int̄ duas uoces un̄ ē ton̄ ut a t̄tia ī q̄r
tā. In eleuatione ita. Clamant clamant. In de
positione u̍ ita. Angelus domini. Tertia ē cū int̄
duas uoces. ton̄ 7 semitoniu̅ differentiā faciunt.
ut int̄ q̄rtā 7 sextā h̄r in eleuatione. Johannes
autem. In depositione ita. In lege domini. Quarta
u̍ ē cū int̄ uocē 7 uocē duo s̄t toni. ut a sexta in t̄tia.
In eleuatione u̍ ita. Ad huc multa. In deposi
tione h̄r. Ecce maria. Quinta potissimū. ut a pri
ma in q̄rtā. hoc m̄. Omnes patriarche.
Depositio u̍ huius m̄oi ē. Secundum. Sexta ē n̄i p̄diapente.
ut a q̄rta in octauā ut ē. Primum. In depositione.
ut a t̄tia in septima h̄ modo. Canite tuba. Alię
regulare uocū c̄iunctiones n̄ q̄m repperiunt̄. In
maximū sepe errorē uulgares cantores labuntur.
q̄ absq; toni 7 semitonii. aliarumq; c̄sonantiarū
minime p̄pendunt. Id enī un̄ q̄sq; eorū eligit q̄d
p̄mū auribus placuerit. Et q̄a facilius addiscendum

p̄nuntiandūue p̄uenerit. fit q̄ magn̄ error ī mul
tis cantibus cui⁹ m̄oi s̄t. Modos aūt dico. de octo
tonis oīum cantuū. q̄ in formulis p ordinē fiunt. ne
sitono dixerim. dubitatio fiat. an de toni formularum.
an de toni q̄ nouenaria facta s̄t diuisio dicat̄. Illos
itaq; cantores. si de aliq̄ cantu int̄ rogaueris cuius
m̄oi sit. ilico respondent q̄ nesciunt. hac si p̄fecte
cognoscerent. Quo si habeas argumentū unde hoc
sciunt quesieris. titubantes dicūt. q̄a sit similis
in p̄ncipio 7 in fine aliis cantib; ei⁹dē m̄oi sit sapi
ant. nescientes q̄ sepe uniu̅ uocis dissimilitudo
modū mutare cōpellat. Vt ant̄. O beatū ponti
ficē. cū in p̄ncipio 7 fine scđi m̄oi ēēt. p̄p̄t illius
tantū uocis eleuationē. ubi dic̄. O martine.
in p̄motono a domno obdone curiosissime ē em
data. Itē q̄ in ant̄. Qui operatus ē iustitiā. h̄ dili
gentius p̄bare poteris. Nā si eā incipias in sexto
modo ut multi p̄bant. in F. litt̄a. n̄ discrepabit
ab eo modo usq; ad semitoniū q̄d ē in tabernaculo
tuo. in na sillaba. sed q̄a in usu ita ē 7 bene sonat.
emdari n̄ debet. Set in q̄ram an si forsitan in alio
loco incipiat̄. tota in eo tono c̄sona īueniat̄.
eāq; emdare op⁹ n̄ sit. Incipe itaq; eā in. C. litt̄a.
h̄e in eo dē modo. 7 regularit̄ in eo c̄stare p̄bab.
Vn̄ incipiendū ē ita. Domine. Ant. Et alias
diuers. Ex q̄ cōp̄hendit̄. q̄a impit⁹ musicę. q̄ fa
cile ac p̄sūptuose plures cant⁹ emdat. n̄ p⁹us p̄os
mos inuestigauerit si forsitan in aliq̄ stare possit.
nec magno p̄e de similitudine aliorū cantuū.

N.
[Descriptio musice]

sed de regule ueritate curet. D. Quod si nulli tono placet.
secundum eum tonum emendanda est. in quo minus dissonat. Atque
hoc obseruan debet ut emendatus cantus. aut decentius
sonet. aut a priori similitudine parum discrepet. D.
Bene de inter cum errore me cautum fecisti. Nec non etiam
de regularis monocordi curiosa inuestigatione;
ac regularium cantuum approbatione falsorumque emen
datione. utilem sensum prout oportet exercentibus. licet
paucis uerbis. non modicam dedisti peritiam. Verumtamen quot
uocibus cantus fieri debeat adiunge. M. Alii asserunt
octo. alii nouem. alii decem. D. Quare octo? M. Propter
maiorem diuisionem. id est diapason. siue quia apud antiquos.
octo soni cythare fiebant. D. Quare nouem? M.
Propter hoc diapente. que nouem uocibus terminatur. Nam cum
a gamma in quartam sit diapente unum. atque ab eadem
quarta in octauam aliud. a gamma in octauam. nouem sunt
uoces. D. Quare decem? M. Propter dauitici auctorita
tem psalterii. Vel quia in decem uocibus tria diatessaron inueniuntur.
A gamma enim in tertiam. unum diatessaron est. A tertia in sextam.
aliud inuenitur. A sexta in nonam primam. tertium restat.
Et ideo a gamma in nonam primam. decem numerantur uoces.
D. Possunt esse et pauciores uoces in cantu? M. Possunt
utique. quinque. uel. quattuor. Sed ita quoque. ut et quinque diapente.
et quattuor diatessaron reddant. D. Placita ratio. et per o

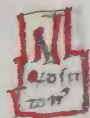

ne omnium cantuum testimonia. probant uerum esse quod
dicis. Quod enim sit tonus quem sepius modum uocamus
expone. M. Tonus uel modus est regula. que de omni
cantu in fine diiudicat. Nam nisi fieri finem. non
poteris cognoscere ubi incipi. uel quantum eleuari

uel deponi debeat cantus. D. Qua regula sumitur
principium a fine? M. Omne principium seu compositio dictionis ex con
sonantiis. suo fini concordare debet. Et quecumque
uoces per eadem quibus uocibus poterit incipi cantus illius
finis. Excepto quod cum cantus finitur in uoce quinta. que
est prima semitonii. in tertio modo. sepe inuenitur incipi
in uoce decima. que ab eadem quinta uno diapente
unoque semitonio elongatur. Distinctiones quoque.
id est loca in quibus repausamus in cantu. et in quibus cantum
diuidimus. in eisdem uocibus debere finiri in uno
quoque modo in quibus possunt incipi cantus eodem modo ma
nifestum est. Et ubi melius et sepius incipit unusquisque
modus. ibi et decentius suas distinctiones in
cipere. uel finiri consueuit. Plures enim distinctio
nes. in ea uoce quemodum terminat. debere fini
ri magistri dicunt. ne si in alia aliqua uoce plures
distinctiones quam in ipsa fiant. in eandem quoque
et cantum finiri expetunt. et a modo in quo fuerant.
mutari compellant. Ad eundem denique modum magis
cantus pertinet. ad quem sue distinctiones amplius
currunt. Nam et principia sepius et decentius.
in eandem uocem que in cantu terminat inueniun
tur. Huius rei exemplum. in hac antiphona comprobabis.
Tribus miraculis. Ecce una distinctio. Ornatum
diem sanctum colimus. Ecce alia. Hodie stella magos duxit
ad presepium. Ecce tertia. Hodie de aqua uinum factum est
ad nuptias. Ecce quarta. Hodie a Iohanne Christum baptizari uoluit
quia saluaret nos. Ecce ultima. Vides itaque ut in re
gularium cantu. plures distinctiones in suo tono

incipiant et finiantur, et ut in eadem voce cantus in-
cipiat et finiatur. D. Itane est ut asseris? magistrorum
cantorum ubique auctoritate defenditur. M. Verum.
De elevatione et depositione, quam a fine regu-
lam sumant, prosequere. M. In acutis vel elevatis canti-
bus, ut in primo, tertio, V. et septimo tono, nullus
cantus plus a suo fine quam ad octavam vocem debet
ascendere. In qua voce eadem est littera quae et in fi-
ne. Propter divisionem quae diapason dicitur praecipuam
quantitatem habebit idem cantus ante finem vocem unam.
At vero in humilioribus cantibus, ut in secundo, quarto,
sexto et octavo, nulla depositio alicuius vocis
ante finem invenietur, quae ad ipsum finem secundum se ex prae-
dictis consonantiis non iungatur. Elevatio vero eorum
a fine secundum eandem consonantiam ad quinque voces pergere
dicitur. Aliquando autem ad sextam usque procedunt.
In quibus autem vocibus omnium modorum cantus secundum praesentem
usum saepius incipiant, in eorum formulis providebis.
D. Quoniam probasti omnium modorum cantus a fine regulam
sumere, quot sint ipsi modi vel toni tempus est dicere. M.
Quattuor esse modos quidam putant. D. Quare?
M. Quia omnis regularis cantus in quattuor monochor-
di vocibus finiri potest. D. Quae sunt illae voces? M.
Quarta, in qua terminatur modus qui dicitur autentus protus,
id est auctor vel princeps primus. Quinta, in qua terminatur
modus qui dicitur autentus deuterus, id est auctor vel princeps
secundus. Sexta, in qua terminatur autentus tritus, id est tertius.
Et septima, in qua terminatur autentus tetrardus, id est quartus.
Hi enim quattuor dividuntur in octo. D. Quare? M.

Protus elevatus et humiles cantus. Nam cum acutus vel elevatus
fuerit cantus, in autento proto dicitur modus autentus protus.
Si vero fuerit gravis et humilis, in eodem autento proto
dicetur plaga proti. D. Quare dicitur plaga proti? M.
Plaga proti, id est pars primi dicitur, eo quod finiatur in eandem
partem, id est locum vel vocem monochordi, in qua finitur
et autentus protus. Similiter cum acutus fuerit cantus
in autento deutero, dicitur autentus deuterus. Si enim
planus fuerit, plaga deuteri nominabitur. Eodem mo-
do dicetur de autento trito plaga triti, et de autento
tetrardo plaga tetrardi. Consuetudo enim est [illegible]
dicere pro autento proto et plaga proti modum primum
et secundum, et pro autento deutero et plaga deuteri modum
tertium et quartum. Et pro autento trito et plaga eius mo-
dum quintum et sextum. Et pro autento tetrardo et plaga eius
modum septimum et octavum. Igitur octo sunt modi, per
quos omnis cantilena discurrens octo dissimilibus
qualitatibus variatur. D. Quae est ad modum potero
eorum differentiam et communitates advertere? M.
Per tonos et semitonios. Ubi enim toni et semitonii
similiter fiunt, ibi et reliquae consonantiae similiter fiunt.
Ubicumque enim duo toni et semitonium fuerint, ibi
et diatessaron erit. Et ubicumque tres toni semitonio
adhaerebunt, ibi et diapente non deerit. Similiter et de
reliquis consonantiis oportet intellegi. D. Age ergo,
obsecro, et de modis qui secuntur edicito. M. Pri-
mus tonus finitur in voce quarta, procedit usque in undecimam .d.
in qua est eadem littera. D. d. per tonos et semitonios ita.
Post finem primo tonus occurrit. Deinde semitonium.

et duo toni. ac tum semitonium. et duo toni. Deponi
tur u a fine ad uocem tertiam. tono uno. hoc modo.

Qui autem decacordum uolunt facere. adiciunt uocem
secundam. set non est in usu ut ad eam primus deponatur modus.
Incipit enim cantus eius de modi. in. D. ut O beatum
pontificem. Sepius enim in D. quando principium cum fin
e concordat. ut Ecce nomen domini. In E. quamquam set raro.
ut. Gaudete in domino. In F. ut Ipsi soli. In G. quamquam
ut. Cantate ... ba. In a. etiam ut Veniet.
Secundus autem tonus similiter finitur. et ascendit eo usque
ad nonam primam. Ad decimam autem raro. ad undeci
mam autem non peruenit. Deponitur a fine. tono. semi
tono. usque ad primam. Aliquando autem set raro. et alio
tono usque ad gammam. et fiunt cordae decem hoc modo

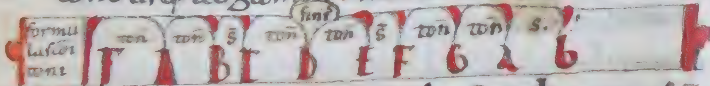

Habet itaque secundus gammam. primam. secundam quas non
habet primus. Et primus habet decimam. et undecimam.
quas non habet secundus. Si enim horum plurimi cantus. qui ad
gammam. primam. secundam non deponuntur. et ad decimam.
uel undecimam non eleuantur. de quibus dubium est an primi
uel secundi sint toni. Quorum ista discretio est. Ad oc
tauam et nonam si non ascendunt. certissime de tono
secundo sunt. Et itaque octaua et nona uel usque communem.
ad quas dum eant ascendunt. siue in ueris permaneant.
siue et in quarto eas repetiat. aut sinu octauam
incipiat modi erit primi. Si enim in inferioribus

incipiat et secundum quantitatem antiphone rarissime
ad illam ascendat. secundi erit modi. Aliquin iuxta for
mularum uarietatem differentiam discernet. Princi
pia enim secundi toni sunt. In A. ut Omnes patriarche
In C. ut Nonne cor nostrum. In D. ut Ecce in nubibus celi.
In F. ut Quem uidistis. In G aut b. et E. et G. raris
sima exempla repperies. A. De primi et secundi discretio
sufficit. ad reliqua properandum est. R. Tertius mo
dus in quarta finit uocem. in E litteram. procedit que
uno diapason. usque ad eandem. tardet enim ad F.
pro tono ac semitonio ita. Primo semitonium.
deinde tres tonos. ac semitonium et duos tonos. De
ponitur u a fine ad quartam. tono uno hoc modo.

Sane secundam nonam id est adamauit. qua ad eius finem
diapente est. maxime enim id est. qua ad acutissimam eius. i.
e. diatessaron reddit. Quae enim propter finem tres habet
tonos. in descensione uel ascensione. potius insi
liendo quam gradiendo uadit. Usitata autem eius prin
cipia sunt hec. In E. ut Quando natus est. In F. ut
Nunc scio uere. In G. ut Multa que. In c. ut Tertia dies est
Quartus enim modus qua plenus est. non secus propter finem tres tonos.
id est que nonam primam assumpsit. ascendit que ad decimam.
habens post finem semitonium et duos tonos. de in
de semitonium. et tonum. Deponitur u a fine duobus
tonis ad tertiam. plerumque autem ad secundam et primam. aucto
semitonio et tono. qua ad suum finem secunda diatessaron.
et prima diapente consonantiam reddit. Fiunt quoque

decem. pro tonos ac semitonio incedentes hi modo.

Formula toni quarti: A B ♮ C D E F G a b c

Principia eius inveniuntur in C. ut Homo erat. In D. ut Domine perfecto domine. In E. ut Vigilatam. In F. ut Recessit g. In G. ut Nox precessit. Discernitur quartus a tertio, quia quartus habet primam secundam et tertiam, quas non habet tertius. Et tertius habet undecimam et duodecimam, quas non habet quartus. Quod si aliqua antiphona neque has tertii, neque illas habeat quarti, si in decimam incipiat, et secundam nonam amplius diligat, tertius erit. Alias in quarto ponetur, si eius formule differentiam imitetur. Volunt enim quidam quartum modum ad similitudinem tertii secundam nonam habere, eo quod sit diapente ad finem eius. Prima nona ad eius finem nulla consonantia sit. Set non magis communem usum secuti sumus. Invenimus preterea in difficilioribus cantibus iungi tertio modo et tertiam vocem, ut sit decacordum. quod tamen cum rarissime fiat, abusivum esse non dubito. Neque enim tertia in duodecimam et dicatis secundum predictam decacordi regulam inveniatur. A. Cum multi sint grammatici, aut vix aut numquam veraces inveniuntur libri, maxime dum sepe in eorum emendatione laboretur. Musici enim per pauci inveniuntur, et per multa iam tempora antiphonaria emendata non sunt. Non ergo mirum si in multis locis falsitas inveniatur. tantum pro eorum regulam et communem usum exequi re. Que enim rarissime fiunt, nullius artis solet regula approbare. M.

De abusivo decacordo

Quintus modus in sextam terminatur. et acutissima eius tertiadecima eadem littera figuratur. Aliquando ad g. set raro consurgit. et deponitur sub se semitonio. Cum sexta ad primam nonam diatessaron, et prima nona ad tertiam decimam diapente reddat, in quinto et sexto prima nona valebit. habebit ergo per ordinem tonos duos et semitonium. ac deinde tonos tres et ultimum semitonium octo vocibus ita.

Formula toni quinti: F G a b c d e f g

Initia eius principia sunt b. In F. ut Viri [illegible]. In G. raro. ut Non vos relinquam. com. In a. Q[illegible] prudenter. In c. ut Ecce dominus. Nam quia tonum ante finem non habuit, nec in principio nec in incessu post se respexit.

Sextus enim gradum dat cum eo ad undecimam, sed deponitur a communi fine semitonio et duobus tonis ad tertiam [illegible].

Formula sexti toni: C D E F G a b c d

Et sicut quintus habet duodecimam et tertiadecimam, quas non habet sextus, ita et sextus habet tertiam et quartam, quas non habet quintus. Nam quotiens aliquando quintus miscetur sexto declinans in quartam, fit quoque decacordum. Sed hi inveniuntur maxime in antiphonis [illegible] raro contingit. Horum enim erit ista discretio, cum [illegible] depositio sexti, nec tota elevatio fuerit quinti. Si in decima incipiat et eam et undecimam iuxta quantitatem suam sepe repercutiat, quintus erit modus. Si vero non ascendat ad nonam primam, dicetur de sexto. Sive per principia discernetur. Vix H

sext[us]. n[on] in suo fine incipit. ut Verbu[m] caro. Aut in
uoce q[ua]rta. ut Si ego ueru[m] xpi. A. Talia immo 7 ne
cessaria p[ro]bant ad p[re]senti[s] errori[s] ex p[ro]bationem
de modi[s] que dicta s[un]t. Qn sic ceperas. de octauo 7
septimo tono cupiente[m] audire n[on] differa[m]. M. Sep
tim[us] mod[us]. in uoce septima t[er]minat[ur]. cui[us] acuti[s]
sima e[st] q[ua]rtadecima. que cu[m] fine eode[m] caracte[re]
denotatur. Hic assumit nona[m] scd[m]am. ut ha
beat duo[s] tono[s] post fine[m]. post q[ue]s. semitoniu[m]
7 duo[s] tono[s]. Deponit[ur] u[ero] a fine tono uno h[oc] modo.

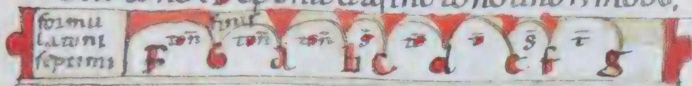

Quod si deca cordu[m] placeat face[re]. u[t] no[n] dei tono
adhuc a fine ad dice[ndum]. i. A. n[on] tam[en] h[oc] frequent[er] in
uenies. Notandu[m] e[st] eni[m]. q[uod] si ei p[ri]ma nona acce
dat. nichil restat. n[isi] ut duodecime adea[m] diat[er]
fiat. ad semitoniu[m] c[on]t[ra] h[abe]at. erit q[uod] p[ro]pria p[ri]m[us].
q[uod] habebit tono[s] 7 semiton[ium]. 7 duo[s] it[eru]m tono[s]. 7
deponet[ur] a fine tono uno. sic in p[ri]mo dictu[m] e[st]. eti[am]
n[on] erit septim[us] sed p[ri]m[us]. Non eni[m] ut stultissimi
cantores putant. grauitate [depositione] l[ue]t acumine [eleuatione]. unu[m]
modu[m] ab alio discrepare. Nichil eni[m] impedit
quecu[m]q[ue] uoluerim[us] modu[m] [illegible] l[e]t g[ra]u[e] un[de] decan
tauer[us]. i. p[ri]m[us] in. a. t[er]ti[us] in. b. q[ua]rt[us] in. c. q[ui] n[on] pau
ciores habent uoces. Set tonor[um] ac semitonior[um].
q[ui]b[us] talie c[on]sonantie fiunt diu[er]sa positio. diu[er]sos
ab inuice[m] ac differentes modo[s] c[on]stituit. It[e]m u[er]o
si in a tantu[m] uoce[m] dep[ro]ua[t]a finiat[ur] in octaua[m].
rursus fit p[ro]pria p[ri]m[us]. Habebit eni[m] a fine tonu[m] 7 semit[onium].

7 duo[s] tono[s]. 7 reliq[ua] que s[un]t p[ri]mi. Principia e[iu]s s[un]t hec.
In. F. uix exe[m]pla reppe[ri]e[s]. In. G. ut Assumpta est maria.
In. a. raro inuenies. In. b. ut Dixit dominus d[omi]no.
In. c. ut Benedicta. In. d. ut Sit nomen d[omi]ni.
Octauus eni[m] mod[us]. p[ro]cedit cu[m] septimo. usq[ue] duode
cima[m]. p[er] raro q[ue] ad t[er]tia[m] decima[m]. F. deponitur
eni[m] ad t[er]tia[m]. tono semiton[io]. 7 duob[us] toni[s]. Fit q[ue]
decacordu[m] hoc modo.

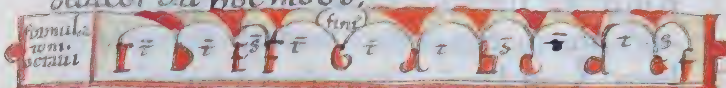

Sup[ra] diximus eni[m] huius modi decacordu[m]. t[ame]n dicat[ur] n[on]
habe[re]. ideo q[uod] n[on] facile recipit ut q[ua]. i. acutissima[m].
7 g[ra]uissima[m] e[ius] simul in uno eodemq[ue] cantu. ut
q[ui]b[us]dam placet. P[er]spicuu[m] eni[m] e[st]. q[uod] octauus tonus
in depositio[n]e. a fine p[ro]pria e[st] scd[u]s. Q[uo]d si ei in e
leuatio[n]e p[er]maneret scd[u]s. Set deridenda inertia
cantor[um] scurilita[s]. quadam modor[um] discretio[n]e nil
sentit. id solu[m] sequ[itur] q[uo]d aliquo m[odo] aure[s] delinire uidet[ur].
Sicq[ue] castrimargie inseruiunt p[er] falsa[m] dulcedine[m].
uera[m] sobrietati[s] regula[m] fallunt. Inuenit[ur] p[re]terea.
cu[m] octauus ad q[ua]rtam descendens. t[er]tia[m] decima[m]
que iure e[st] septimi appetat. ac sibi regulare
decacordu[m] tanta p[re]su[m]ptione licet raro restituat.
Principia e[ius] s[un]t hec. In. Γ. ut Du[m] ue[ne]rit. In. D.
ut. Virgines eni[m]. In. F. Hodie maria uirgo.
In. a. Co[m]pleti s[un]t. In. c. Ecce ancilla.
In. G. [illegible] p[ro]pter nimia[m]. Differt u[ero] octauus a septi
mo. q[uod] octauus habet t[er]tia[m]. n[on] u[ero]. i G. q[uo]d s[eptimus] n[on] h[abe]t
septim[us]. Et septim[us] habet t[er]tia[m] x[decima]m. 7 q[ua]rta[m]

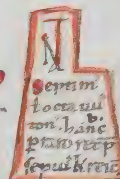

p[ri]ma nona se deponat. ut habet tonu[m] 7 semitoniu[m]. 7 duo[s] tono[s] a fine. [illegible]

decima. q's iure n habet octaui. Sane in his
cantib qui int octaui depositione. 7 septimi ele
uationem medii st. ut in reliq qq modis dictu e.
scdm formular uarietates. in quo tono mane
ant discernent. P ipsas eni uarietate. unius
cuiq modi pncipia liqdo puideb. A. D u uix
paucos cant his regulis etraire inuenio. cor
paucitate 7 ut ita dica fur uua singularitate.
a psu ptorib uitiatisq cantorib facta ee n du
bito. Regula eni e: uniuscuiq parti comu
ne mandatu. Q ue itaq singularia st. scdm
artificiale regula n e sistunt. S et pcor.
scdm uniuscuiq uoci positione. pauca ad
huc de modor lege subiungas . M. P ercunc
tatiuc iustu e respondere. V naquequ eni uox.
alicui supdictor modor similitudine tenet.
V tga maqde qa habet ant se duob tonos. post
q's semitoniu 7 duob tonos ad iungit. ac deinde
semitoniu tonuq apponit. n inmerito septi
mi modi similitudine tenet. cu 7 fini septimi
adga ma diapas ccinat. Prima qq uox qa
habet pt se ton. ant se u ton. 7 se[illegible] itoniu 7 duos
tonos. I tuq semit. 7 duos tonos. p[illegible] mi modi lege
custodit. V n 7 p man s[illegible]tate.
S ecda u cu deponat pt se d[illegible]u 7 an se ele
uet semitonio. 7 duob to[illegible] semit
itono. u sitata q'rti modi regula seruat. Ter
tia pterea. cu pt se habeat semit 7 ii b tonos.
an se u duos tonos 7 semit. ac deinde iii tonos.

qrti t sexti p p etate fulcit. I a u octaua. pri
mi locu tenere dicim. ad similitudine p me.
cui e diapas. A lioqn si ea cu p mano n appen
das. habebit in depositione ton. in eleuatio
u semit. tres tonos. ad similitudine t tii. P ri
ma nona. i depositio e tinet semit 7 iis tonos.
ad similitudine sexti. I n eleuatio u. siue qa
tres toni secunt. siue magis qa nulla sequen
tiu diatsr ei caritate e iungit. que pncipal
e esonantia. nullus toni regulare similitu
dine tenet. N eq etia pas. a posteriorib
fieri potuit. I doq neq cantu neq distinc
tione in ea pncipiu t fine habe pbat. n p
raro id fiat, sic solu modo in comunione.
que e. Beati fuui. q'nti nullaten recte cantabit.
n ibi incipiat. i. in nona p ma. ut dictu e ad si
militudine t tii. scda nona ad similitudine
scde uoci. a q p diapas facta e. q'rti imagine
tenet. D ecima u. ad similitudine tie e cor
dat sexto. A lia eni. si scda nona p uet. habebit
p se ton. semit. 7 ii tonos. an se u duos tonos 7
semit. ad[illegible]tione octaui. a cui fine diatsr
signat. R eliq[illegible]ue secunt. p similitudine
littar [illegible]unt. Ex his que dicta st.
ad si[illegible]ta de toni qua de reliqs
huius art[illegible] diuina gra iuuante. alia
qua plura intelleget. Q d si aut neglegent
agit. aut h n p diuina illustratione. set sui
sensus acumine se cape posse p su p sertt.

aut neq̄ q̄m intellegat . aut dū n̄ referet gr̄as do

natori. efficiet q̄s absit elationi inseruiens

minima subditi creatori. Q ē benedict̄ i s̄cla s̄ctoꝝ am̄.

Incipit numerū cordaꝝ.

A .I.	Proslambanomenos.	II	. F	
B .III.	Ypate ypaton	IIII	. G	
C .V.	Parypate ypaton	VI	. A	.
D .I.	Lichanos ypaton	II	. B	
E .III.	Ypate meson	IIII	. C	
F .V.	Parypate meson	VI	. D	
G .VII.	Lychanos meson	VIII	. E	.
a .I.	Mese	II	. F	.
b .III.	Trite sinemenon	IIII	. G	.
c .V.	Paranete sinemenon	VI	. a	.
d .I.	Nete sinemenon	II	. b	.
h .III.	Paramese	IIII	. g	.
c .V.	Trite diezeumenon	VI	. a	.
d .I.	Paranete diezeumen̄	II	. b	.
e .III.	Nete diezeumenon	IIII	. c	.
f .V.	Trite ypboleon	VI	. d	.
g VII	Paranete ypboleon	VIII	. e	.
a .I.	Nete ypboleon	[illegible]	. f	.

Prima species diat̄s̄r [illegible] semitonio

et tono. Sc̄da ex semi[illegible]tonis.

Tertia ex duob; toni̅s ⁊ se[illegible] Prima

specie diap̄t ē stat ex p̄ma [illegible]tessaron.

ad iecto tono supius. Sc̄da ex sc̄da diat̄s̄r.

adiecto tono supius. Tertia: ex t̄tia diat̄s̄r.

adiecto tono supius. Quarta. aspice

trite sinemenon. ex IIII specie diat̄s̄r. adiec

to tono inferius.

Autentus p̄t. ē stat ex p̄ma specie diap̄t. ⁊ ex

prima specie diat̄s̄r supius. Plagis p̄ti ē stat

ex eadem specie diapente qua & autenticus

est. ⁊ ex eadē specie diat̄s̄ inferius.

Autenticus deuterus. ē stat ex sc̄da specie diap̄t.

⁊ ex eadē specie diatessaron supius. Plagis

deuti ē stat ex eadē specie diap̄t. ⁊ ex eadē specie

diatess̄ inferius.

Autentus t̄t. ē stat ex q̄nta specie diap̄t. ⁊ ex eadē

specie diat̄s̄ supius. Plagis t̄tii ē stat ex eadē

specie diap̄t. ⁊ ex eadē specie diat̄s̄ inferius.

Autentus tetrard. ē stat ex q̄rta specie diap̄t. &

ex eadē specie diat̄s̄ supius. Plagis tetrardi.

ē stat ex eadē specie diap̄t. ⁊ ex eadē specie dia

t̄s̄r inferius.

In nomine domini. Incipiunt formule tonorum satis humi-
liter pueris explanate. Quid sit et quibus conveniat musi-
Musice artis disciplina summo studio ca.
appetenda est. Et maxime his qui communi-
ter cum sanctis deo serviunt. Nam sicut psalmista dicit.
quia panis cor firmat. et vinum letificat cor hominis.
ita et frequens lectio animum nostrum ad virtutes
roborat. Cantus vero mentem in dei servitio exhilarat.
Accidit preterea ut cum suavitate melodie que in nostris
agitur, gaudentes miramur ad illam armoniam celes-
tis patrie audiendam ardentius festinemus. que
tanto est ista suavior, quanto nimium celum terra miratur iii.
excelsior. Quo ordine pueri admittantur ad can[tum]
Cum pueris volumus insinuare legere. primo eos
abecedarium discere facimus in tabula. ut post-
quam cognoverint omnes litteras facilius legere valeant.
quecumque scribuntur litteris. Similiter qui cantum volunt ad-
discere. prius oportet eos omnes voces tonorum que varie-
tates in monocordo cognoscere. Quia enim hac
disciplina non utimur. tantum temporis antiphonarium
discendo perdimus. in quanto divinam auctoritatem
et grammatice regulam scire potuissemus [illegible] de-
terius est. nullo umquam spatio temporis [illegible] per[illegible]
nem venimus ut saltim minimum [illegible]
magistri labore scire possim [illegible] nobi-
lius cui contigerit. nullatenus memorie [illegible] re
valemus. Sed non terreat lectorem huius artis doctrina.
in presentibus quippe regulis nichil invenies preter
ea sola que et facile potius deo illuminante capere.

et per que ad cantandi peritiam quam cito valeat pervenire.
Tales enim hac tanta huius artis virtute probantur. de quibus et parvu-
li possint capere. Unde ad cantandi peritiam pervenire
poterunt. et forte sensu suo per multa valeant ac mira-
bilia exercere. De signis et mensuris vocum et figura mono-
Nunc primum ante oculos monocordum ponimus. cordi
ut quecumque postea de vocum natura dixerimus si lec-
tio minus pandit. oculis digito demonstretur.

A B I D E F G a b ♮ c d e f g A
cor da

Cum igitur subducendo modulum per superscriptam corde
litteras ipsam cordam curtaveris vel elongaveris omnes voces
quibus omnis cantus efficitur. et quantum unaqueque vox alta sit
quamvis subtilior ve nimio recognosces. Qua in re
divinam sapientiam admirandam glorificare poteris.
quia sicut omnia reliqua. ita etiam vocem hominum. ut se lau-
darent in numero et mensura constituit. Cum primum igitur
in monocordo conspexeris. cognosce unamquamque
vocem ab alia tono vel semitonio distare. Omnes autem toni.
novenaria divisione fiunt. ut a capite mono-
cordi ubi corda incipit usque ad finem ubi corda
finitur [illegible] diviseris. Ubi prima nona pars
terminatur [illegible] signum secunde voci apponis. Et
illa [illegible] ascensio. Hec est ipsum intervallum
quod est a prima voce ubi inscribitur. A. usque ad secundam
ubi inscribitur. B. tonus est primus. Prima enim vox est.
tota corda. ante quam dividatur. Unde in capite corde
scribitur. A. littera prima. In secundo vero loco. B. littera.

Longitudo dicitur quotiens spatium unius vocis ad quam ad aliam usque ad finem corde noviens ducitur. Unde fit ut quantum fuerit octava pars sequentium, tantum maior esse prior ab illa videatur. Et rursum quantum fuerit nona pars prioris, tantum sequens minorata cognoscitur. Quod facile probare poteris probataque cognoscere, sicut sextam mensuram veri ab A usque ad B et illud spatium quale fuerit usque ad finem corde quasi pedibus incedendo duxeris. Erit enim ab A ad finem huiusmodi spatia novem, a B vero usque ad finem octo. Erunt praeterea de illis vocibus quas in monocordo divides huiusmodi toni decem. Quos per ordinem ista descriptio docet.

tonus epogdous I.		tonus epogdous II.		tonus epogdous III.		tonus epogdous IIII.		tonus epogdous V.		tonus epogdous VI.		tonus epogdous VII.		tonus epogdous VIII.		tonus epogdous VIIII.		tonus epogdous X.	
A	B	Γ	C	D	E	F	G	G	a	a	b	♮	c	c	d	d	e	f	g
nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo	nove	octo

In unoquoque enim tono quae illa novem spatia prior habuerit, similiter et eadem octo habebit posterior. Huius tonus exemplum plurimum habet: Angelus domini. Ubicumque enim videris duas equales litteras sicut in figura geminate sunt sive iuncto sive in alio carmine tonus est sic hic. Angelus. Secundus tonus est epogdous. Quia hunc tonum musici epogdoum vocant. Id est supra octavam [illegible] quotiens maior vox comparata ad minorem [illegible] habet totam in se et eo amplius octavam partem illius minoris, quod etiam innumeris conquesit cum novem [illegible] ad octo vel decem et octo ad sedecim. Nota [illegible] epogdous tonus cuius descriptio supra facta est. Semitonium autem inter eas de vocibus quinque numerantur. Dicitur autem semitonium quasi medium tonus est enim medium inter duos. Illud videlicet spatium quod posita excusa ab parte toni in medio

remanet. Itaque esse ut utrumque latus toni ut dictum est novenarium fiant. Vel semitonium ideo vocatur quia semi non plenus sit tonus. Unde dicere solemus non plenus est sciphus et cetera similia. Itaque si primo tono determinato quartam vocem quae secundo tono terminatur et a prima voce quae tenaria totius monocordi partitio monstrat, sicut ab ipsa vero D per octo ad finem usque duxeris et ipsam octavam partem super quartam vocem adiunxeris, ut sint partes novem ipsius secundi toni principium et finem primi semitonii te invenisse mirabere. Sunt autem quinque ubique priores toni a parte ultima, posteriores vero prima parte circumdati sicut ea haec figura per ordinem signat.

a prima divisione	ton	s	ton	in ultima SERON	
forme sit primi	A. I.	B. I.	Γ III.	D	Diates
form sit II.	D IIII	E II.	F IIII.	G	
form sit III.	G V.	a III	♮ VII	c	Diapente
form sit IIII.	a VI.	b IIII	c VIII.	d	
form sit V.	d IX.	e V.	f X.	g	Diates
a prima divisione	priores toni ultima parte	circa medium	posteriores toni prima parte	in ultima Ser	

In hac figura omnium tonorum et semitoniorum numeros per ordinem et alia utilia prudens lector inveniet. Nam si primam et ultimam uniuscuiusque ordinis inter se compares, diatessaron que duos tonos medium que semitonium habere videbitur invenies. Item si priores ordinis primam secundam et secundam [illegible] ab inferiora compares, diates duo [illegible] in secundo et tertio et quarto ordine [illegible]. Inde a quarto in quinto nichil hominum sapiens. [illegible] a tertio in quinto considerans per singula diapente invenies. Unde si de monocordi mensura queferi et plura velit legere huius figura quantum sufficit indicabit. Illud autem de tono et semitonio notandum est

quia semitonium numquam patitur ut tres continui toni
absque eius medietate iungantur ut est in bigra. ton. ton.
ton. et semit. Sed excepto semit. primo. quod sub se
non habet nisi per unum ton. ubique post duos tonos semit.
uocis moderatior occurrit. ne ut nimium repe
titi toni fastidium generent. tam plures habeat et exten
siones uocum dissonantiam prestent. Semitonia quoque
idem geminata numquam inueniuntur. quod ad mode
randum et condiendum cantum excogitatum sunt. dum plus
quam est grauit indiscrete ponuntur. in more sunt flui
salis amaritudinem faciant. Quod autem ab octaua
corda usque in decimam duo semit. uidentur. numquam
continuati iungere debes. quorum signatus sunt. Oc
tauum a. nonum b. decimum ♮. undecimum uero c.
quod bene ita intendum est. ut quando a. & b. semit. iungitur.
ab. b. ad. c. intellegatur tonum. Et quando ♮. cum c.
semit. uelit. ab. a. usque ad. ♮. tonus esse non dubites.
quorum primum ideo positum est. ne a sexta uoce. F. usque
ad nonam. ♮. tres continui toni inuenirentur. Eadem
ratione secundus formatur. ne duobus post se sequentibus toni[s]
tertius adhereret. sicut in hac figura conspicies.

diatessaron
falsum
ton
F G a b ♮ c d e
ton ton ton fal falsum semi ton ton

P[atet scien]tibus [...] qui primum [...] b. & ♮. accipi[...]bent. i. nona quam in diuisa
in nonam primam et nonam secundam. ne plurimum errorem
uideantur inferre ut est illud quod diatessaron ab octaua
corda in undecimam quinque uoces habere uideretur

quod penitus absurdum est. Exemplum autem huius semitonii
huius anphe. prima eleuatio. Vigilate animo. (F F G F G F)
notandum autem de semitonio quod solus nullum
utilem sonum ualet implere. sed iunctum tono
plexum eius spatium moderatur. Tonus uero inuenit usque
suo termino soni dulcedinem prestans. ut cum dicitur.
Oremus. (G F G G) ubi non inuenit nisi unum tonum. qua sexta in sep
timam uocem suis terminis definitur. Hanc euphoniam
sua depositione ac eleuatione perficiens. Duo quoque toni
aliquam consonantiam reddunt. quod cantus non dicitur. quia cantus
non minus quattuor uocum spatio adimpletur. Cuius generis
siphonie. diatessaron uocatur. id est de quattuor. continens
in se duos tonos. semitonium uero unum. hoc est interualla
tria et uoces quattuor. Haec autem simphonia diui
na dispositione adeo quadratura congaudet. ut &
quattuor in sua spatia uoces continuat. et quattuor naturaliter
diuisione fiat. Nam si a prima uoce per quattuor.
tonum diuiseris. prime partis statim diatessaron nouabis. (i. monocordum)
cuius ratio hec est. Quod prima uox comparata ad quartam.
habet etiam totam in se et eo amplius quantum est quarta
pars ipsius prime siue tertia quarte. (i. pars) Hec eadem
diatessaron ad amplianda sui nominis dignitate. a prima.
uel secunda uoce procedens. ac deinde se de semetipsa
construens. a [...] usque bis. quattuor sibimet h
loca [...]. Nam a prima quarta. una diatessaron
est. A quarta ipsa in septimam. alia. A qua in decimam.
tertia. A decima uero in tertiam decimam. quarta ubique
post in ultimam. in medio duorum tonorum semit.
portans. Alterum uero est cum nono cum a secunda uoce. in quintam.

a quarta in octauam. a. Ab octaua in undecimam. Item ab undecima in quartam decimam que est ultima, quasi quattuor passibus currit. et sola ultima parte medium semitonium continet. quem in aliis ponit in capite. Cum uero a tertia in sextam. a sexta in primam nonam progreditur. neque in primo. neque in medio sed in fine semitonium signatur. ut in mutatis in hac tertia diuisio lateribus ualde hanc mirabilem. duo tonos semitoniumque efficiant. Quomodocumque enim duo tonos semitoniumque in unum exeris diatessaron notabis. Preterea est alia diatessaron a secunda nona. usque in duodecimam. ut nulla uox suauissima eius participatione priuetur sic in hac figura notatur.

Diatessaron a prima	A	D	G	c	F
Diatessaron a secunda	B	E	a	d	g
Diatessaron a tertia	Γ	F	b	♮	e

Huius exemplum est. Secundus autem. [illegible] Nos uincit. Nos regnat. Nos imperat. Rex nr

In hac enim armonia maior et minor uox. id est quinta. .E. et octaua. a. diatessaron. duo tonos ac semitonio ut dictum est implent. Sed ad hanc unum tantum tonum qui est a quarta in quintam adieceris. diapente simphoniam nichilominus mirabilem peruidebis. Diapente autem dicitur de quinque. eo quod quinque habeat uoces et a prima terminetur in quintam. Definitur autem totius ab aliqua uoce [illegible] comparatur diuisione ternaria. ut cum quinta [illegible] comparatur ad primam. definitur ipsa quinta totius [illegible] a prima. diuisione ternaria que diapente dicitur. Et ubicumque ante uel post diatessaron tonus occurrit. adiungitur ei de diatessaron diapente. Constat autem uocibus quinque tonis

tribus

et semitonio uno. in interuallis uidelicet quattuor. In definitis uero uocibus. loca continet nouem.

I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	VIIII
A	B	D	E	F	G	a	b	c
Γ	G	a	♮	c	d	e	f	g

In hac uero definitis uocibus in corpore diapente nouem sunt.

De quibus in septem cum in primo et ultimo tonum habeat. quecumque ablata fuerit. post oblationem diatessaron remanebit. sic diapente que est a prima in quintam. in primo et ultimo habet tonum. Si igitur quod primum est separaueris a secunda in quintam diatessaron remanebit. Si uero ultimum tollas. a prima in quartam. eque diatessaron remanebit. Huiusmodi autem diapente in hac figura notabis.

excepto uno a quinta in nonam secundam. qui in primo semitonium habet cum reliqui in primo et ultimo tono habeant. Et aliud a nona a prima. in tertiam decimam. ubi in extremo semitonio inuenitur in ultimo. Huius autem diapente multa exempla repperies. De quibus est illud carmen boetii.

DIA	Diatessaron / Diatessaron / Diatesseron				PENTE
Diapente primum	A ton	B	C	D ton	E
Secundum	C	D	E	F	G
Tertium	G	a	b	c	d
Quartum	D	E	F	G	a
Quintum	a	♮	c	d	e
Sextum	c	d	e	f	g
Septimum	F	G	a	b	c

Bella bis quinis operatus annis ultor atrides frigie ruinis fra[illegible] condam ferus inter empio.

In quo melo di[illegible]ior uox est tertia. F. acutior uero septima. c. x. qui in modo diapente iunguntur. Diapente hec. cuius grauior uox tanta mensura superat acutiorem et posteriorem uocem quanta est tertia pars ipsius grauioris. uel media posterioris. Quacumque por

habet vel a spatia ad finem. posterior vero duobus
(id est stricta) horum spatiis contenta est. Tertia vero simphonia
diapason. id est dupla sive de duobus nominatur. Quo
tiens maior vox bis tantum habet de corda
quam minor. sive cum maior vox per medium id est
in duas partes divisa. aliam vocem determinat.
sicut est a prima ad octavam. Fit autem hec diapason.
duobus supradictis simphoniis. id est diatessaron et diapente
ad se invicem copulatis. Ubicumque enim diatessaron
et diapente. sive diapente et diatessaron coniunxeris. diapason
plenissimam pervidebis. ut cum a prima in octava.
diapason. id est medietatem per me necessario repperit.
Illud autem est notandum quia ea vox que a prima est
diatessaron. ad octavam comparata diapente facit. Et que
a prima est diapente. ad octavam fit diatessaron. Et illud
spatium quod fit signatis a prima diatessaron et diapente.
tonus est in medio consistens. quo ablato et supra et infra
diatessaron notatur in tota diapason. sicut in hac figura liquido
pernotatur.

DIA PA SON

diapente — diapente — medi — diatessaron — ton — diatessaron

A D E a

form II.	I	F	G	c
form III	D	G	a	d
form IIII	E	a	b	e
form V.	F	b	c	f
form VI.	G	c	d	g

Sunt autem huius modi formule
sex. in quibus omnibus sicut in prima pre
dicta regula fixa manet.
Restat preterea unum diapason.
ascendens in nonam secundam aliis
oribus discrepans quia ascendendo
diapente non invenitur. Est autem
in hac simphonia divinum. quod prima vox eius et ulti
mata mirabili suavitate concordant. ut eandem
vocem una atque alta sonare videantur. Licet prima

virilis. et ultima sit puerilis. Ita enim concordant.
hac si vir cum puero. eandem melodiam simili quando
tamdiu sanata permittit vocem pronuntient. Unde
fit ut quando cantore alter precedit. alter subsequitur. nichil
aliud sonet unus quam quod ab alio diapason. id est octava
vox nuntiatur. Ideoque factum est quod in monocordo
unaquaeque vox ab octava sua quam medio dividitur.
eodem caractere quam vel dissimili figuretur. Unde nulla
vox quam prima nonam dicimus. nullius priorum similiter cer
nitur. quia nulla priorum sibimet (vel sui) diapason karitate
famulatur. Sed quia semitonium cum octava faciebat.
semitonii nomine decoratur. Quo diapason simphonia
illud in vulgari musica. fistula videlicet et cithara
ra. sive vitula probant. quibus satis commode cantatur. quia
una diapason. id est octo vocibus continetur. Ecclesiastica enim
consuetudo dicit. ut a fine suo nullus cantus plus
quam ad octavam surgit. Quod cum sit. id est cum cantus ad oc
tavam a fine consurgit. rarissime. et non nisi in prolixioribus
cantibus plus ascendat a fine descendit. Quae si de
fuerit. unum tantum diapason ille cantus habebit.
Cum vero et dicta ascensio et descensio adherit. bis diapente
ille cantus habebit. Ipsa enim descensio a fine esse
non debet. nisi a fine ad ipsam secundam in quam deponitur.
epogdous inveniatur tonus. Si vero semitonius fuerit
inutilis erit. Epogdous tonus. ad diapason iunctus.
ubique bis diapente constituit. id est voces novem. Invenimus
enim raro et in prolixioribus cantibus. x. voces. quas davi
tici psalterii auctoritate defendit. In quibus tamen
plus quam ad octava a fine non ascendi debet. si potius

N

añ fiñ illa augm̃tatio notabit̃. Neq enim abſq
nũ ratio 7 auctoritate agit̃. cũ .x. cordet·b· diatſ
ẽtinuiſ decorent̃. excepto cũ diatſ at tia uoce fiunt.
iqb; ẽ tia diatſ regularit̃ ñ inuenit̃. Vñ hui' m̃o deca
cordũ taſ ſr̃ fluitate q̃m ĩ rationabilitate iudicat̃
·1·ñ ĩ c̃ g̃ ũ. Karo amantiſſime lector. ſc̃dm antiqua
p̃cepta multoȝ q magiſtroȝ ĩſtituta. 7 ſc̃dm
cõmunẽ uſũ. pluresh q̃ſ deſignauim' uoces ne
ceſſaria poſtulat. Quã uis raro ĩ ueniant ñtam
penit' ignoranda eſt. Vñ in monocordo ante ṗmã.
unã uocẽ ponendã cenſuim'. q̃m ṗpt rarũ uſũ.
7 p̃dictã ratione. ñ ṗmã. ſ; magis adiunctã uoca
m'. Neq eã p ṗmã littã deſignam'. ſ; p g̃ cũ gã
ma. Γ. depingim'. eo q ſeptima littera noȝ littã.
que octaua ab ipſa in monocordo cognoſcit̃.
ſimilẽ uirtutẽ ſic gãma apd grecos. apud nos
habẽ uidet̃. Set cũ gãma in capite cordę po
ſueris. nouenaria dim̃ſiõ locũ ṗmę uocis
q̃m diximus adnotab. erit q agãma. ad ṗma
ton'. ad tiã uõ diatſ. ad q̃rtã. diapt. ad ſep
timã diapãſ. ad ultimã uõ que ad ſeptima
altũ dia pãſ facit. ipſa gãma bis diapãſ dici
potest. Preterea aliq̃ modo uitioſa 7 maxime laſciuiens.
7 nimiũ delicata armonia. plura q̃m diximus
ſemitonia querit. 7 que nos poſuim' rennuit q;
magis cõrigi. q̃m imitari oportet. Cauendũ eſt aũt.
ne p muſici. h incuria fiat. cũ cantũ aliter q̃m poſitũ
ẽ incipiat ad q p̃ficiat. Ipa enĩ diſſonantia ſic
magiſtri pbant repugnat. neq poſt duos tonos

aliud q̃m ſemit. neq poſt ſemitoniũ aliud q̃m duos
tonos debe deponi. Nõ aũt q aeuitari ñ poteſt uitiũ
ñ fuerit cognitũ q̃q huiuſmoi ſemitonia ſic extra
p̃fixã regulã in monocordo ponim'. Vnũ q de ṗ
ṗmã. ad q ad finẽ mediũs ille p. viii. ſtat ſemitoniis
quẽ nos q̃q recepim'. Vt q tam ſemitonii caractẽ.
ſed diſſimili format̃. Alt q q ab ipſo q ẽ ṗ octauã
mediũs ſimili. ſed g̃co caracte pingitur. Itẽ poſt
q̃rtã aliũ notat̃ q ab eo q ẽ ṗ ṗmã. q̃ ẽ naria diuiſi
one colligit̃. ad q aliũs ṗ undecimã mediũs inuenit̃.
Sed ambo hii aſpirationis littam ſ; diſſimili fiunt.
q a g̃ci p ea littam hemitoniũ dicũt iſcribit̃. De qb;
eũ q ẽ p. viii. t mediũ ei' recepim'. aliũ potius ca
uendos q̃m recipiendos monem'. Ad dim' p̃terea
iiii uocẽ ṗ ultimã. ſiue ſr̃ fluos cant'. q̃s tam aut
uix. aut nũq̃m repies ad eã aſcende. ſiue p pt ea
ut q̃n cantorẽ p̃cede altiori uoce uolem' que
cũq neceſſarie ad hoc op' ſit uocẽ habeam'. Quas
ſi ad octaua corda ad undecimã õs uoces medio
diuidim'. facile inuenim'. Et qb; cũq mõi uoces.
ab octaua ad undecimã. ad ſuã ṗores cõparant'.
eid ẽ mõi. eid ẽ mõi 7 iſte ſuã poſitionẽ cuſtodiunt.
Non ſolũ hi iſte. ſet 7 quecũq uox ſit eadẽ p portionẽ
ad ſibi pximã uoces habebit. q̃s habet 7 ipſa. ad q̃
diapãſ ẽ g̃tulatio decorat̃. Vñ fit ut õis cant' ſi ab
una bene ĩ cp. q̃m uis altiori uoce. 7 ab alia quę dia
paſon cũ illa fac. eq inc̃p ac p g̃ de ſi uoc ũ p mi
ſerit q̃ntitã po' ſit. Vñ ñ inmerito ei deliti.
ṗma 7 ultima dia pãſ uox deſignat̃. Preterea

heedē littē quest a pͥma in septimā. he ec de sium a septima in ultimā. Et ipse littē que sunt ab octaua in undecimā secuntͬ pͬ ultimā. at sunt tres ordine similiū litta ꝝ. Prim⁹ aūt ū su. maiorib⁹ notat litis. qͣles in pͥncipio sententia ꝝ ponere solem⁹. Scō ū ū su minorib⁹ littīs. 7 alia figura formati. qͣ lib⁹ pro tota libri serie uti m describit. Tertiu ū ū sus. q a sr fluu⁹ ē dit. g ca ꝝ potiu⁹ litta ꝝ forma notat. habens uoces . v. de qb⁹ duo ad ea ꝝ similitudinē qͣ ꝝ diapāsō dimisione fiunt p una accipiunt. qͣ mius diuisa. cuius senten

Γ	A	B	C	D	E	F	G
c	a	b ♮	c	d		F	
g	a	♮ ♮	c	A	e		g

tie hec ē figura.

Satis quantū hī ē uentt. q aut pueri s t. aut qlibet ali ū artiū scientiā non accepunt de monocordi formatiō dictū ē. set dū occurrit memoriē. q a stulti sim⁹ grammaticoꝝ ē. sapienti sim⁹ rusticoꝝ. una formulā satis intelle gibilē ad monocordi m̄surā adiungim⁹. ne & inuidia arguam⁹. aut rusticū n̄ra caritate p̄uem⁹.

Hec aūt ē hīs modi. In pͥmo q dē ū su. oēs monocordi littās p ordinē ponim⁹. In scōo ū ū su quecūq ab aliqͣ eo ꝝ quest in pͥmo ū su nouenaria diuisio fiat, pxima sub notat. Quā partitiō ē epogdoū tonū diximᵘ nōiari. In t̄tio ū su quecūq ab aliqͣ pori ūs: pͥmi diuidit. ut inueniat inferiu⁹ a p ore indirectū descendendo cognoscet. Itidē in qͣrto ū naria diuisio a p orib⁹ inuenit. In qnto ū duo ꝝ t dupla. t medietati a p orib⁹ diuisio

accipit. Quat naria ū diuisionē: diat t diximᵘ. t naria ū diapt. Dupla q̄ q̄ diapās nominauimᵘ.

	Primo monocordi per ordinem	Prima diuisio per . i . epogdo ton	Diuisio priori . i . diatessaron	Diuisio priori . i . diapente	Diuisio priori per . i . medietatem . i . diapason
ton	Γ	A	C	D	G
ton	A	B	D	E	a
sem	B	♮	E	♮	b
ton	C	D	F	G	c
ton	D	E	G	a	d
ton	E	♮	a	b	e
sem	F	G	♮	c	f
ton	G	a	c	d	g
ton	a	b	d	e	a
ton	b	c	♮	f	b
ton	♮		e	♮	♮
ton	c	d	f	g	
ton	d	e	g	a	A
sem	e	♮	a	b	Duo et medietas.
ton	f	g	b	[illegible]	
ton	g	a	[illegible]	[illegible]	
ton	a	[illegible]	a	[illegible]	
ton	♮	[illegible]	Quattuor	♮	
ton	c	A			
	A	[illegible]			

Tria diapason

In hac figura hīs modi uniu⁹ cuiusq uoci ad alta m̄surā inuenimus. ut si de qͣrta uoce cui qͣrta littā inscribit. D. queri uide in sigura ipsā littam in capite qͣrti ū si. cū t naru⁹ ab utroq latē adheret nūs. Dūq ab ipsa littā sursū in rectū ad primū ū sū ascendi. gā ma littā m recognoscis. Igitur si a gāma us q ad finē monocordi p t a diuiseris ubi pͥma t tia pars finē fecerit. ibi signū supͣ dicte qͣrte uoci collocab. Itē uides eandē littam int tio ū su inqͦ ē qͣ t naru⁹ nūs. Dūq sr ipsā respici ad pͥmū ū sū. A. littam pͥmā reppis. a. qͣ si totū monocordū quat nis diuiseris. eundē ipsū locū quē dixim⁹ te inuenire miraberis. Simil tē 7 de oib⁹ reliqs faciens mirabiles. ac diūsas uocū m̄sura multiplicit inuenire potis. Nā qualem nūm habuerit in suͦ ū su aliqͣ litta. p ipsum

nūm eī mſura adſupͣ poſita pͥmiūſ; littā min
uenit̃. Et ſicā quę dicta ſunt ſollicit̃ aſſiduę m̄
te reuolues. ad aliqͣ̄m plura ⁊ altiora nūoꝝ miſ
teria ſenſu ꝑtendere poteri. queno iđ ꝑt miſi
m̄. ne teneru lectorē magi ſuffocare ſr̄ fluis
cib. qͣ̄m lacte nut̃ re uideremͫ. huiͥ moi enī
dū ea que capē n̄ poſſē. nimiͥ auđ ꝑſcrutantͮ.
plerūq; nec ea que leuiora ſt̄ inuenire meren
tur. Qualib; dicapls. Non pluſ ſapē qͣ̄m opor
tet ſape. ſet ſape ad ſobrietatē. Sienī ſobrius
qſ ēē optauerit. neq; ſr̄ fluā p̄ſentes regulā iudi
cabit. neq; āpluͥ un ad cantandi notitiā ꝑ
ueniat neceſſariū exobtabit. Nota mira lauͥ muſice;

Sunt p̄terea ⁊ alia muſicoꝝ gnā aliiͥ m̄ſuri ap
tata. ſed h̄ genͥ muſice qͥno expoſuimͥ pe
ritiſſimoꝝ muſicoꝝ ſciſſimoꝝq; uiroꝝ ratiō
ſuauiori acueratiori. ⁊ naālī modulamine
c̄ſtat ꝑfectū. Sciſſimͥ nāq; gḡ. cuiͥ p̄cepta
inōib; ſtudioſiſſime ſcā obſeruat eccla. h̄ gnę
cōpoſitū mirabilit̃ antiphonariū eccłe t̃ didit.
ſuq; diſcipliͥ ꝑꝑ olabore inſinuauit. cūniͥ
qͣ̄m legat̃ eū ſcōm carnalē ſcientiā huiͥ artiͥ
ſtudiū ꝑcepiſſe. que certiſſime c̄ſtat oemple
nitudinē ſapientię diuinit̃ habuiſſe. Vn
c̄ſtat qͥ h̄ genͥ muſice dū ſcō gḡ diuit̃ dat̃.
n̄ ſolū humana. ſet etiā diuina auctori
tate fulcit̃. Sciq; ambroſii ꝑͧ dentiſſimi
in hac arte ſimphonia nequaquā ab hac
diſcordat regula. In qͥb; eā nimiū delicatoꝝ

uocū pueritit laſciuia. Expi m̄to nāq; didicimͥ.
qͥ plurimi diſſoluti m̄te huiͥ mōi uoce habentes.
nullū pene cantū ſcđm ueritati regulā. ſed magi
ſcđm ꝑꝑͥā uoluntatē ꝑnuntiant. maxime inaniͥ
glę cupidi. De qͣ̄ lib; dr̄. Qͣ ignorata muſica.
decantore ioculatorē fac̄. Pro qͦ ſcs yſidoruͥ ex
ponit. Qͣ talib; uocib; ſtimulatur dš. Proqͦ
etiā ⁊ no alia muſicoꝝ gnā t̃ ctare c̄tēpſimͥ. ⁊ h̄ ſo
lū qͥ ipſi philoſophi ꝑͥmū ⁊ naturale affirmant
recepimͥ. Qͣ a ⁊ ipſi philoſophoꝝ p̄ dentiſſimi
mirabilē huiͥ artiͥ fuiſſe uirtutē. que etiā qͣ̄ lita
tes hominū mutare potuiſſet affirmauer̃. Atq;
h̄tandiu ꝑmanſiſſe. qͣ̄mdiu ſimplicit̃ t̃ ctaret̃.
Dūͦ diūſe t̃ ctare cepit. priſtinā uirtutē amiſit.
⁊ a pueroꝝ ſcola ꝑcul fugit. nec maiorib; etiā
ad plenū ā plius familiaritate ꝑͥſtina ſotiata.
Nos aūt ꝑut diuina grā donare dignabit̃. que tunͤ reliq̄
Ad cantandi ſcientiā noͥ ſeqͥb; mōi ł ꝑſeqͣ̄m.
adſe inuicē uoceſ iungant̃. ſūma utilitā ē.
Nā ſicͫ due plerūq; litte aut tres. ⁊ qͣ̄t tuor unam
faciunt ſillabā. ſiue ſola litta ꝑ ſillaba accipit̃.
Vt ē. a. mo. tē. plū. Itaqͦq; ⁊ in muſica plerūq;
ſola uox ꝑ ſe ꝑnuntiat̃. plerūq; due. aut tres.
t̃ qͣ̄t tuor coherentes. unā c̄ſonantiā reddt̄.
qͣ̄m iuſta aliquē modū. muſicā ſillabā nomina
re poſſumͥ. Itē ſic ſola ſillaba. aut due t̃ tres.
t̃ etiā plures unā partē locutioniͥ faciunt.
que aliqͥd ſignificat. Vt ē. Mors. uita. gr̄a.
benignitas. beatitudo. Itaqͦq; ⁊ una t̃ due.

ł plures musice sillabe. Tōn. Ditt. ł diapt iungūr.
q̂ zz dū in melodia sentim̄. 7 m̄sura intellegentes
miram̄. Musice partes que aliqd significant.
n̄ incg̃ t nominam̄. Distinctio ů inmusica est.
q̂ ntū deq̊ libet cantu c̄tinuatū usq ubi uox req
euerit, p̄nuntiat̄. Ite sic̄ una pars locutionis. aut
due. ł plures sensū p̄ficiunt. 7 sententiā integrā
cōp̄hendunt. Ut cū dico. qd faci. Respondis.
lego: siū lectionē firmo. siue aliq̂m sententiā
quero. Ita una. due. ł plures exhi musice par
tib ůsiculū. Antiphonā. ł responsoriū p̄fici
unt. nec tam̄ suoꝝ nūoꝝ significationē amittūt.
Et sic̄ multe 7 diůse sententie adūolum̄ usq c̄
crescunt. ita multe 7 diůse cantilene antipho
nariū cumulate p̄ficiunt. Ex q̊ p̄bat̄. qs sc̄us
sim̄ p̄p gg. plus oīb p diuinā grām huius artis
industriā sit adept̄. Nā sup̄ pendā ualde mi
rabile ē. q̃s noctū ni responsoriis. somnolentoꝝ
more grauite 7 dissolute ad uigilandū nō ex
ortare uidet̄. In antiphonis ů plane 7 suauit̄
sonat. In intr̊ itis ů q̂si uoce p̄conia. ad diuinū
clamat officiū. In all suauit̄ gaudet. In tractu
ů 7 g̃dalib plane et p̄tense. Humiliata q uo
ce incede uidet̄. In offendis ů 7 eoꝝ ůsib. ma
ximeq incōmunionib. q̂ntū in hac arte ua
luerit patefec̄. Est eni in ei oī modahuius artis
eleuatio. depositio. duplicatio. dulcedo cog
noscentib. labor discentib. ualdeq abalus
cantib discrepans mira dispositio. Et non

tantū scōm musicā facti. q̂m musice auctori
tatē 7 argumēta p̄stantes. Scs ů ābrosius. in
sola dulcedine mirabilit̄ laborauit. Aliq̊q
q̂m plurimi, p̄ut a dnō acceper̄ diuisa munera.
eigazophilatio c̄tuler̄. Ille eni maxime auc
toritati, ecclastice c̄t̂ dic̄. q̊ p̄ p̄t alioꝝ cantus.
diuinū beati gregorii donū penit p̄t mittit.
Nā cū alia sint accipienda. tanti tam̄ patris
auctoritas. sūmo ope ē ueneranda. Nō eni
n̄ incarnali scientia. sed in eo spū q̊ iste ibat
ē c̄fidentes. queq ad huius artis celerē, p̄ueniant
notitiā. sic̄ cepim̄ exeq̂ m̄. Et q ademusice
alphabeto satis dictū ē. de sillabis uideam̄.
Musica sillaba que una fieri uoce ē dit̄. mul
ta expositiō n̄ indiget. qa qs unū ē satis pa
tet. Hoc tam̄ in ea intueri potest. qs plerūq sola.
plerūq duplicata. ł t̄plicata uox. sillabā
facē ē dit̄. De q̂ lib etiā sillab. q̄n doq due
ł tres. aut q̂ttuor. sola unius uocis repetitione
simul posite inueniunt̄. Sed ut in plurimis
negotiis c̄stat siraꝝ h̄ fuerit. ā plectet̄. sepius
k repetitū. fastidiū gnabit. Non solū huiꝰ h̄
sed 7 oīs musice c̄sonantia. discrete replica
ta diligit̄. At ů oē nocet nimiū, p̄dest satis oē
modestū. Duob p̄t ea uocib. iiii modis fit
musica sillaba. Oīs eni uox aut a q̄pximā .i.
sc̄dam a se. aut ad t̄tiā. aut ad q̂rtā. siū ad
qntā iunctā. c̄sonantiā reddit. Hoc eni atq
fit in depositiō. ł eleuatiō. Sed ad sc̄dam

duobus modis fit eleuatio et depositio. id est semitonio
et tono. Et semitonium quod est. est strictior est. Neque enim
medietatem unius toni in suo spatio quo depositio
nem et eleuationem facit habere uidetur. Neque etiam equis
numerorum passibus suam positionem tueri ualet. Unde
et inperfectum est. et eius eleuatio. uel depositio. sicut in corda
fit. ita in uoce parumper protendi debet. sicut huius an
tiphone prima eleuatio monstrat. Iubilate deo.
Nam cum a quinta uoce in sextam pergeret. huiusmodi eleua
tionem semitonium fieri recognosces. Depositionem
uero eius. reciprocatis isdem uocibus pnotabis. Ut in hac
antiphona. Laus deo patri. Propter ea semitonii sil
laba. aut simplex aut composita. Et simplex quidem est.
in qua semel utraque corda sonat. siue in arsin. siue in
thesin. hoc est eleuationem et depositionem. habens
tantum duas uoces. et duos motus. Composita uero est. que
licet duas tantum uoces habeat. in eis tamen uis
continet motus. cum una earum bis sonat. atque alia semel.
Fit enim modis sex. Nam cum grauioribus et posterior
semel in eleuatione sonant. uel sic in depositio
nem fiat. ut posterior semel. ac deinde que grauior
est. bis prosequatur. modi fiunt duo. Si huius posterior bis sonet.
et ad priorem una percussione descendat. siue prior semel
ad secunda que bis percutiatur ascendat. rursum modi
fiunt alii duo. deinde si simpliciter ad secundam ascen
dat moxque ad semetipsam redeat prima. siue descen
dens secunda ad primam. mox ad seipsam recurrat.
modi fiunt alii duo. Cum in unoquoque superiorum mo
dorum eandem ubi finiunt repercutiant. siue ad altam

redeat. qui ter in motibus et duabus uocibus notabitur silla
ba. Que bis ita posita. sonat alia repercutiat. quondam
prouidebit motus. atque hec ad plurima protendetur. Nobis hoc
melius placet. ut omnes huiusmodi motus ita disponantur in silla
ba. quatenus ipse sillabe siue uno. siue duobus. siue trini con
tineantur motibus. Quod et rationi commodum et discenti
bus probatur utilius. Et quotiens hi motus continuationes
inueniuntur. multiplicationes potius discendes
sillabarum. Quas sepe contingit. eandem sillabam duplicare uel tripli
care. et diuersa duarum uocum sillabam multiplicitur po
ni. Quod cum fit. id est cum paucis uocibus et pluribus motibus
multiplicatio fit sillabarum que tamen continuatim proferetur.
partem musicam nominamus. Que pars in sillaba. in unum
uel duos. aut tres habentes motus resoluatur. Qualiter
hi ipsi motus disputantur in sillaba. cantorum iudicio
et suipsorum committo. ut cum hi motus pares fuerint. in qua bis utraque
corda sonet. ne cum hec sepe fit fastidium generet. Aliquando
primum motum. pro sillaba una. et sequentes tres pro alia.
Aliquando autem duos in alteram motus ponimus. Aliquando uero po
stremos tres motus pro una. et solum quartum. pro alia sillaba accipi
mus. atque ad hunc modum reliquis partibus iudicabis. Tanta
enim dissimilitudo ob hoc argumento fieri potest. ut eundem
cantum. pene alium reddere uideatur. Et si difficilis sit cantus.
et minus delectans. fiet sillabarum et partium ac distinctiones
similes fecerimus. eius difficultatem tolli. et dulcedinem augeri
uidebis. quod maxime pueris conuenit. Si uero nimis delicatus
cantus fuerit. et facilis faciendo dissimilitudinem in silla
bis et partibus. et grauitatem apponemus. et difficiliorem reddemus.
et quod plurima repetitione fiebat. fastidium auferes.

Sed neq; inutilis nostra hec inventio p superflua putet. anti
phonariu beatissimi gregorii cum nr amice opponat.
In quo ea que dicim probare multipliciter possumus.
Si modi hi observandi e. ut hi regul ita utam.
quaten euphonia nullaten offendam. cui his ar
ti ois intentio illis servire videat. Euphonia enim
grece. Latine bona sonoritas interpretat. i. consonan
tia. Et ois musica de consonantia tractat. [uatio]
Toni enim ut diximus, ptensione. atque pfectione. ele
& depositione. Et ut radicam semitonii e. inp
fect. ton u sr fluu. Sed du un inpfectio. alti
-u sr lu ratte. suu altiu sr flutta. altiu inpfectio
ne moderet. Pfecta modulatio. ex ut qz pficit.
Et unu quo de t duo tono absq semitonio. quam se
mitoniu absq tono in consonantia poni. magis so
noritati 7 auctoritate placet. Exemplu aut toni e
in hac ant prima consonantia. A n gts oni. Quos
cumq aut modo sillabar. semitonio fieri diximus.
decentiu ac frequentiu fieri confirmam. Un si
superiora de semitonio retinea. necessariu de ton
a plur n requira. Illud modo licet maxima cura
ppendat. ut sumu ia semitoniu. t tonu cognosci.
ex ipsius similitudine alio colliga. Haec eade q ppe
vocu sillabe 7 consonantie in uno. ita in oib in
veniunt. in nullo discrepantes. n q un ton
alio tono gravior t acutior existet. Un utilia
ex alii colligens. faciliu in coherentiu atq ali
q similitudine convenientiu cognosca hi duob
figuris. tono 7 semitonio depingim. Cu enim

sic in uno. ita in alii licet mutata voce cantet.
valde tibi pderit. talib figuris studiu adhibe.
ut si os tono 7 semitonio se moti discere labore
puta. agnita similitudine os velut unu habea.
quaten ad cantandi pitia flante dei spu naute pertinga.

toni	Γ A	C D	D E	F G	Semi	B C	E F	a b	
toni	G a	c d	d e	f g	Semi	b c	e f	A B	
ton	g A	C A	b e	E E	Sem	E e			

Preterea cum aliqua vox ad tertia a se iungit duob, hi
modi fieri phibet. In eis modi enim consonantiis. q gravior
atq acutior aut tono 7 semitonio. aut duob
toni a se invicem dividunt. Et ea que de que ton
7 semit fit c tertia ratione hi mo. Io hanne s autem cu
Queru duob toni ptensio. ut in hac ant prima de
positio. Quia nq prudentes. Qz eq d enim superius de
tono 7 semitonio dictu e. de hoc qq mor. n q
p sentimodi sillabe n adeo ut superiore multipli
ca inveniunt. set quantu hic modo illoe ptensio.
tantu in replicatione. 7 multiplicatione eve
niet rarior. Cu aut vox ad quarta a se coniungit.
ppt diuitis dignitate oib superiorib sillabar
modul decorat. Sed sic de ea que e ad tertia dixi
m. itaq q de hac phibem. q aquantu ea que sit
ton t semitonio. aut ea que sit duob toni aut ton
7 semitonio videt expansior. tantu multipli
catione hac replicatio rarior contenta e. huius
modi enim sillaba sepius repetere absq altius int
positione minime debem. Distat hi in his

motus syllaba uox ab alia duobus tonis et semitonio
habet diatessaron simphonia. ut est hic motus simphonia.
ut est hic motus depositio. Spr scs. Vt hi tribus toni in-
ter se differant. nec sonoritati nec regule auctori-
tate fulcitur. cum superius monstratum sit tres continuos
tonos simul iungi non posse. ut est a sexta uoce in no-
nam secundam. uel a nona prima in duodecimam. Iungitur
preterea uox ad quintam cum diapente ratio fulcit. id est cum
tribus tonis et semitonio ab illa separatur. Nam ut duobus
tonis et duobus semitoniis id fiat rarissime inuenitur.
Ponuntur hic motus syllaba simplex. duplicata enim raro
hoc modo. Primum querite

Fit autem syllaba ex tribus uocibus. sed singulos
tantum motus habentibus. alia continua. alia interrupta.
Est continua quod est quando ipse tres uoces ut in mono-
cordo posite sunt. ita in una syllaba ponuntur.
nulla in medio remanente. quasi in ea syllaba inquam
uox ad tertiam iungitur notatur. si secunda que remansit
media assumatur. Vnde fit. ut sic in illa syllaba.
aut duo toni. aut tonus et semitonium differen-
tiam facient. ita et in hac quoque hec eadem due species
inueniantur. Tres enim continue uoces. aut duobus tonis.
aut tono et semitonio duobus his spaciis clauduntur.
Inuenitur quoque autem specie. sex modis predicta syllaba continebit.
Nam cum a prima incipit. aut ad secundam. et tertiam
directe ascendit. aut prius ad tertiam. ac deinde
ad secundam uenit. fiunt que motus duo. Item cum ad
secundam incipit. aut ad primam prius. et post ad tertiam.
siue prius ad tertiam et post ad primam uadens. mo-
dos facit itidem duos. Cum uero a tertia incipit. siue prius ad
primam ac deinde ad secundam. siue prius ad secundam. ac
deinde ad primam procidens. modos reddit alios duos.
Ad quamcumque harum syllabarum. quelibet unum motum
adieceris duas syllabas binis motibus constantes. siue ut
quidam uolunt quaternis motibus musicam fieri syllabam
a quatuor uocibus pronotatis. Si uero et alium adieceris motum.
ut sint motus quinque sic in duas syllabas partietur. ut alia
duos. atque alia motus habeat tres. atque hic tandiu
crescet. usque dum hic motus syllabe. plerumque due.
plerumque tres. aut plures fiant.

Interrupta autem est cum uocibus fit syllaba cum tertia tres
uoces disponuntur. ut a grauiore in acutionem una uel
due uoces intacte pretermittuntur. id est cum grauior atque al-
tior. diatessaron aut diapente constituunt. Nam tribus sonanti-
bus aut una intermittatur. et sic a ii. aut duo intermit-
tuntur. intermisse simul atque sonantes quinque nume-
rantur. Quatuor hic et quinque uoces tantum iure consistunt.
cum diatessaron et diapente conficiunt. Vt hic sit superflua de sylla-
barum positione pretermittam. hec tandem earum cognitione
sufficiet. quod quelibet syllaba duobus uel tribus uocibus
constans. diatessaron uel diapente numquam excedit. Si enim duarum
uocum fuerit. si duas alias intermiserit in diatessaron mane-
bit. Si uero tres intermiserit. in diapente hic fiet. et duo sonan-
tes. et tres intermisse. quinque numerantur. Quod si trium uocum
fuerit. ut superius dictum est. in diatessaron unam. in diapente uero
intermittet duas. Hec preterea uocum coniunctione. quibus
syllabe constituuntur. dum una queque uox. siue in depositione
siue in eleuatione. aut ad secundam aut ad tertiam aut

ad quartam suam ad quintam iungeretur. similiter ut in sillabis dictum est. ita in partibus et distinctionibus obseruandes. ut fini alicuius partis uel distinctioni sequenti parti. uel distinctioni principio. secundum predicto modo conuenire ubique uideatur. Haec autem pauca de musicis sillabis diximus. ut quamplures uarietate consonantiarum paucis fiant uocibus aliquando monstrarem. Atque ut eum qui antiphonarium per monocordi uoces notare debet qualiter ea distribuat docerem. Sed quia de quo diuidit facile capit. tam usu quam sensu. Quod uero est indiuisum. idem est et confusum. Magis quoque mentem confundit. et ignorantiae tenebris inuoluit. quam aliqua doctrina imbuat. aut scientiae luce expeditam faciat. atque haec causa est. propter quam in sillabis et partes. ac distinctionem etiam in musica excogitatae sunt. Sed quoniam ex rerum similitudine. non paruam scientiam capimus. cum quae in una re sunt. et in aliis similiter fieri perpendentes. per unam plures cognoscimus. ut quaedam in locis ipsis quos diximus uocum coniunctione. in monocordo similiter fiant. similique modo licet mutata uoce cantetur. cognoscatis. sicut de tono et semitonio superius fecimus. ita nunc de reliquis coniunctionibus uocum. quaecumque similes sunt. his figuris notamus. Quarum si dissignitione dederit. numquam cum nostitate hic oporti. frustrate arripuisse uidebis.

Et prima figura quae uoces a se tono et semitonio differant edocebit. Secunda uero de his quae duobus toni a se inuicem differunt. Tertia uero de ditono. et quarta de diapente curabit. Duplices autem uel triplices

figure fient. propter ea quae in diximus diapason mirabile concordiam

Tono et semitonio a se inuicem differentes	A C	B D	D F	E G	G b	a c	Duobus tonis a se inuicem differentes	Γ B	C E	F a	b d
	·	b d	d f	e g	g b	λ e		G b	c e	f λ	B A
								g E			

Uno ditono differentes	Γ C	A D	B E	C F	D G	E a	F b	Uno diapente differentes	Γ D	A E	C G	D a	E b	b f
	G c	a d	b e	c f	d g	e λ	f b		G D	a e	c g	d λ	e B	
	g e	λ Δ							g Δ					

De duarum uocum coniunctione et similitudine hi quattuor figuris satis monstratum est. Sed quia in ea in qua prima a tertia differt. una inter mi sae est. in ea uero quae quattuor a se uocibus discrepat. id est diatessaron intermittuntur. et in ea quae est diapente et aliis figuris nichil intermittentibus monstratum est. quae a se tres uoces similiter differant. et de quattuor et quinque similiter. Non minus quam sillabarum partium quoque et distinctionum similitudo pateat. Sed quoniam tres uoces duo ubique interualla continentes tribus eadem uariant modis. Prima horum figura erit. quae primum interuallum semitonii. secundum uero toni continent. In secunda uero primus tonus. ac deinde semitonium inducetur. In tertia uero duorum tonorum spatia commanebit hoc modo.

Semitonio primo tono secundo distantes	s	to	s	to	s	to
	B C D		E F G		a b c	
	b c d		e f g		λ b	
	g [illegible] A					

Tono primo et secundo semitonio per interualla distantes	to	s	to	s	to	s
	A B C		D E F		G a b	
	a b c		d e f		g λ B	
	A B C					

Diatessaron uero quia duobus tonis et semitonio fit. cum aliquando in primo aliquando in secundo aliquando in tertio semitonium ponit tribus depingitur modis.

Duobus tonis per interualla distantes				
	Γ A B	C D E	F G a	b c d
	G a b	c d e	f g λ	B C A
	g A B			

s t	s t	s t to
B C D E	F F G a	a b c d
b c d e	e f g a	a b c a

t t t	t s t	t t t	
A B C D	D E F G	G a b c	
a b c d	d e f g	g a b c	
a b c a			

Diapēt qq̄ cū t̄b; toni & semitonio fiat. hoc est q̄t̄ tuor int̄ualla habeat. tū p̄m' ē semitoni us. tū scd̄s. tū t̄tiu'. tū q̄rt' h' m̄. Set que in p̄mo t q̄rto habet semitoniū. cū tres ē tinuo' tono uelit. neq; naturalē. neq; regularē partē t distinctionē uidet habē. cū tres ē tinuito in nulla uertiatē consoni esse ꝓbent' hoc modo.

hic i p̄mo loco

F F G a b	F G a b c	A B C D E	D E F G a	G a b c d
e f g a b	f g a b c	a b c d e	d e f g a	g a b c a
int̄ q' un' ton' ē tp̄nendo e		hic in scd̄o		

Diapēt				Dia pēt				Dia pēt			
to	to	s	ton	ton	to	s	to	to	to	s	to
Γ	A	B	C D	C	D E	F	G	F	G a	b	c
G	a	b	c d	c	d e	f	g	f	g a	b	c
g	a	b	c a								

Nobis eñi hec specula tio ualet. q eundē cantū. licet auctorali g uiom uoce in oīb; similib; facē potis. Verbi gr̄a. Bel (DED) labis q̄nis (EDDD). Iste tot cant' in q̄libet diapēt. q duob; toni' 7 t̄tio semitonio 7 tono ē sistat. cantari potēt. nulla in eo depositione t eleuatiō mutata. Diapasō qq̄ eodē modo similes inuenim'. cū simi lib; litt̄is p̄mū 7 scd̄m ū sū p octo uocē notam' h m̄.

	to	to	s	to	to	s	to
Γ	A	B	C	D	E	F	G
G	a	b	c	d	e	f	g

	ton	s	to	to	s	to	to
A	B	C	D	E	F	G	a
a	b	c	d	e	f	g	a

Ex his que monstrata sīt reliq̄ q̄q̄ similitudine prudens lector aduertat (intendat). Ca enī q p seq̄s quā cape

posit. potia p se q ociosū ē (dice uanū). A modo que de partib; 7 distinctionib; diuinū sp̄s reuelare dignabit eodē adiuuante potiu' exemplare q̄m tētare conem'. Simphonia ē. i. cantor musicus.

Itē dicta eius dē guidonis.

Canticacantantis manus ornet docta modmis (. i. t̄minationib;).
Modulator adi sirite cupis modulari.
Siq amat cantū recto modulamine tractū.
Prouidus his discat ē centib; addita signa (. r. ille).

TEMporib; nr̄is sup̄ oēs hoīes fatui sūt cantores.
In oīeni arte ualde plura sūt q̄ nr̄o sensu cognosci
m̄. q̄m ea q̄ a magistro didicim̄. Electo eni solo
psalterio oīu librorum lectionē cognoscūt puerili.
Et agriculture scientiā. subito intellegunt rustici.
Qui eni unā uineā potare. unā arbusculā inserere.
unū asinū honerare cognouerit. sic in uno fac̄.
in oīb; similit̄ aut etiā meliu face n̄ dubitabit.
Miserabile cantore. cantorum q discipli. etiā si p centū
anno cotidie cantent. nūq̄m p se sine magistro
unā ł saltī paruulā cantabit antiphonā. tantū
tēp incantando pdentes. in q̄nto ł diuinā ł secula
rē scripturā potiu se plene cognoscere. Et q sr
oīa mala magis sē pp periculosū. multi religiosi or-
dinis clerici ł monachi. psalmos ł sacras lec. ł noc
tnas cū puritate uigilias. ł reliqua pietatis opa p q
ad sēpitnā gtam p uocam ł ducim neglegūt.
dū cantandi scientiā q̄m c seq nūq̄m possunt.
labore assiduo ł stultissimo psequunt. Illud qq
q n defleat. q tā graui e in sca eccta error tā q pi
culosa discordia. ut qndo diuinū celebram
officiū. sepe n̄ dm laudare. sed int nos certare
uideam. Vix denique unus cū alt̄i. n̄ magistro
discipls. nec discipls cū discipli. Vn factū est.
ut n̄ iā aut saltim pauca. sed tā multa sint an
tiphonaria. q̄m multi sūt p singula eccta magi
stri. Vulgo q iā dr antiphonaria. n̄ gregorii.
sed leonis. aut albti. aut cuiusq alti. Cūq unū
discere sit ualde difficile. de multi n̄e dubiū

q n sit impossibile. Quainre cū p sua ipsi uolun
tate multa cōmutent. aut paru aut nichil m̄ in
dignari debent. si a cōmuni usu uix in pauci ab
scedo. ut ad cōmunē arti regulā uniformit̄ oīs
cantilena curat. Omib; oia mala ł multa alia
eorum culpa eueniūnt. q antiphria faciunt. ual
de moneo ł obtestor. ne aliq ā plui p sumat anti
phonariū neumare. n q scdm subiectā regulā
bene potest ł sapit ipsam arte pfice. Alioqn
certissime erit magister errorum. qcūq n p u
fuerit discipls ueritati. Taliter ł eni dō auxili
ante h antiphonariū notare disposui. ut p eū
leuit aliqo sensat ł studiosus cantū discat. De q
siq me mtir putat. ueniat expiat. ł uideat q a
tale h a puuo nos pueruli faciunt. q p psalmorum
ł uulgariū ł littarum ignorantia. seu adhuc fla
gella suscipiunt. q sepe ł ipsiu antiph q̄m p se
sine magistro recte posst cantare. ūba ł sillabā
nesciunt pnuntiare. Quod cū d iuitorio leuit
sensat ł studiosu aliq potit face. sic ū q̄nto studio
neume disponant curet agnoscere. Ita g dis
ponunt uoces. ut unq q son q̄ntū libet ī can
tu repetat. in uno sē p ł suo ordine ī ueniat.
Quo ordine ut meliu posi discerne. spisse di
cunt linee. ł qdā ordine uocū in ip si fiunt li
nei. qdā u int linea ł medio int uallo ł spatio
linearum. Quanticūq g soni in una linea ł in
uno sūt spatio. oi similit sonant. Vt aūt ł illud
intellega q̄m e linee ł spatia unū habent sonū.

qb' dā linei t spatii. q̄ dā litte de monocordo
p̄figunt̄. atq; etiā colore sr̄ ducunt̄. Non ē
intellegi q̄a in toto antiph̄ 7 in ōī cantu q̄ntecūq;
lineę t spatia unā eadēq; habent littam t eun
dē colorē. ita p̄ōia similit̄ sonant. tāq̄m si oēs
in una linea fuissent. Qa sic linea unitatē sonoꝝ.
ita p̄ōia littā t color unitatē significat lineaꝝ.
ac p h' etiā sonoꝝ. Qd si scdm ordinē sonoꝝ
ab ipsa littā t colorata linea ubiq; inspiciā. 7 il
lico apte cognosces. q̄a in ōib' sc̄lis ordinib' eadē
uocū 7 neumaꝝ ē unitā. Similit̄ 7 de t̄tio ut
q̄rto ordine 7 reliq̄s intellege. siū supiore siue
inferiore ordinē cernā. Igit̄ certissime ē stat
q̄a oēs neumę t soni in eis dē littis t coloribus linei.
similis posita t ab similib' littata. aut colorata.
linea parit̄ elongata. p̄ōia similit̄ sonant. In
diuisi eni lineis t spatiis etiā similit̄ factę neumę
neq̄q̄ q̄m similit̄ sonant. Ideoq; quāuis pfecta sit po
sitiua neumaꝝ. ceca ōīno ē 7 nichil ualet sine
adiunctione litteraꝝ t coloꝝ.

Duos eni colores ponim'. croceū scilicet 7 rubeū.
p q̄s colores ual de utilē ti regulā t̄ado. p q̄m
aptissime cognoscens de ōī neuma 7 unāq̄mq;
uocē deq̄ li tono sit. 7 deq̄ littā monocordi. Si
tam ut ualde ē oportunū. monocordū 7 to
noꝝ formulā in freq̄nti habeas usu. Sepe t̄ ū si
littē monocordi sic postea plenius demonstra
bo. Ubicūq; g' uidis crocū. ipsa ē t̄tia littā.
7 ubicūq; uidis miniū. ipsa ē littā sexta. siū

in lineā siū int̄ lineā ipsi ducant̄ colores. Igit̄
t̄tio ordine sub croco p̄ma ē littā. 7 ton' p̄m' ut
scd'. Sr hanc iuxta croci cū scda ē littā. in q̄ ē ton'
t̄tiu' t q̄rt'. Deinde in ipso croco ē uox t littā t̄
tia. in q̄ ton'. v. t vi. Uicina sr̄ croci 7 t̄tia sub
minio ē littā. iiii. in q̄ ē ton' p̄m' t scd'. Pxima
sub ē minio q̄nta. i q̄ ē ton' t̄tiu' t q̄rt'. In
ipsa ē minio sexta. in q̄ ton'. v. t vi. Iuxta sr̄
miniū. septima ē. in q̄ ton' septim' t octauus.
Deinde p̄ma repetit̄ t̄tio ordine sr̄ miniū.
7 t̄tio sub t̄ croco. ē littā. in q̄ ton' p̄m' t scd'
ut dictū ē. Postq̄m ōs alie reuerant̄. p̄ ōrib'
in nullo dissimiles. Que ōīa plenius hec figura
docebit.

·i·A·ii·
·v·C·vi·
·iii·E·iiii·
·i·A·ii·
·vii·G·viii·
·v·F·vi·
·iii·E·iiii·
·i·d·ii·
·v·C·vi·
·iii·b·iiii·
·i·a·ii·
·vii·G·viii·
·v·F·vi·
·iii·E·iiii·
·i·D·ii·
·v·C·vi·
·iii·B·iiii·
·i·A·ii·
·vii·Γ·viii·

Quāuis eni duo septoni in una
sint littā t uoce. tam multo melius
7 frequentius ēueniunt singuli neumis
ac sonis formule toni. ii. iiii. vi. 7 viii.
Nā formule. i. iii. v. 7 septimi
nō ēueniunt. nisi cū cant' ab alto de
scendens usq̄ ue ē deuenerit finem.
Illud tandē cognosce q̄a sicut in hi
noui' pfice. necesse ē. ut aliq̄nto cant'
ita memoritē discā. ut 7 p singula
neumā. modo t sono oīs. q t q̄ les
sī memoritē sentiā. Quam q̄d ē longe
aliud ē memoritē sape q̄m memoritē
canere. cū illud soli habeant sapien
tes. h' ū sepe faciant inprudentes.

Et simplicibus quidem ad cognoscendas simpliciter istas
neumas sufficiant. Quomodo enim liquescant voces,
et an adherentes vel discrete sonent, queve sint
morose vel tremule, vel subitanee, vel quomodo cantilena
distinctionibus dividatur, et an vox sequens ad prece-
dentem gravior vel acutior vel equisona sit, facili colloquio
in ipsa neumarum figura monstratur, si sicut de-
bent ex industria (.i. ordine) componantur. posianum.
Epistola ipsius ad Michahelem monachum Pom

Beatissimo atque dulcissimo fratri Michaheli Guido
per anfractus multos deiectus et auctus. Aut dura sunt
tempora, aut divine dispositionis obscura discrimi-
na, dum et veritatem fallacia et caritatem persepe concul-
cet invidia, que nostri ordinis vix deserit societatem.
quo Philisteorum concio Israeliticam puniat pravitatem. ne si
mox fiat quicquid ut volumus, adeo in se confidens pereat
deiciatur animus. Tunc enim vere bonum est quod faci-
mus, cum nostri factori ascribimus omne quod possumus. Inde
est quod me vides prolixis finibus exulatum, ac te ipsum ne
vel respirare quidem posse invidorum laqueis suffoca-
tum. Qua in re simillimos nos cuidam dico artifi-
ci, qui cum Augusto Cesari incomparabile et cunctis
inauditum seculis thesaurum, flexibile videlicet
vitrum offerret, quia aliquid super homines potuit,
ideoque aliquid supra homines promereri se credidit,
pessima sorte iussus est occidi, ne si ut est mirabile
vitrum posset esse durabile, regium omne thesaurum quod
de diversis erat metallis, fieret extemplo vitabile.
Sicque maledicta illo in tempore semper invidia, sicut quondam

paradisum et hunc quoque mortalibus abstulit commodum.
Nam quia invidia artifici nullum voluit edocere,
potuit regis invidia artificem cum arte perimere.
Unde ego inspirante deo caritatem non solum tibi sed
et aliis quibuscumque potui, summa cum festinatione ac sol-
licitudine a deo mihi indigno modo datam contuli gratiam.
Ut quos ego et omnes ante me summa cum difficultate eccle-
siasticos cantus didicimus, ipsum posteri summa cum facil-
litate discentes, mihi et tibi ac reliquis adiutoribus meis
eternam optent salutem, fiatque per misericordiam dei peccatorum
nostrorum remissio, vel modica tantorum ex caritate ora-
tio. Nam si illi pro suis apud deum devotissime intercedunt
magistris, qui hactenus ab eis vix decennio cantandi im-
perfectam scientiam consequi potuerunt, quid putas pro nobis
nostrisque adiutoribus fiet, qui annali spatio, aut si multum
biennio perfectum cantorem efficimus? Aut si homi-
num consueta miseria beneficiis tantis ingrata
extiterit, num quid iustus deus laborem nostrum non remune-
rabit? An quia deus totum hoc facit, et nos sine illo nichil
possumus, nichil habebimus? Absit. Nam et apostolus cum
gratia dei sit id quod sit, Cantat tamen. Bonum c. c. c. c.
f. s. de reliquo reposita est mihi corona iustitie. Secu-
ri ergo de spe retributionis, insistamus operi tante utilita-
tis. Et quia post multas tempestates rediit diu optata se-
renitas, navigandum est feliciter. Sed quia diffidit
tua de libertate captivitas, rei ordinem pandam.
Summe sedis apostolice Iohannes, qui modo romanam gubernat ecclesiam,
audiens famam nostre scole, et quomodo per nostra antiphonaria
inauditos pueri cognoscerent cantus, valde miratus.

tib; me ad se nuntiis inuitauit. Adiit g̃ roma aũ. D. Grimaldo. reuerentissimo abbate. & .D.P. aretine eccle canonicorũ p̃posito uiro prudentissimo q̃ lutatẽ scissimo. Multũ itaq; pontifex meo g̃ tulat' ad uentu. multa cloquens 7 diũ sap̃ qrens. nr̃mq; uelut q̃d dã pdigiũ sepe uol uens antiphonariũ. p̃fixas q; ruminans regulas. ñ p̃ũ destitit. aut de loco inq̃ sedebat abscessit. donec unũ ũsiculum inauditũ sibi uoti cõpo sediceret. 7 q̃ uix credebat in aliis. tã subito i se cognosceret. Q plura. Infir mitate cogente rome morari ñ potãm t modicũ estuo feruore. in loci maritimi alpestrib; nob minante excidiũ. Tande ẽ c dixim' mox hyeme redeunte. me illuc debe redire. q̃ tun' b' op' p̃liba to pontifici. suoq; clero debeã ppalari. Post pauco' dehinc dies. patrẽ urm atq; meũ. D. G. pp abbatẽ uirũ dõ 7 hominib; merito uirtuti' 7 sapientie kim. 7 patrẽ aĩe uide cupiens uisita ui. q 7 ipse uir psp̃icaci ingenii ut nr̃m antipho nariũ uidit. extimplo pbauĩ 7 credidit. nr̃isq; emulis sec sensisse penituit. 7 ut pp ueniã postu lauit. suadens m̃ monacho ẽẽ mona sterια p̃feren da ep̃atib; maximeq; pp. q m̃ ẽ p̃digiam ire uerentissimi. G. industriã in italia primũ. Tan titaq; patri orationib; flexus. 7 p̃cepti obediens. p̃us auxi antedõ uolob ope tantũ actale monaste riũ illustrare. meq; monachũ monachi p̃rare. cũ p̃sertum symoniaca heresi m̃ ppe cuncti dãp nati ep̃i. timeã malicq̃ cõmunicari. Sed qa ad

p̃sens uenire ñ possũ. interi ti de inueniendo ig noto cantu optimo dirigo argumtũ. nup nob a dõ datũ 7 utillimũ cõ pbatũ. Dereliq̃. D. martinũ p̃orẽ scẽ cõg̃ gationi nr̃mq; q̃m maximũ adiuto rẽ plurimũ saluto. eiq; orationi me miserrimũ plurima p̃ce cõmdo. Fr̃m q̃q; petrũ memorem memori ẽẽ cõmoneo. q nr̃o lacte nut t. ñ sine la bore maximo agresti uescit' ordeo. 7 p̃ area pocula uini confusum bibit acetũ.

Ad inueniendũ g̃ ignotũ cantũ beatissime fr̃. p̃ ma 7 uulgari regula h̃ ẽ. si lit tas quasq; lib 7 neuma habuerit in monocordo sona ueris. atq; ab ipso audiens tã q̃m ab hoĩe magistro discere potis. Sed puerilis ista ẽ regula. 7 bona qdẽ incipi entib; pessima eñ p seuerantib;. Vidi eñ multo' acutissimo' philosopho'. q p̃ studio hui' artis ñ solũ italo' set etiã gallo' atq; germano'. ipso' q; g̃ cõ q̃ siuere magistro'. Sed qa in hac sola regula ẽ fides. ñ dico musici set neq; cantores ũq̃m fieri t nr̃o' psal mista' puerulo' imitari po tuer'. Non ergo debem' sẽp p ignoto cantu uocẽ hois t alicui' instrumti querere. at q̃ si ceci uide am' nuq̃m sine ductore p cede. Sed singulo' sono' oĩũq; depositionũ 7 eleuationũ diũsi tate' pp̃e tatesq; alte memorie cõmdare. Ha bebis ergo argumtũ ad inueniendũ inauditum cantũ facillimũ 7 pbatissimũ. si sit q ñ m̃ scripto. set potius familiari clocutiõ scdm nr̃m more no uerit aliquẽ edoce. Naq; p̃ q̃m h argumtum

coepi pueris ostendere. ante triduum quam eorum potuerit
ignotos cantus leviter canere. quod aliis argumentis nec
multis ebdomadibus poterat evenire. Si quam ergo
vocem vel neumam vis ita memoriae commendare. ut u
bicumque velis in quocumque cantu quem scias vel nescias.
tibi mox possit occurrere. quatenus mox illum indu
bitanter possis enuntiare. Debes ipsam vocem vel neu
mam in capite alicuius notissimae symphoniae notare.
Et pro unaquaque voce memoriae retinenda. huius sym
phoniam in promptu habeas quae ab eadem voce incipiat.
Utpote sit haec symphonia. quam ego docendis pueris
in primis atque etiam in ultimis utor.

C D F D E D D D C D E E E F G E
Ut queant laxis. Resonare fibris. Mi ra
D E E D F G A G F E D D G A G E F G D
gesto rum famulituorum. Sol ve polluti
A G A F G A A G F D C E D
labiis reatum sancte iohannes.

La
Sol
Fa
Mi
Re
Ut

Vides itaque ut haec symphonia senis particulis
a sex diversis incipiat vocibus. Si quis itaque uniu
scuiusque particulae caput ita exercitatus noverit. ut
confestim quamcumque particulam voluerit indubitanter
incipiat. easdem voces ubicumque viderit. secundum suas
proprietates facile pronuntiare poterit. Audiens quoque
aliquam neumam sine descriptione. perpende quae harum
particularum eius fini melius aptetur. ita ut finalis
vox neumae et principalis particulae aequisonae sint.
Certusque esto quia in eam vocem neuma finitur. in qua conve
niens sibi particula incipit. Si vero descriptam

aliquam symphoniam incognitam cantare coeperis. mul
tum cavendum est. ut ita proprie unamquamque finias
neumam. ut eodem modo fini neumae bene iungatur
cum principio eius particulae. quae ab eadem incipit voce
in qua neuma finitur. Ergo ut inauditos cantus
mox ut descriptos videris competenter enunties. aut
indescriptos audiens cito describendos bene
possis discernere. optime te iuvabit haec regula.
Deinde per singulos sonos brevissimas supposui
symphonias. quarum particulas cum diligenter inspe
xeris. uniuscuiusque vocis omnes depositiones et eleva
tiones per ordinem in principiis ipsarum particularum
te invenire gaudebis. Si enim hoc adtemptare po
tueris particulas copulando modulari. omnium
neumarum difficiles valde atque multiplices
varietates. brevissima et facili regula didicisti.
quae omnia cum vix litteris utcumque significemus. facili tantum
colloquio denudamus.

F
Salus nostra honor noster est tu deus. Alme
F
rector mores nobis da sacratos. Ibi hominis
F
fer uti mitis super deus. Domino laudes
F
omni creatura dicat. Stabunt iusti ante deum

semp le ti. Summe pater seruis tuis mi serere.

Sic in nri scriptura uiginti 7 tres littas. ita in nri cantu septe tantu habem uoces. Nam sic ut septe st dies in ebdomada. ita septe st uoces in musica. Alie u q sup septe adiunguntur hee de st. 7 p oia similit canunt. in nullo dissimile. n qs altiu dupliciter sonant. Ido q septe dicim graues. septe uocam acutas. septe eni littera duplicit sed dissimilit designant hoc modo.

A B C D E F G a b c d e f g

I. II. III. IIII. V. VI. VII. I. II. III. IIII. V. VI. VII.

De mensura monocordi

Quiu monocordu desiderat face. q litate. 7 qntitate. similitudine. 7 dissimilitudine sonor tonor q discernere. pauci ma q ssubiciam regulas studeat intellegere. In monocordo eni ista msuris disponunt. Γ. grecu h e. G. pono in capite. 7 inde incipiens tota linea que sonanti corde subiacet p noue partes studiosissime diuide. 7 ubi pma pars fecerit fine iuxta gamma pma littam pone. A. ab ipsa pma similit usq ad fine par arte p. uiiii. 7 ubi pma pars fecit fine. scdam. B. littam iunge. Post h ad gamma reutens. ab ipsa usq ad fine diuide p. iiii partes. 7 in prime parti fine. tcia. C. pone. Simili t a pma. A. diuide p iiii. 7 similit designabit

qrta. D. Eodeq modo sic cu pma iuenta e qrta. ita cu scda iuenies. E. qnta. Et cu tia. F. sexta. Et cu qrta. G. septima. Deinde rediens ad pma. ab ipsa usq ad fine i medio spatio iuenies alta pma. 7 similit cu scda iuenies altam scda. 7 cu tcia. tcia. Sic 7 de reliq ad eunde modu. Et de diuisione monocordi i pauci multa pstringa.

Os toni. uiiii. ad fine passib curr. Diatss u se p iiii. passu fac. Diapt. iii. & diapas. u. qa h tantu. iiii. diuidim mois. Deinde notaqs int scda 7 tcia. 7 int qnta. 7 vi. paruissima spatia ueni ant q semitonia uocant. A. ton. B. sem. C. ton. D. to. E. s. F. to. G. Int alias u uoces maiora i tuallast. 7 dnr toni. Iungunt ad se inuice uoces. sex modis. Id e tono. Semitonio. Ditono. Semiditono. Diatr. & diapt. De tono eni 7 semitonio sup dixi.

Diton eni e. cu int duas uoces ii st toni. ut i tcia. 7 v. 7 reliq. Semiditon dr qa minor e ditono. cu int reliqs duas uoces e un ton 7 unu semit. D. ton. E. s. F. Diatss dr de qrta uoce. cu int aliqua uoce 7 iiii a se duo st toni 7 unu semit. D. E F. G. Diapt dr de qnq. cu int aliqm uoce 7 qnta a se. iii. st toni. 7 unu semit. D E F G a. Non alit qm hi sex mois uoces iuncte ccordant. atq h ii dnr sex mot uocu. qb a se inuice uoces mouent.

Cau ccordia que e int graue aliqua littam 7 eande acuta. sic a pma pma. t a scda scdam diapas dr. h e de oib. Habi eni uoces os 7 tono qnq. cu duob semitonii. h e diatr. 7 diapt.

hecdiapas̄ intantū ē cor des fac̄ uocē. ut n̄ eadica
m̄ similes sed ea dē. Or enī uocē intantū sī simi
les 7faciunt similes sono 7 c cor des neumā. in
q̄ntū similit̄ eleuant̄ t deponunt̄. sc̄d̄m po
sitionē tonoꝝ 7 semitonioꝝ. Vt p̄ma p̄ ma
uox 7 q̄rta similes 7 uniu modi dr̄. q autē q̄
indepositiō tonū. in eleuatiō u hr̄ tonū 7 se
mit 7 duo tono. atq hec ē p̄ma similitudo in
uocib. i. p̄m mod. Scd̄s mod ē. in sc̄da 7 q̄nta.
habent enī ut q indepositiones duo tonos.
in eleuat̄ sem 7 duo tono. Tertius mod ē. in tia
7 sexta. Ambe enī semit 7 duo toni descendt̄.
duob u toni ascendt̄. Sola u septima. q̄rtū
modū fac̄. que indeposit̄ unū ton 7 semit 7
duo ton. in eleuat u duo hr̄ tono 7 semit.
C ton D ton E S F ton G ton a ton b s c.
Q ui plene exercitatus ē in hac arte. possit unā
q̄ lib et simphoniā. sc̄d̄m hos iiii uariare.
modos. Vt puta si q̄s unā simphoniā p̄mum
i uoce p̄ma. 7 postea eandē incipiat in uoce
sc̄da. dehinc in tia. 7 sc̄d̄m q̄s ipse uoces sonū
sū hr̄ tonoꝝ 7 semitonioꝝ positionē. sic uariū
mod sc̄d̄m uniu cui q̄ p̄p etatē eā p̄nunciet.
Q d q dā facē ualde ē utile. 7 ualde difficile. h.m.

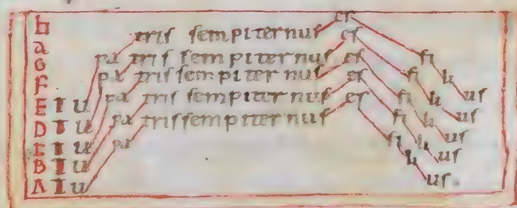

Igit̄ curiose ē intendendū de oī melo sc̄d̄m uniu
cui q̄ p̄p etatē sonet siū in p̄ncipio siue in fine.
q̄m uis de sola fine dicē soleam. Q uedā enī neume
repiesit q̄ꝝ aptitudine h solem adūtere. Vt pote

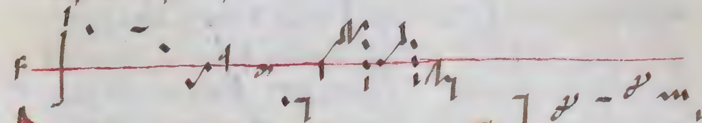

P rimū querite regnū dei

S ecundū autem

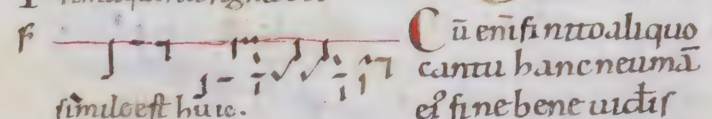

similis est huic.

C ū enī fin ito aliquo
cantu hanc neumā
ei fine bene uidis
cōuenire. statim cognosci q a cant ille finit sit
ī p̄mo m. 7 p̄mo t q̄rto sono. q a in hi duob sonis
prim ē mod. Sola enī hac neuma solem p̄ mū
modū discer nere. q̄m uis cū aliā q̄licū q sim
phoniā q̄ in eundē sonū incp. h posit simlit̄
7 aliq̄ndo meliu fieri. Cui enī m̄ simphonius
q̄lib 7 simphonia aptat̄. ei modi ēē cognoscit̄.
Sic q intellegit an bene aliq̄m neumā p̄nunties.
cū eā ei modi simphon in q̄ m̄ nota fuerit. cōpe
tent̄ aptari ē sp exeri. Nota enī q̄m modos dici
m eos q in formuli tonoꝝ n̄ p̄p es 7 abusiue no
minant̄ toni. cū modi t ē p dicant̄. Illud q q de
bes agnoscere. q̄m in oib modi cū graue fuerit
meliū. graui b aptat̄ meli. Cū u alta fuerit me
la. alti meliu cōcinunt meli. Ido q habes in for
mula modoꝝ duas formulas in uno q q m. P ri
manā q 7 scd̄a formula p̄ mie modi. Tertia

et quarta secundi. Quinta et sexta tertii. Septima et octava
quarti. Ideo enim octo dicuntur toni, quia octo habent formulas.
Prima enim et iii. quinta et septima formula quattuor
modorum alte concinunt cantus. Secunda autem et iiii. et vi. et
octava eorundem modorum gravia et minus alta concinunt
cantica. Unde greci multo melius pro primo et secundo di
cunt autentum protum et plagi proti. Pro tertio et quarto
autentum deuterum et plaga deuteri. Pro quinto et sexto
autentum tritum et plaga triti. Pro septimo et octavo
autentum tetrardum. Plaga tetrardi. Quod enim illi di
cunt protum. Deuterum. Tritum. Tetrardum. nos dicimus
maiorem primum secundum. tertium. quartum. Et quod illi dicunt
autentum. nos maiorem et altum vel acutum nominamus.
Plagi vero grece latine subiugalem vel minorem et gravem
possumus appellare. Has itaque modorum octo for
mulas per capita debet scire. quisquis canendi peritiam
vult habere. ut qualiter in singulis modorum cantibus
quilibet neuma vel vox sonet possit advertere. Pre
terea quamvis prima secundam et tertia voce. cum quarta
et quinta et sexta concordare dixerim. in totum (vel non) differunt
neque omnes neumas similiter faciunt. Quoniam A B C.
habent per se in depositione unum tonum. ascensum in elevatione
duos tonos. At vero D E F. unum tonum tantum in
depositione habent. tres vero tonos in elevatione. Ideoque
multi cantus eiusdem sunt modi sed non eiusdem soni.
Quidam enim minus plene providentes istam differen
tiam adiungunt unam vocem in acutis inter primam
et secundam. ut sint due secunde. ut veniant duo toni
et unum semitonium post. D E F. sic est et A B C. in elevatione

Et rursus d e f. acute possint deponi duobus
tonis sic. a b c. quamvis nulla sit differentia inter
D E F. et a b c. quando quis cantat in. a b c. et in
D E F. possit cantari. Ut enim singulis vocibus sua
proprietas maneat. melius est ut cantuum inspiciatur
natura. vel ut cum cantus habetur tono videtur amitti
tere. fiat hic in F G a b. Cum vero post duos tonos non semitonium
sumitur. fiat hic in c d e f. (maxime) presertim cum plurimis
vocis additamento. maxima confusio nascatur sim
plicibus. Nam si due sint secunde post primam. cum ad altam
semitonium ad altam vero tono prima ipsa iungatur. facile
est videre quod prima ipsa ac prima et alie continue voces
duos habeant tonos. ut potest prima si eam semitonium sequitur
deprotransit in deuterum. Sicut enim in duorum vel plu
rimorum modorum unam vocem esse liceat. videbitur
harum nullo fine concludi. nullis certis terminis co
artari. Quod quam sit absurdum nullus ignorat. cum
semper sapientia confusa queque et infinita sponte
repudiet. Quod si quis dicat hanc vocem ideo esse adden
dam. ut gravis vel (vel sexta) F. subiecta esse ad sui quartam. b. possit
ascendere. et eadem sexta. ad subiectam quintam descendere.
Illud quoque debebit recipere. ut inter sextam et septimam.
alia vox addatur ut naturalis secunda gravis elevetur
ad (suam) quintam. et eadem acuta deponatur ad quartam. Quod quia
a nemine est factum. hoc quoque a nemine est faciendum.
Igitur sic ex ipsa monstratur natura. et per beatum
gregorium divina protestatur auctoritas. septem sunt
voces. sic et septem dies. Unde et prudentissimus poe
tarum septem cecinit discrimina vocum. Quamsen

tentiā 7 ipsi philosophi pari ē cordia firmaue
r. Int̄ ea curandū ē. ut sciat̄ de q̄ lib; neumā
i q̄nti 7 q̄lib; soni ēē possit t ñ po sit. ut puta.
F F F D D E F F   D E D F   F F F G G a
Spera in domino 7 fac bonitatem. Spera in domino.
a a G a G F   G G G a a b b b a b a G
& fac bonitatem. Spera in domino 7 fac bonitatem.
Potest eni fieri int̄ tio. 7 sexto. 7 vii. sono qa
hi tres soni duob; parti toni ascendūt. 7 ipsa
simphonia ii b; tantū fit toni. Pret̄ea septi
ma uox cū t̄tia in eleuat̄ ē cordat. ut q; eni iib;
toni 7 semitonio. t̄tie ii b; toni eleuant̄. Eadē
q̄q septima cū q̄rta ē cordat. in eleuāt uno tono.
7 in depositione tono 7 semit. 7 duob; toni inui q
cantat̄ simili

Spiritus almus illustrator omnium. Spiritus domini
re pleuit or bem terrarū al le luia.

Prima q̄q cū q̄nta ōs depositiua neumā cōmv
nit fac. deponunt̄ eni duob; toni 7 semit. Ita
q; hę uocē simile faciunt neumā. Prima cū iiii.
t̄tia cū sexta. 7 vii cū prima. Nulla eni uox ult̄
q̄tuor eleuāt t depositione habet. qa ñ potest
g uarit acui ñ ad scda. t iii. t iiii. t v. Scdm
sex species q̄s sup dixi. i. tono. semit. ditono.
semiditono. diatesr. 7 diapt. Nā cū uox alīq
ad scdam mouet̄. aut fit tono. aut semit. Cū
ad t̄tiā. ditono. t semiditono. Ad q̄rtā 7 q̄ntā

ñ fit ñ p diatesr. 7 diapt. Intellege pt̄erea q; in au
tenti ad octauā cant; ascendit. t nonā. rarissime
eni ad decimā. Licet cō t regulā. Descendit eni ñ ñ
uno tono a sua finali uoce. excepto t̄to q a suo fine
ñ deponit̄. qa ñ ht̄ sub se tonū sed semit. In plagi
eni a finali uoce ad q̄ntā descendim; 7 ascendim.
ñ sit plixior cant; . q 7 plagalē depositionē. &
autenticā habeat eleuat̄. q tam rarissime fit.
Principia q̄q cantuū in oīb; illi uocib; ēē posse. que
scdm p dictā sex ē sonantiā cū finali uoce ē ueni
unt. Si que alit̄ inueneri ex ipsa auctoritate cog
nosce. q auctoritate p supta. ñ eni st̄ regule
fir mitate districta. Illud eni q̄ ñ intellegat.
q de uocib; q̄ si sillabę 7 partē. 7 distinctiones
t ūs; fiunt. que oīa int̄ se mira suauitate ē cor
dant. tantum sepe ē cordiore. q̄ntū similiores.
Hec pauca q̄ si in plogū antiphonarii t modo
7 neumarū formul. rithmice 7 psalice dicta
musice arti ostiū breuit̄ forsitan 7 sufficient̄
apiunt. (t apparebit̄) Q eni curiosu fuerit. libellū nr̄m
cui nom̄ micrologus ē querat. Librū q̄q henchi
ridion quē reuerentissim; oddo abbs luculen
tissime cōposuit plegat. cuius exemplū in soli
figuri sonorū dimisi. q a paruuli ē scendi.
Boetiū in hoc sequens. cuius liber ñ cantorib;.
sed soli philosophis utili ē. In hac eni i figu
ra. oms modo 7 sonos. 7 pene oīa que dicta sunt
potens contemplare.

E	&	a	In depositione.
C	&	b	In eleuatione.
D	&	b	In depositione.
E	&	F	In utroque.
b	&	E	In utro que.
A	&	D	In utro que.

Autent. ptus.	. I · A · II	. Plagi. pti.
Autent. t tus.	. V · E · VI	. Plagi s t ti
Autent. deutu.	. III · B · IIII	. Plagi deuti.
Autent. ptus.	. I · A · II	. Plagi pti.
Autent. tetrd.	. VII · G · VIII	. Plagi tetrdi.
Autent. t tus.	. V · F · VI	. Plagi trti
Autent. deutu.	. III · C · IIII	. Plagi deuti.
Autent. ptus.	. I · d · II	. Plagi pti.
Autent. t tus.	. V · c · VI	. Plagi t ti.
Autent. deutu.	. III · b · IIII	. Plagi deuti
Autent. ptus.	. I · a · II	. Plagi pti.
Autent. tetrd.	. VII · G · VIII	. Plagi tetrdi.
Autent. t tus.	. V · F · VI	. Plagi t ti.
Autent. deutu.	. III · E · IIII	. Plagi deuti
Autent. ptus.	. I · D · II	. Plagi pti
Autent. t tus.	. V · C · VI	. Plagi tetrdi
Autent. deutus.	. III · B · IIII	. Plagi deuti
Autent. ptus.	. I · A · II	. Plagi pti
Autent. tetrd.	. VII · Γ · VIII	. Plagi tetrdi.

Et si ... solis his littis notare qsu ellet antiphonariu ad discendu pueris optimu eet. Qr aeni neume tantu st inusu. ita eas dispone cu littis monocordi ut p diximus.

7 tantu de ualent. Na q littas 7 neuma inusu ht. 7 p littas neuma. 7 p neuma littas recognoscit. Et sine ecdu pfecte neuma cognoscit. eo sono quos neuma habuerit in monocordo tangat. 7 sicut ab ipso audierit pferat. Illud eni certissime sapia. q a q mui bene facte neume. si nulla habeant littam. tales st q si dom qu e nulla ht ianua. aut t re q nulla ht scala. Sr eni littte q si uba loquentiu. Note eni q si signa mutoz. 7 nichil omino ualent sine sup dicta adiunctione littaz.

His ita pspectu paucissima tibi Lt coloz. set ualde utili subdidi antiphona. p q s breuit 7 lucide os eleuationes 7 depositiones omiu sonoz poteri scire. Si tantu ea summo studio discas. 7 pfecte memorie t da. Notandu eni qa nulla uox ht ult' qa nulla uox potest eleuari t deponi. n ad scda 3 [Iiii eleuat t deposit.] t tia. aut q rta t qnta. Os q q uoces ha q ttuor eleuationes t depositiones habe n posst. q m q re ita sit alia si req ra inuenies. Habebi itaq IIII eleuat t depositiones in uoce pma. III. t IIII. In scda eleuat III. depositiones duas. In qnta eleut III. 7 depositione IIII. In sexta eleut duas. depositiones III. Ecce ad hunc exe plu eleuat ois neuma uocis p me t q r te. A. D.

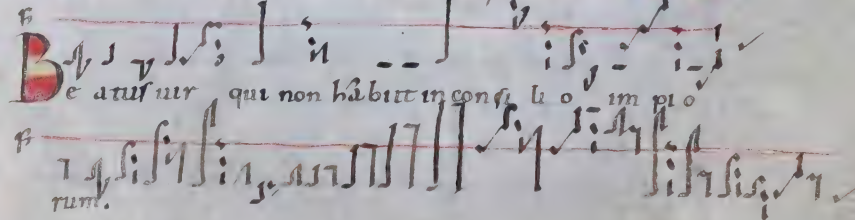

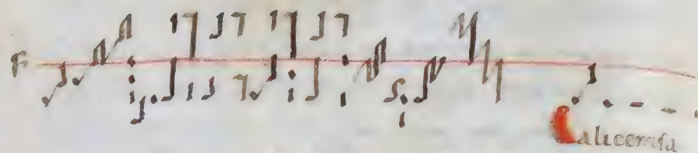

Calicem sa-

lutaris accipiam & nomen domini in uocabo

Adhunc modum deponit̄ oīs neuma uoci prime . t qnte .

A . E

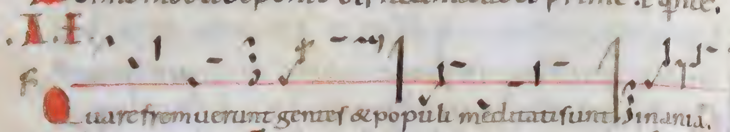

Quare fremuerunt gentes & populi meditati sunt inania.

In hac simphonia inuenies iiis eleuat̄ uoci p̄me t qnte . q̄z qnta ad s̄r qn ta . q̄rtā eleuationē habe potest . s̄ amore scd̄e sororis ñ utit̄ . Deponunt̄ eñi scd̄e 7 qnte ad similitudinē p̄me . Set scd̄a duab, tantū depositionib, utit̄ . 7 qnta raro hab̄ ī duas similit̄ . B . E

Domine qd multiplicati sunt qui tribulant me .

In hac armonia dep̄hendens iiiior eleuationes uocis t̄tie t septime . F G

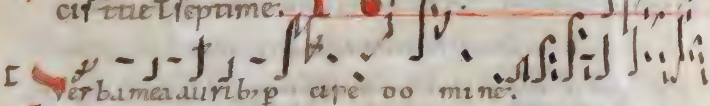

Verba mea auribus p̄cipe domine .

In hoc melo uideb̄ iiiior depositiones uocis t̄tie . t vi . s̄ vi . q̄rtā depositionē ñ recipit . C . F

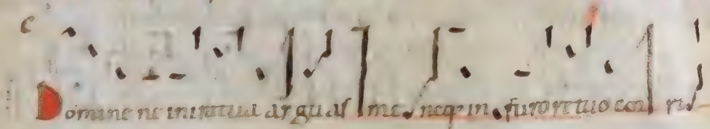

Domine ne in ira tua arguas me . neq̄ in furore tuo corripias me .

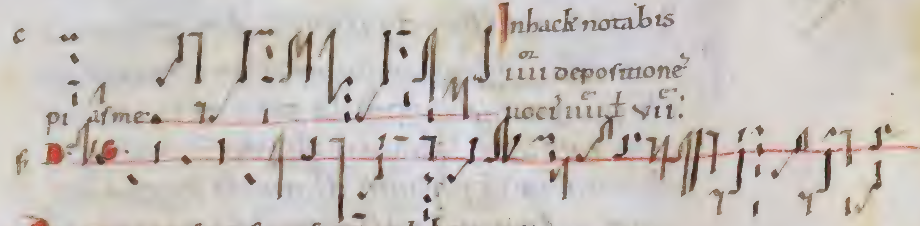

In hac k notabis iiiior depositione uoci iiie t viie .

Domine deus meus in te spera ui libera me

Vox qnta eleuat̄ ad similitudinē scd̄e . deponit̄ u ad similitudinē p̄me ut iā dictū ē . Vox sexta eleuat̄ ut t̄tia . s̄ iia b tantū eleuationib, utit̄ . Deponit̄ q̄q ut eadē t̄tia . Vox tandē viia eleuat̄ ut iiia . deponit̄ ut iiiia .

A B I D E F G a b c d e f g A

Has utitur notis scd̄m enchiriadon . Litteras enim . tōn scd̄m cōmune usum . licet alii alias habeant

Rex celi domine squalidi q; soli titanis nitidi maris undisoni . Te humiles famuli modulis uenerando piis . Se iubeas flagitant uariis liberare malis .

Ego sum uia ueritas et uita alleluia alleluia .

Vacat hoc tempore potentibus opprimere priuatis perdere miseris flere .

boetiū

De difinitione uocis scd̄m

Prius igitur quid uox sit definiendum est. Hoc enim perspicuo et manifesto omnis libri patefiet intentio. Uox est aer per linguam percussio que per quasdam gutturis partes que arterie uocantur ab animali profertur. Sunt enim quidam alii soni qui eodem perficiuntur flatu, quos lingua non percutit, ut est tussis. Hic enim flatus fit quidam parte nasullis subiacet elementis. Scribi enim nullo modo potest. Quocirca uox hoc non dicitur sed tantum sonus. Illa quoque potest esse definitio uocis, ut eam dicamus sonum esse cum quadam imaginatione significandi. Uox namque cum emittitur significationis alicuius causa profertur. In tussis uero cum sonus fit, nullius significationis causa subripit potius quam profertur. Quare quamuis non flatus ita sese habet ut sit ita percutiat atque formari possit ut eam lingua percutiat, uox est. Si ita percutiat ut terminato quodam et circumscripto sono uox exeat, locutio fit, que grece dicitur lexis. Locutio enim est articulata uox. Unde efficitur uox.

Fit enim uox plectro lingue, appulsu quattuor dentium, repercussione duum labrorum, et cauo gutturis, adiutorio pulmonis, qui uelut follis aerem in se accipit et remittit. Item quid sit uox secundum philosophos.

Uox est aer ictus sensibilis auditu quantum in ipso est. Omnis enim uox aut articulata est aut confusa. Articulata est que litteris comprehendi potest. Confusa est que scribi non potest. De nominibus uocum secundum boetium.

Tetrachordum disiunctum — Tetrachordum coniunctum

XV. a	Nete hyperboleon (ultima)	V
XIIII. g	Paranete hyperboleon.	И
XIII. f	Trite hyperboleon.	Y
XII. e	Nete diezeugmenon.	Ч
XI. d	Paranete diezeugmenon.	Ш
X. c	Trite diezeugmenon	Є
VIIII. b	Parameſe.	Λ
XI. d	Nete synemmenon. Eadem est paranete diezeugmenon.	Ш
X. c	Paranete (iuxta) synemmenon. Eadem est trite diezeugmenon.	Є
VIIII. b	Trite (i. tertia) synemmenon.	Θ
VIII. a	Mese. Eadem est archos (i. princeps).	I
VII. G	Licanos meson.	M
VI. F	Parhypate meson	P
V. E	Hypate meson.	C
IIII. D	Lychanos hypaton. archos.	F
III. C	Parhypate ypaton.	B
II. B	Hypate ypaton.	Γ
I. A	Proslambanomenos uel promelodos.	⊢

Γ E pogdouston. i. secundum octonarium, eo quod per nouem diuiditur, et adiunctum uel acutum a modernis uocatur. Note per singulas uoces.

A B C D E F G a b ♮ c d e f g a

⊢ Γ B F C P M I Θ Π Є Ш Ч Y И V

p p M I p p F B p p M I p p F B p p
Angelorum pastor bone manus meas ad hoc doce utque
M I I M p B p p M I I M M p — Eadem secundum boetium.
resonat in uoce non discordet meo corde.

Exempli gratia ita canimus. Item nominibus uocum et interpretatio

Proslambanomenos. inter partes acquisitus. vel adductus. Unde et aliqui eam pros melodos dicunt. id est ad melodiam adiunctam vel addita. Hypate ypaton.
id est principalis principalium. subauditur cordarum. Nam
haec prima semper fuit. antequam proslambanomenos ad
derentur. Erat quoque cordarum gravissimum resonans sonum.
Unde quidam sic interpretantur. Hypate hypaton vocatur, est quasi
magna et maxime magnarum. aut gravissime
gravium. Parhypate hypaton dicitur tertia corda. quae
si iuxta hypatem posita. Potest subaudiri principa
lis principalium. Lichanos hypaton ideo circo vo
catur. quia lychanos grece index digitus est. a lingen
do dicta. Hanc sequitur hypate meson. id est principalis
mediarum subauditur cordarum. Parhypate meson.
id est subprincipalis. Lichanos meson. id est tertia mediarum.
Deinde mese octavo loco ponitur. Mese. inter
pretatur media. ideo quia inter septem et septem. semper est
media. Sive quia finis est precedentis diapason. et prin
cipalium subsequentis. et pro duabus accipitur cor
dis. Denique cum octava corda a prima diapason
consonantiam resonet. non ideo sedecim corde in bis
diapason reperiuntur. sed tantum modo .xv. quia mese
ut diximus locum supplet sexte decime corde.
Paramese. id est iuxta mediam posita. Trite die
zeumenon. Trite. id est tertia a mese. Diezeu
menon. id est disiunctarum. vel divisarum. subauditur
cordarum. Nam duo tetracorda uno medio
nervo interveniente consociantur. Hic ergo conun
cupatur sinemenon. id est coniunctarum. Hinc synaphe.

id est coniunctio dicitur. quotiens duo tetracorda. unius
medietatem mini continuat. atque coniungat. Econ
tra diezeusis. disiunctio. Quinque sunt consonantia
musice. Diatessaron. Diapente. Diapason. Diapason diapente
et diapason. Inde per de sex proportionibus. id est de sex quoque
octava. de sesquitertia. de sesquialtera. De dupla.
Tripla. Quadrupla. Secundum dicta boetii.
Sesquioctava proportio est. quando maior numerus habet
in se totum minorem. et minoris octavam par
tem. ut novem comparati ad octo. Habet enim nove
narius numerus totum octonarium in se. et octavam
partem. id est unitatem. Et in hac quidem proportione
ponitur tonus. Inde fit ut quando querimus constituere
tonum in monocordum. semper per novem aut octo
spatia totum dividamus monocordum. Et novem
quidem sint ab inferiori. per octo vero sint a superiori loco
dividere incipiamus. De sesquitertia. diatessaron. duas
habet. id est diatessaron. diapente. Infrequenti usu tenemus.
tertia. id est diapason. raro utimur. Ceteras in nostris cantilenis
non adhibemus.
Sesquitertia proportio est cum maior numerus
habet in se totum minorem. et tertiam partem.
ut iiii. comparati ad tres. Habent enim. iiii. to
nos tres in se. et eorum tertiam. id est unitatem. Et in hac
proportione ponitur diatessaron. Propterea fit ut totum
spatium monocordi per iiii. aut tres dividamus.
Et iiii ab inferiori. partita ad superiori. Diapente quoque et sesquialtera.
Sesquialtera proportio est dum maior numerus habet in se
totum minorem. et alteram partem. id est medie
tatem. ut tres comparati ad duo. Habet namque

ternarius numerus totus binarium in se. et eius medietatem.
Et in hac proportione ponitur diapente. Et si quesierimus
hanc in monocordo constituere. diuidimus per tria.
aut duo spatia. fit tertia ab inferiori. prima uero ad superi
ori. **Diapason que et dupla.**
Dupla proportio est in qua maior numerus bis continet
minorem. ut duo comparati ad unum. In hac propor
tione ponitur diapason. Inde fit ut diapason ad finem
currat in duobus spatiis. **Que tripla. diapason diapente.**
Tripla proportio est quando maior numerus continet
minorem. ut tres collati ad unitatem. Et in hac pro
portione ponitur consonantia illa que ex duabus
composita. nominatur diapason diapente. Et peruen
dit ad finem tribus spatiis. **Bis diapason que et quadrupla.**
Quadrupla uero proportio est quando maior numerus
qualiter continet minorem in se. ut IIII ad simi
lati ad unum. In hac uero proportione ponitur ea con
sonantia cuius uocabulum est bis diapason. Et currit
ad finem quattuor spatiis. **De diuisione mono
cordi diatonici generis. Secundum boetium.**
In primis diuide totum spatium monocordi per IIII.
partes. et ubi ultima pars uenerit. ibi pone
nete hyperboleon. A nete itaque hyperboleon
usque ad finem in antea per octo diuide spatia. et oc
taua parte sic addita erit ea pone paranete
hyperboleon. Rursumque a paranete hyperboleon
metire per octo. et octaua sic apposita post eam
designatur trite hyperboleon. Tunc reuertere ad nete
hyperboleon et toto spatio usque ad finem eius in per tres

partes. sic apposita eadem tertia constitue nete diezeu
menon. Ecce habes unum tetracordum quod uocatur hyperbo
leon. id est excellens. Sequitur aliud tetracordum quod nominatur
diezeumenon. id est disiunctum. eo quod a mese disiungatur.
Quod eodem modo est inueniendum. quem ad modum superius tetra
cordum. Sed hoc tetracordum ponitur aliud quod uocatur sine
menon. id est coniunctum. Quia sicut diezeumenon a mese diuiditur.
ita istud cum eadem coniungitur. Quod ita inueniendum est.
Ea uox que fuit in paranete diezeumenon. eadem ponatur
in nete sinemenon. Et illa que fuit trite diezeumenon.
nominetur ibi paranete sinemenon. Ab hac uero pa
ranete sinemenon. usque ad finem partire per octauo.
et octaua sic adiuncta post eam loca trite sinemenon.
Sic usque ad finem partiendo reliqua tetracorda. id est. mese.
et hypaton constitue. Et hec diuisio diatonici generis.
De diuisione chromatici generis.
Chromatici uero portione sui uis inuenire. reuertere
ad nete hyperboleon. et illud spatium quod est inter eam
et paranete hyperboleon diuide per medium. et hoc sic addito
constitue in chromatico genere paranete hyperboleon.
et hic erit semitonium. Trite uero hyperboleon et nete
diezeumenon hee eedem sunt in chromatico que sunt in dia
tonico. Ecce habes unum tetracordum chromatici
generis. **De enarmonico genere.**
In enarmonico genere tetracordum inuenire si uelis.
tantum spatium relinque inter neten et paraneten hyp
boleon. quantum est in chromatico genere inter nete hyp
boleon. et trite hyperboleon. Nete uero diezeumenon sit
eadem in enarmonico que est in reliquis generibus. et ha

bet semitoniu a nete die zeumen usq ad para
nete hyp boleon. Cu semit p dua partes diuisio.
in medio locat te hyp boleon. Similiq mo habes
uniuersu cordu enarmonici gnis. Figura monocordi.

Enarmoniu dr qd e
magis coaptatu. i. q cum
tat in oib tet cordis p diesin
in & dies in. & ditonu.

Chromaticum.

Chroma. i. color. eo q
in aliu transit colorem.

Diatonicu id circo q du
os habeat tonos. & in q
loco possideat semit.

Diesis. semitonii dimi
diu. ut e ab una uoce
ad altam. in medio illa
fit diuisio. Limmata.
hec st semitonia. Emi
olia. i. ex semi & tono.

A. Immobili. q a int b
gnib nullaten uariat.

B. Simili m immobili.
eo q int b genib e c
simili. C. Nec in totu
mobili. nec in totum
immobili. p eo q
in duob genib uni
formis. sed int ciomi
ni me.

D. Poia mobil. q a poia t agna uariatur.
E. Immobil. sic & hypate ypaton. i cedit k it b.
F. Nec i totu mobil. nec i totu i mobil. sic par hypate ypan.
G. Mobili poia sic lichano hypaton.
a. Immobili sic & pslabanomenos. mes.
b. Nec in totu mobil nec i totu i mobil. sic par hypt
h. Immobil sic & hypate hypaton. h n facit
diatsr. neq diapt. ad par hypate meson.
c. Immobil poia que fac ad lychano meson.
ptonu & semitoniu. i tonu. diatsr.
c. Eandem e te die zeumen. nec i totu mobilis.
nec in totu inmobili sic & par hypate hypaton.
d. Mobili poia sic & lichano hypat. Eande q paranete
e Immobil sic & hypat mes. Die zeumenon.
f. Nec i totu mobil nec i totu i mobil sic & par hypate
g. Mobil sic & lichano meson. hypaton.
h. Immobil sic & mese. ad q m ipsa reddit duplice sonu. scilicet
Primus ton t mod uocat dorius. i. p m. diapt.
Secund ei plaga. noiat ypodorius.
Tertiu nuncupat frygiu. Quart ei pars. yposrygiu.
Qnt cognominat lidiu. Sext ei particula. uocitat ypoli
Septim acclamat mixolidiu. Octauu subiugat ei. diu.
dr ypmixolidius. Interrogatio.
Emispiu qd est. Emisperia st duo capitel
la que exeut q parte monocordi cordam tenent.
que alio noie uocant magade. Nonanoeane.
Nona dr a g co. q e. i. sensus. Noe. dr. flat.
Ane. dr. sursum. Inde. nonanoeane dr
sens. flatu ducens ad supiora. Dies. t Aies.

int̄ lectiones s̄t exortatorie q̊ si dicat̄. Agite
sursū. Que int̄ lectiones apud nos int̄ ꝑtant̄. Ca.
De defectio cordarum. in excellentib; 7 ing̊uib;.
In defectionib; hui' modi. solet necessario sine
menon in superiorib; aliq̊ndo suffragari. ita
n̄ nūq̊m uidet̄ refragari. i. resistere. in his dū
taxat cantib; q̄ in inferiorib; supplere neq̊
unt. Sed h' aliquando n̄ s̄ep. Hoc ū in talib;
ē obseruandū. ut si cantus a finali incipiat
q̊rto loco ibi a finali toto hic ordiat̄ a q̊rto soci
ali. Oportet etiā 7 illud c̄siderare. ut cū in oīb;
subiugalib; toni ascens; usq; in dia pt̄ 7 ult̊
suppetat. ꝑt' q̄q usq; in nonū sonū in talib;
ascende ualeat. 7 tre' alii autenti. ē tiu' uide
licet. qnt' 7 septim'. in locū regularē sibi or
dinatū. deficientib; ner ui min' ꝑueniant.
Q̄d doct' cantor quotiens ratio exposcit.
inferi' redeat. ut p octaua loca uoces resu
mat. q̊s in superiorib; n̄ inuenerat. Hoc tam̄
interim breuit̄ notandū ē. q̄ oīs ṗncipalis
son'. siue ille sit autentici cuius libet siue pla
gi es. sēp a finali suo in quē regularit̄ desinit
Socialitatis fedus optinet lychanos. Incipiat.
hypaton. cū mese. Ypate meson. cum
paramese. Par hypate meson. cū 7 te die
zeumen. Lychanos meson. cū paranete die
zeumen. Hoc sociali uidelicet fedus. ad quā
unuicuiq; tendit corda. Dia pente.
Diatessaron. Sim phonie et intente

ac remisse pariter. Consonantia diapason
Modulatione consonat cantus.

Quinq; s̄t tet̊ corda q̄b; singulis artigraphi
ꝓpria nomina apponentes. primū exhi
gō & grauissimū t̄ infimū ypaton. Scd̄m.
Meson. Tertiū sine men̄. Quartū. diezeu
men̄. Qntū yperboleon nuncupat̄. Quorum
primū a principali corda ipsius tet̊ cordi
que ypate d̄r. Scd̄m a media totius seriei
mese. Tertiū. q̊rtū. & qntū. ex rationis
significatione uocabula trahunt. Nā sine
men̄ c̄iunctarū. Die zeumen diuisarū. yꝑ
boleon excellentiū int̄ ꝑtat̄. Ut aūt plena
ria eorum series ad cognitionē faciliu' ueniat.
iā nunc coniunctarū noīa ex ordine cordarū
sunt apponenda. q̊ ꝓcul dubio sono' punc
ta in superiorib; iā distinctim locata ordinib;
ad purū reddere cōꝓbant̄. Prim' tam̄ ordo
q̄ scilicet ꝑ semitoniū. tonū 7 tonū ꝓgreditur
hinc dispositioni ꝓpe abtabit̄. Sic enim
a uiro clarissimo boetio rata eorū c̄texit̄
modulatio. Sunt igit̄ hoc nomina oīū.
xv. sonorum absq; dumtaxat sine men̄
tetracordo. Illo enī a numerato xviii.
redduntur.

Prima species diatsr. cstat ex tono. semit. 7 tono. Scda ex semitonio 7 duobus tonis. Tertia ex duobus tonis. & semitonio.

Prima species diapt cstat ex prima specie diatsr

abiecto tono supius. Scda. ex scda diatsr adiecto tono supius. Tertia diapt ex tertia diatsr. adiecto tono supius. Quarta. ex qrta specie diatessaron adiecto tono inferius.

Autenticus pt cstat ex pma specie diapt. & ex pma specie diatsr supius. Plagi pti cstat ex eade specie diapt q 7 autentic ei. 7 ex eade diatsr iferius.

Autenticus deuterus cstat ex scda specie diapt. 7 ex eade specie diatsr supius. Plagi deuti cstat ex eade specie diapt. 7 ex eade specie diatsr inferius.

Autentic tti cstat ex qnta specie diapt. 7 ex eade specie diatsr supius. Subiugalis ei ex eade specie diapt. 7 ex eade specie diatsr iferius.

Autent tetrardi cstat ex qrta specie diapt. 7 ex eade diatsr supius. Plagi tetrardi cstat ex eade specie diapt. 7 ex eade specie diatessaron inferius.

Lychanos ypaton. Dorius. ypodorius.
hypate meson. Frigius. ypofrigius.
Parhypate meson. Lydius. ypolidius.
Lychanos meson. Mixolidius. yp mixolidius.
Pmus qde ton supat a ii in cacumine tono.
Scds aut a iii tono. Tertius u a iiii semt.
Quartus qq a qnto tono. Quintus tte a sexto tono.
Sextus u a septimo semt. Septimus aut ab octavo tono.

Quod in monocordi particione in pmtu e uidere: ubi ea q e mese ypodorii eq pat in sui dispo

sitione. Lychanos meson. hypofrigii. Par
hypate meson. ypolidii. Nec non hypate meson dorii est.
Mese autem hypofrigii est. Paramese ypodorii.
Meseque ypodorii est. Trite diezeumenon eidem
ypodorii. Itemque mese dorii est. Paranete
diezeumenon est eidem ypodorii. Distat igitur mese
dorii a mese ypodorii. diatessaron consonantia.
Sic sequentes tropi sese alterutrum in cacumine
superant. At nete yperboleon ypodorii. Inueni
atur mese ypomixolidii mese ad dorii meson.
consonantiam diapente ad mesen uero ypodorii reso
nat consonantiam diapason. Si quidem ea ipsa que est
media primi est. Prima octaui. Quocirca plerum
que contigit ut cantus eminentiorum tono rum suis flatus
rectitudine resoluantur in corda inferiorum.

Semitonium uero dictum uidetur quasi medietatem contineat
toni. Sed si ita esset tunc in duas equas partes tonus
posset partiri. quod nullatenus fieri posset diligentia
eorum probabile reddiderunt ingenia. Diuiditur siquidem
tonus in duo. sed ita ut altera libet ea pars aut medietatem
transcendat. aut minor medietate remaneat.
ut utraque ille diuisiones semitonia nuncupentur.
unum maius. aliud minus. ut utralibet diuisio toni semitonium
maius. Minus semitonium. Que cum in unum conuenerint.
integrum reddunt tonum. Porro si duo maiora semitonia
adiungantur. excedunt tonum. Si duo minora. adeius
mensuram nullatenus pertingunt. Et quod semitonium
nuncupatur. non quod toni sit medietas. sed quod semum dici
solet. una quelibet pars rei alicuius in duo licet non

equalia diuise. Ut si diuidas in unum in duo. Semi
tonium uero est cum sibi due uoces breuissimo ualde iun
guntur spatio. ut uix aliquando discrimen inter eas sentiri
possit. Aliquando autem dictum est propter minus semitonium.

Ϸ Γ Β Ϝ Ι Ρ Μ Ι Θ Η Є Ε Ν Υ Ϯ Ψ

Α Β Ϲ Δ Ε Ϝ Ϭ Η Ι Κ Λ Μ Ν Ο Ρ

Nete yperboleon itaque habet iota extensum sic. Ⲧ.
Paranete hyperboleon. Π. grecum extensum. Ⲛ.
Trite hyperboleon. Υ. simplex. Υ.
Nete diezeumenon. Ν. contractum. Ⲏ.
Paranete diezeumenon. Ω. quadratum. Π.
Trite diezeumenon. Є. simplex. Є.
Paramese. Ι. grecum iacens. Ϲ.
Nete sinemenon. eandemque quam paranete diezeumenon. Π.
Paranete sinemenon. eandemque quam trite diezeumenon. Є.
Trite sinemenon. Θ. grecum. Θ.
Mese. Ι. simplex. Ι.
Lychanos meson. Μ. Simplex. Μ.
Parhypate meson. Ρ. grecum simplex. Ρ.
hypate meson. Ι. simma grecum. Ϲ
Lychanos hypaton. Ϝ. digama simplex. Ϝ.
Parhypate ipaton. Β. simplex. Β.
hypate hipaton. Γ. gama simplex. Γ.
Proslambanomenos. Ϸ. dasian rectum. Ϸ.
Preposite. Supposite. Interposite. Apposite. Mixte.

Α Β Ϲ Δ Ε Ϝ Ϭ λ
λ luna ad solem est ton. ii. id est miliaria xxxx. et in ccl. cxxx vi stadii.

aetia ad lunā. Ab ea ad solē dupl ccxl . xii Denuis musyci

Numerosa aūt scdm musicā ita querē. positi extre
mis. ut puta sex. 7 x. dipondiū. uide q monadi
b; supet. sed ad duodecī. 1 ē. monadib; ducib;
p q dīa dū sexies scii faciunt xxxvi. Coniugis
extrema illa p ma sex ad duodecī. simul efficiunt
xviii. Partites tricies sexies p octo octo. effic
dipondius. Hos iungi cū sūma minore idem
sexies er viii. 7 erit mediū. ī ē. vi. 7 xii. q p pt
octo supant ex duab; monadib; .i. ē ita de sexies
7 supant octo. a xii. q t tuor monadib; ita p
portio. q parte g supat. eadē supat. Sed p ratio
quē ad modū in mundo. ex uolubilitate circulo.
ita 7 in micro cosmo. in tantū p t uocē ualet.
ut sine p fectione etiā hō simphonies carens
n ē fiet eidem musice p fectio etiā met ē s stuit
in arsi 7 thesi. i. in eleuatio 7 depositio. i. ini
tiū 7 finis. It de p portionib; octo tonoꝝ

Prim ton in xviii duple. Diapas vi. ad
xii. 7 xx. Diapas p octo. ad xii. 7 xxi.
Diates p viii. ad xii.
Scd ton ē in xxx diapt. p t vi. ad xii. 7 p
b viii. ad xii. 7 p xxviii. diats. i. bis viii. ad
Tertius est in xxxvi. diapas p q t sex. Lxii
ad xii. aut in xx. diapt p b viii. ad xii.
Quart ton tot ē diats pt vi. ad t viii. & p
b viii. ad b xii. q sunt xl ii.
Quint ton tot ē diapenticu. pt viii. ad b
xii. id xxxvi. q ē vi. ad q ē viii. q r xl.

Sext ton ē aut diapas p sexies vi. ad b xii.
q lx. 7 p t viii. ad b xii. q st xl.
Septim ton ē aut in diats p xlii. sic q r t aut
aut diapentic. p xl. sic q nt. aut in p p a
diapas. ut duodecies xii. q ē xliiii. q ē
octies vi. 7 sexies viii. ad quat xii.
Octauu ton. aut sic q r t p xlii. diats ē stat
aut sic q nt p xl. 7 lx. e xx. bns in nuo.
Maiore g nūi uocant duces. 7 minores comi
tes. eo q eo comitent. i. sequnt. t etiā eo q
sint supposita maiorib;. Placuit etiā mino
res nūos cū additamto uocari. ut pote. Sub
sesqualt. ut ii ad tres. Subseqt ttiu. ut iii.
ad q t tuor. Sic 7 relq. Et maiores absq ullo
additamto uocam. ut sesqualt. iii. ad ii.
Sesqt tiu. iiii. ad iii. 7 relq ad eunde modū.
Natā mat oiū. mouentiū. Rithm 7 lau musyce.
sistentiū. nil meliu q m musyca di nosciit coposita.
Celestes dat hec sps. ut dm p mant laudib;.
nā in excelsis g lam. p hanc icanunt ecinam.
Celestia t rigeni. h ars conectit uinculis. h
animā corporib; ligat pportionibus.
Non secuusit ē pi sima solutio dū dissonat. in
mbri ac in cordula. cū sine arte gracilat.
Q ombra dedit ē sona. ni musyce ē cordia. qd
corp unit aiq sublata arte musyce.
Que se de di melius. q sson plaudit musyc. nā
mese sol in medio. uetedat lune circulo.
Paranete sine men mercuriu affabilis. so

nat t̃ te sine men. uen' pulchri labii.
hypate meson cordulas(?) piger organat. par
hypaton sub circulo. iouis pulsat gratissimo.
Lychanos meson succinit in duris martis tibiis
q(ui)b(us) assumpti machina. soluta ruent sydera.
hinc & binat(?) p(ar)a. & elementa c(on)sona. hinc t(ur)bu
lent(um) anim(um) sedatur & diabolus.
Mutescat iam nec blacteret. q(ui) hanc uult arte(m) p(er)de
re. q(ua)e celu(m) t(er)ra maria. & tota gaudet machina.
Quod si (con)tristitia. si ars cessabit musyca. hinc t(ri)
sti(ti)a semp(er) maneat. q(uia) uult ut h(aec) ars corruat. Am(en).

De musyce nomine. ex libro ethimologiarum

Musyca e(st) p(er)itia modulationis. sono. cantu
q(ue) c(on)sistens. Et dicta e(st) musyca p(er) diriua
tio(nem) amusis. Musyca a(u)t(em) appellat(ur) A T O
[illegible] A I C. i. a querendo. q(uia) p(er) ea(m) sic an
tiq(ui) uoluerint uis carminu(m) & uoci(s) modula
tio quereret(ur). Quarum sonus q(ui)a sensibilis res e(st).
& p(rae)t(er)fluit in p(rae)teritu(m) te(m)p(us) in p(ri)mit(ur). que me
morie filia(s) musas ee(sse) c(on)fictu(m) e(st). Nisi k ab ho
mine memoria teneant(ur) soni p(er)eunt q(ui)a scri
bi non possunt. De inuentoribus eius.

Moyses dic(it) reptore(m) musyce artis fuisse iu
bal. q(ui) fuit de stirpe cain an(te) diluuiu(m).
Greci phita goran dic(un)t huius artis inuenisse p(r)i(m)a.
ex malleorum sonitu. & cordarum extensione p(er)cussa.
Alii linu(m) thebeu(m) & zeu(m) & anphion. in musyca
arte p(ri)m(os) claruisse fer(unt). Postq(ua)m paulati(m) direc
ta e(st) p(rae)cipue h(aec) disciplina. & aucta multis mo(dis).

Erat q(ue) tam t(ur)pe musyca(m) nescire. q(ua)m litt(er)as. Int(er)po
nebant a(u)t(em) sacris. n(on) m(odo) sacris sed & o(mn)ib(us) sollep
nitatib(us) o(mn)ib(us) q(ue) letis. t(ri)st(i)orib(us) reb(us). Vt e(nim)
in ueneratione diuina hymni. ita ut nupt(iis)
ymenei & in funerib(us) t(re)ni & lamenta ad tibias
canebant(ur). In conyu(iis) u(er)o lira t cythara circu(m)
ferebant(ur). & accubantib(us) singulis ordinabat(ur)
c(on)uiuiale gen(us) canticorum. Quod sit musyca.

Itaq(ue) sine musyca nulla disciplina potest ee(sse)
p(er)fecta. Nichil e(nim) sine illa. Na(m) & ip(s)e mund(us)
q(ua)da(m) armonia sonorum fert(ur) ee(sse) co(m)positu(m) & celu(m)
ip(su)m sub armonie modulatio(ne) resolui. Mu
syca mouet affect(us) p(ro)uocat in diu(er)su(m) habit(um).
In p(ro)eliis q(uo)q(ue) tube c(on)cent(us). pugnantes ascendunt.
Et q(ua)ntu(m) uehementior fuerit clangor. tantu(m) fit
ad certam(en) anim(us) fortior. eq(ui)de(m) & remiges cant(us)
hortat(ur) ad tollerandos q(uo)q(ue) labores. musyca ani
mu(m) mulcet. & singulorum opu(m) fatigatio(nem) modu
latio. uocis moderat(ur). Excitatos q(uo)q(ue) animos
musyca sedat. Sic de d(auid) legit(ur). q(ui) ab sp(irit)u in
mundo saule(m) arte modulationis eripuit. ip
sa q(uo)q(ue) bestias. nec n(on) & serpentes. uolucres. atq(ue)
delphinos. Ad auditu(m) sue modulationis mu
syca p(ro)uocat. Sed q(uic)q(ui)d loq(ui)m(ur) t int(ri)nsecus
uenerum pulsib(us) mouent(ur). p(er) musycos rithmos
armonia uirtutib(us) p(ro)bat(ur) ee(sse) sociatu(m).

Musyce partes s(un)t. iii. De trib(us) partib(us) mu
syce. id armonia. rithmica. metrica.
Armonica e(st) que discernit in sonis acuto & g(ra)ui.

Rithmica est que requirit incursione uerborum. utrum
bene sonet. an male coh(e)reat. Metrica. que
mensura diuersorum metrorum probabili ratione cognoscit.
distichon. saphicum. et elegiacum. et cetera.

De triformi musice diuisione

Ad omnem autem sonum.
que materies cantilenarum est. triformem constat esse
naturam. Prima est armonica que ex uocum
cantibus constat. Secunda organica. que ex flatu
consistit. Tertia rithmica. que pulsu digitorum numeros
recipit. Nam aut uoce editur sonus. sicut per fauces. aut
flatu. sicut per tubam uel tibiam. aut pulsu. sicut per cy
tharam. uel quodlibet aliud percutiendo canorum est.

De prima diuisione musyce que armonica dicitur.

Prima diuisio musyce que armonia dicitur. id est
modulatio uocis. pertinet ad comedos. ad tra
gedos. uel choros. uel ad omnes qui uoce propria cantant.
Hec et ex animo et corpore motum facit. et motum sonum
ex quo colligitur musyca que in homine uox appellatur.
Vox est aer spiritu uerberatus. unde et uerba sunt nuncupata.
Proprie autem uox hominum est. seu inrationabilium ani
mantium. Nam in aliis abusiue non proprie sonitum
uocare. ut uox tube infremuit fractaque ad litto
ra uoces. Nam proprium est ut littorei sonant scopuli.
et at tuba terribilem sonitum procul aere canoro. Armo
nica est modulatio uocis. et concordantia plurimorum
sonorum. uel coaptatio. Simphonia est modulati
onis temperamentum. ex graui et acuto. concordantibus
sonis. siue in uoce. siue in flatu. siue in pulsu.
Per hanc quippe uoces acutiores grauioresque concordant.
ita ut quisquis ab eo dissonuerit sensum auditus offen
dat. Cuius contraria est diaphonia. id est uoces discre
pantes. uel dissone. Euphonia est suauitas uocis. et
melos a suauitate et melle dictum. Diastema est
uocis spatium. ex duobus uel pluribus sonis aptatum.
Diesis est spatia quedam et deductiones. atque uergen
tes de uno in altero sono. Tonus est acuta enuntiatio
uocis. Est enim armonie differentia. et quantitas
que in uocis accentu. uel tenore consistit. Cuius genera
in xv. partes musyci diuiserunt. ex quibus ypolidius
nouissimus et acutissimus. ypodorius omnium grauissimus.
Cantus est inflexio uocis. Nam sonus directus est. Precedit autem
sonus cantum. Arsis est uocis eleuatio. hoc est initium. Thesis
est uocis depositio. hoc est finis. Suaues uoces sunt sub
tiles. et spisse. clare atque acute. Perspicue uoces sunt.
que longius protrahuntur. ita ut omnem impleant continuum
locum. sicut clangor tubarum. Subtiles uoces sunt quibus
non est spiritus. qualis est infantium uel mulierum. uel egrotantium.
sicut in neruis. Que enim subtilissime corde sunt. subti
les ac tenues sonos emittunt. Pingues sunt uoces.
quando spiritus multus simul egreditur. sicut uirorum. Acuta uox
tenuis alta. sicut in cordis uidetur. Dura uox est. que
uiolenter emittit sonos. sicut tonitruum. sicut incudis
sonus. quotiens in durum malleus percutit ferrum.
Aspera uox est rauca. et que dispergitur per minutos. et dis
similes pulsus. Ceca uox est que emissa mox fuerit
conticescit. atque suffocata neque quam longius produ
citur. sicut est in fictili. Vinola. est uox mollis. atque
flexibilis. et uinola. dicta est a uino. hoc est cincinno

mollit flexo. Pfecta uox e. alta. suauis. 7 clara.
Alta ut sublimes sufficiat. clara ut aures adimple-
at. Suauis ut animos audientium blandiat.
si ex his aliquid defuerit. uox pfecta n fuerit.

De scda diuisione que organica uocatur.

Scda e diuisio organica. in his que spu re
flante cpleta in sonu uocis animantur. ut
st tube. calami. fistule. organa. pandoria.
7 his similia instrumta. Organu uocabulu e
gnale uasor oium musycor. hic aut cui folles
adhibent. Alio greci noie appellant. ut
aut organu dicat. magis ea. uulgari e csuetu
do. Tuba pmu a tyrreni inuenta e. De qb
uirgilius. Tirrenuq tube mugire p ethera clan
gor. Adhibebat aut n in pliis. sed in oib festis
dieb ppt laudis. t gaudii claritate. Vn 7 in
psalterio dr. Canite in initio msis tuba. i die
insigni sollepnitatis ure. Preceptu e fuerat
iudeis. ut initio noue lune. tuba clangerent.
qd etia 7 huc usq faciunt. Tybia excogitata
in frigia fertur. hac q de diu funerib tantu adhi
bita. mox ex acris gentiliu. Tybia aut appella
ta putant. q pmu de ceruinis tibiis cruribus
inuli 7 inulor fuerint. deinde p abusione.
ita captas uocare etia que n de cruribus ossi
bus q essent. hinc 7 typicen qsi tybiar cant.
Calamus nome e ppriu arboris a calendo. i.
fundendo uoces uocat. fistula qda putant
a mercurio inuenta. Alii fauno qm greci

uocant pannon. n nulli ea ibi de pastore agri
gentino ex sicilia. Fistula k dicta q uoce emittat.
Nam fos grece uox. stolia missa gte appellat. Sabuca
in musycis species e simphoniar. Est k gen ligni
fragilis unde 7 tybie cponunt. Pandorius ab in
uentore uocat. De q uirgilius. Pan pmus cala
mos cera ciunge plurs. Instituit. pan curat oues.
ouiuq magistros. Fuit k apud gentiles ds pasto
ralis q pmu dispari calamos ad cantandu apta
uit. 7 studiosa arte cposuit. De tercia que

Tercia diuisio rithmica rithmici nuncupat.
ptinens ad neruos 7 pulsa. cui dant species
cytharar diuersar. Timpanu qq. cymbalu.
sistru. acitabula enea. 7 argentea. t alia. que
metallico rigore pcussa reddunt cu suauitate
tinnitu. 7 cta huius modi. Cythare. ac psalterii
repertor tubal ut p dictu e phibet. Iuxta opini
one aut grecor. cythare usus repts fuisse ab apol
line credit. Forma cythare initio simili fuisse
traditur pectore humano qd uti uox e pectore ita
ex ipsa cantus ederet. Appellataq 7 ibi de ea de
causa. Na pect doryca lingua. cythara uoca
tur. Paulatim aut plures ei species extiterunt. ut
psalteria lyre barbite. arpe. funices. 7 pectides.
7 que dr indice. 7 feriant a duob simul. Ite
alie. aqualie. 7 qdrata forma t trigonali. cor
dar etia. nus multiplicat. 7 comutatu genus.
Veteres aut cytharam fidiculam t fidicen nomina
uer. q ata ciunt int se cordeei. qmbene-

c̄uenıat int̄ q̊s fidessit. Antiq̊ aūt cythara
septē cordis erat. Vn̄ uirgiliꝰ. Septē discrimi
na uocū. Discrimina aūt ideō q̄ nulla corda
uicine corde similē sonū reddat. Sed septē ideō
corde t̄ qa tota uocē implent. t̄ qa septē motib;
sonat celū. Corde aūt dicte a corde qa sicut
pulsꝰ ē cordis in pectore. ita puls; corde ī cy
thara. Has p̃mꝰ mercuriꝰ excogitauit. Ideq; p̃ori
in neruos sonū instrux̃. Psalteriū q̄ uulgo can
ticū dr̄ a psallendo nominatū q̄ ad eius uocē
chorus c̄sonando respondeat. Est aūt simili
tudo cythare barbarice in modū delte littē.
sed psalterii 7 cythare. h differentia ē. q̄ psalteriū
illud lignū c̄cauū un̄ sonꝰ reddit̃ supiꝰ ha
bet. 7 deorsū feriunt̃ corde. 7 desup sonant.
Cythara u° c̄cauitatē ligni inferiꝰ habet. Psal
teriū aūt hebrei decacordū usi s̄t. ppt̄ nūm
decalogi legis. Dicta lyra apo tu lerin .i. a ua
rietate uocū. q̄ diūsos sonos efficiat. Lyrā p̃mū
a mercurio inuentā fuisse dicit̄ h m̊. Cum
egrediens nilus in suo meatꝰ uaria cāpis reli
q̄ sset animalia. relicta etiā testudo ē. que cū
putre̅ facta eēt. ut nerui eiꝰ remansissent extenti.
int̃ corū pcussa a mercurio sonitū dedit. De
cuiꝰ specie s mercuriꝰ lyrā fec̄. 7 orpheo t̃di
dit. q eīs rei maxime erat studiosus. Vn̄ esti
mat̃ eadē arte n̄ feras tantū. sed 7 saxa atq;
siluas cantꝰ modulatione applicuisse. Hec
musyci ppt̄ studii amorē. 7 carminis laudē

etiā int̃ sidera suarꝫ fabularꝫ c̄mīta collocatū
ē finxerūt. Tympanū ē pellis t̄ coriū ligno
ex una parte extentū. Est enī pars media
symphonie in similitudine cribri. Tympa
nū aūt dictū q̄ mediū ē. Vn̄ 7 margaritū
mediū mediū tympanū dr̄. 7 ipsū ut sim
phonia ad uirgulā p̃cutit̃. Cymbala.
acitabula quedā s̄t. que pcussa inuicē se
tangunt. 7 faciunt sonū. Dicta aūt cym
bala. qa cū balle matia simul pcutiunt̃.
Cū enī greci dicūt cimbala ballematia. Sistrū
ab inuentrice uocatū. Ysis ꝁ regina egypti
orꝫ id genꝰ inuenisse pbat̃. Iuuenalis usus.
7 erato feriat me a lumine sistro. Vn̄ 7 apd̄
amazonas sistro ad bellū feminarꝫ exerci
tꝰ uocabat̃. Tyntinnabulū de sono uocis
nomē habet. sic plausus manuū stridor
ualuarꝫ. Symphonia uulgo appellat̃
lignū cauū ex utraq; parte extentum. q̄m
uirgiliꝰ. Hinc inde feriunt fitq; in ea ex
c̄cordia grauis 7 acuti suauissimꝰ cantꝰ.

Sunt enim toni numero quattuor. Item de tonis.
habentes singuli appendices singulos. qui simul
ducti fiunt octo. Cavendum est cantori. ne pro uno
tono alium incurrat. Quartus est quidam toni. quorum versus
usque ad quintam sillabam ante ultimam simul ratione
currit. Non omnis tonus semper in quintam sillaba deprehen
ditur. Sunt quibus adhibenda est cautela. Primus
autem quartus et tertius. secundus et octavus. quod melius ostendimus
in formula supposita. Gloria eius. Isti duo cur
runt simul usque ad quintam sillabam ante novissimam. tertius
quia plus plenius excelsius que pergit. Tertius vero ad
perfecto. et cumque ad [illegible] secundus. atque oc
tavus. qualiter incedant similiter ratione subicimus.
Sane diximus quod eos greca habet nomina. At
qualiter ea interpretata sint subiungam. Protus enim
primus illorum autentus proto. quod sonat in latinum aucto
ritas prima. Iunior enim eius dicitur plaga proti .i. pars.
vel iunior proti nuncupatur. Autentus quoque deuterus. auc
toritas secunda dicitur. Plaga enim deuteri .i. lateralis eius dicitur.
quae et plaga secundi toni qui in hordine quartus est. sic et ipse
tertius in hordine. Similiter autentus tritus .i. aucto
ritas tertia. habet tertius magister. et in hordine quintus. Pla
ga vero eius sextus videlicet est in hordine. habet quando societatem
tatem cum autento proto. Porro autentus tetrardus.
ipse est quartus tonus. non in hordine. quia quartum et locum sibi vin
dicat plaga deuteri. Illa vero verba que tonos indicant
singulos. nil aliud indicant nisi affectus quosque sive gau
dentium. sive flentium. sive etiam vagantium infantium.
qui interdum soli per otia currentes natali levitate.

ut illius etatis mos est. dum aliud nesciunt ea proferre
quae sunt ipsi saltando cantantes. quod etiam plerumque et fortio
re etate faciunt. mobilitati operadantes. Sed etiam
et quidam grecus sapiens professus est. a quodam latinorum requisitus
quid significarent talia verba. Noeane. et cetera. Dixit quia essent
apud illos affectus quidam sive dolentium. sive arantium. aut
etiam angariantium. ad levandum itineris laborem.
A pro no. None dicitur quod est nec .i. sensus. Noe. dicitur flatus. Ane.
dicitur sursum. Inde dicitur. Noanoeane .i. sensus. ducens
flatum ad superiora. Illud etiam adiciendum ut si fuerit
mixtus de duobus tonis compositus. sicut sunt multi. ex illo
magis intonandus est. unde initium sumit. Quod audi licet
necesse erit ab initio repetit. ut intonatio capiti
conveniat [illegible]. At cetera responsoria quae non a capite re
petuntur. sed a fine. de quo tono fuerint finita. eidem
tono versus aptabitur. Antiphone vero. sive communiones.
prout cantori melius visum fuerit intonabitur. Item trans
De proto deuterus fiet. A deutero mutatio tonorum
interdum transit. At trito in tetrardum. At tetrardus deorsum;
redit in protum. Itaque quod uno vel duobus. sicut vel toni ex
integro alterius gradus versusque transposueris. similis in
modum alium transmutabitur exempli gratia. Constitute
neume regularis ad primum tonum hoc est.
a G F E G F E D. Ergo huius
neume regularis sedet totam constitutione uno spatio
altiorem fecero. Mox ex proto tono deuterus fiet. Similiter
a deutero transposita. in tritum modum deveniet. Rur
sus a trito tono si uno levet spatio tetrardo succedit.
Adhuc unius spatii accumine dum acceperit protus denuo nascitur.

Da exemplum huius migrationis.

Prima descriptiuncula p(ro)timo modo. Secunda deutri. Tertia triti. Quarta tetrardi. Quinta rursum eadem prima. Atque ad hunc modum ut dictum est quicumque melum transposuerit in alia modi specie mox utetur. Incipit formula tonorum.

Formula quas uobis ad cantandum scribere procuraui. qualiter omnis cantor ecclesie tenere debeat tonum antiphonarum. officiorum. seu communionum. t(ali)q(ue) licet cumque cantu audiri potuerit cum summo studio legere studeat qui arcem magisterii in ecclesia tenere uoluerit in cantu. Ammoneo k(arissimis) omnibus cantoribus precipue tam eos qui in ecclesia maiore pre esse uidentur. ut cotidie subditis suis. hec exempla subtilius subministrent. Ne eq(ui)ndo antiphone in ecclesia incipiant. scrupulum generent in incipientia psalmi. & potius suas incipiant euagari. Studiositatem k(arissimi) quicumque habere uoluerit in cantu. cotidie p(er)legat has formulas. cum suas differentias in se habentia. Quando k(arissimi) uoluerit antiphonam in ecclesia incipere. non teneat in initium eius. sed ad finem quantum curat. & in cuius tonum eam inuenerit. in ipsius tono incipiat psalmum.

83

Quia autem plerique in ecclesia ex quibus nunc multos conspexi. qui propter arrogantiam se ante ponunt ceteris. & faciunt suum tonum & dicunt quod talis tonus sit. & talis. sed ipsi propria fallunt. & hoc non faciunt pro alia causa. nisi ut magistros appareant ante alios. Isti tales plus dampnationes sibi exinde acquirunt quam mercedem. Quod beatus papa gregorius non in inertia se sectatus fuisse dixit. quando cantum facere studuerit. sed ad credulorum animos demulcendos. hoc fecit ad laudem conditoris nostri. Nullus denique putet quia omnes antiphone in suo principio secundum ueniant cum initium psalmi. Plures k(arissimi) antiphonarum in finem uolunt sibi incipere psalmum ad initium tum. Sed ualde considerandum est ut non de alio tono finem faciant in antiphona. nam unde non rectissime sit. sic antiphona. O beatum pontificem. quia multi faciunt eam de secundo tono sed fallunt. cum sit de primo tono. & de prima differentia. Sic & alie multe que in formula non sunt scripte. Unde precipio omnibus cantoribus qui huic arti presunt. ut octo toni. quos in figura octo beatitudinum exposuimus studiosissime custodiatur. Quia si hoc fecerit illis labor in cassum. sed ualde proficuum. & est in singulis eorum differentia ualde utilis. qui sensum potuerit capere. Nunc de differentiis singulorum dicamus tonorum. Habet enim primus tonus decem differentias.

E uo uae. Ecce nomen domini. E uo uae. Canite tuba. E uo uae. Erunt praua. E uo uae. Petrus autem.

euo uae. Legem tharsis. euo uae. Senex puerum

euo ua. O beatum pontificem. euouae. Speciosus

euo uae. Aptus thesauri. euouae. Ecce uenit dominus

una diff.

Sancti dei omnes. euouae. De syon exibit lex. Ecce in nubibus.

Tertium enim tonum quinque differentiis constare uidetur.

euo uae. Dominus legifer. euo uae. Si diligis me

euo uae. Qui odit animam suam. euouae. Quando natus

est ... principium autem finiri.

euo uae. Omnia quecumque. Quartum enim tonum in differen

euo uae. O mirum ... euouae. Rubum quem uiderat

euo uae. Nox precessit. euouae. Ex egipto uocaui

euouae. In doctrina omnium. euo uae. Syon renouaberis

euouae. Post partum uirgo. euo uae. Benedicta tu

esse constrictum.

autem in duabus uidetur

euo uae. Erunt signa. Quintum autem per sola

euo uae. Vox clamantis in deserto. euo uae. Ecce dominus ueniet.

Sextum quoque in sola differentia signatum esse dinoscitur.

septem esse scriptum esse monstrat.

euo uae. Ipse inuocauit me. Septimum quoque differentias

euo uae. Iherusalem. euo uae. Omnes sitientes

euouae. Ecce apparebit. euo uae. Urbs fortitudinis

euo uae. Inge nuasum. euo uae. Stella ista sic

rentiam finiri censuimus.

euo uae. Domine non habeo. Octauum uero in sex diffe

euo uae. Spiritus sanctus. euo uae. Dixit dominus mulieri

euo uae. Nato domino. euo uae. Dominus dixit

euo uae. Hoc est preceptum. euo uae. Ne timeas maria.

Sed septimum et octauum fine uidentur concordes. sed principium illorum discordes. Non multo uolunt habere studio. quia illorum antiphonas sine uitio incipere uoluerit. Aliquante quoque in suo fine incipientes desunt. De consonantia musyce.

Musyce consonantie sunt tres. videlicet diatessaron. diapente. ac diapason. duas harum id est diatessaron. et diapente infrequentiori usu tenemus. Tertiam id est diapason raro utimur. Ceteras in nostris cantilenis non

Ia habem⁹. De uocū & int̄uallo℞ eius
git' diatessaron habet q̄d ē uocū q̄ttuor. q a q̄ttuor
corda℞ ē. t̄t ū int̄uallo℞. Constat eni ex
duob⁹ toni 7 semitonio maiore. Diapente ū
uocū ē q̄nq;. q a q̄nq; corda℞ ē. int̄uallo℞
q̄ttuor. Constat eni ex t̄b⁹ toni. 7 minore
semitonio. Diapason ū uocū ē octo. 7 int̄ ual
lo℞ septē. p eo q' iungit' cū diatessaron 7 diapente.
p potestatē de q̄nq; p̄ncipalia tet̄ corda. q a
un⁹ q'sq; tet̄ cordū hab 7 in se. arsi 7 thesis. i.
eleuatio. 7 depositio. 7 s̄t oīa p̄ncipalia tet̄
corda mobiles p oīa. Constat eni iste diapason
ex q̄nq; toni 7 ii b⁹ semitonii. he g̃ iii p̄nci
pales c̄sonantie diatessaron uidelicet. diapente.
ac diapason. in decē 7 septē cordi. p tet̄ corda
7 penta corda. 7 octo corda. apte distinguunt'.
Nā oēm q̄d ē tet̄ cordū resonat c̄sonantiā diatessaron.
Semitoniū ū duo s̄t. ē eni maius. De semitoniū
7 minor. Dr eni semitoniū n̄ q' dimidiu'
sit ton⁹. sed q a n̄ sit p fecte ton⁹. i. q̄ n̄ impleant
tonus. De p̄ncipalia tet̄ corda.
Quinq; s̄t eni p̄ncipalia tet̄ corda. uidelicet
Lychanos ypaton. 7 lychanos meson. 7 Paranete
synemenon. Trite diezeumenon. 7 trite
yperboleon. Hec s̄t eni q̄rta. 7 septima corda
decima. 7 decima. t̄tia decima corda.
Iste s̄t p̄ncipalia tet̄ corda. Ingrediunt' 7 re
grediunt' p diatessaron. 7 diapente. ac diapason. Ali
q̄ndo p unā c̄sonantiā. aliq̄ndo p duas.

Quando p unā resonat c̄sonantiā diatessaron.
Quando ū p duā. c̄crepat c̄sonantiā diapente.
Quando ū c̄plectuntur int̄ se diatessaron 7 diapente.
faciunt c̄sonantiā diapason. Sēp eni diatessaron supat'
a diapente. q a iungit' cū ipsa. De genere melo℞
Melo℞ q̄d ē gen̄a s̄t t̄a. Videlicet Diatonū.
Croma. Enharmoniū. Sed diatonū du
rius 7 naturalius ē cet̄is. i. plus utilior quā
croma. 7 enarmoniū. Q a diatonū sit missi
m⁹ 7 uirilem. Croma ū mollissim⁹ 7 feminile.
Enarmoniū k dissonū insr' 7 inutile ē. Vn
q̄si repudiati ali' diatonū usi … tatiu habet.
Dr aūt diatonū. q' in oī tet̄ … semito … cordū
p tonū ac tonū semitoniūq; … par ypa … p g' n̄ di
atur. De speciebus eo℞ … y chanos y…
Consonantia ū diatessaron … int̄ b' g̃ni tres spe
cies habet. i. figure. … tas. Prima
uidelicet. q̄ p tonū. ac tonū. semitoniūq; p gre
dit'. Scd̄a ū q̄ p tonū semit̄ tonūq; modulat'.
Tertia q̄q; q̄ p tonū. ac tonū. semitoniūq; canit'.
Diapente k c̄sonantia. distinguit' p penta corda.
que 7 ip̄sa habet iiii species. Et p̄ma q̄d ē p g'
dit' p tonū. semitoniū. tonū ac tonū. Scd̄a
p tonū ac tonū. semit. 7 tonū. Tertia p tonū.
semit. ton' ac ton'. Quarta p semit. 7 iii ē tinu
o tono⁹. Diapason q̄q; c̄sonantia distinguit' p oc
to corda. c̄stat eni ut dictū ē ex q̄nq; toni 7 ii b⁹
semitonii g̃ uissimi. Continens uidelicet in se
diatessaron. ac diapente. Hab7 eni 7 ip̄sa septē species.

ex diatīr t̄ a. ex diapt̄ ů. iiii. Si iungat̄ t̄ a.
7 iiii. septē fiunt. Jo carto vii species hab̄. que
qm̄ in raro usu habent̄. breuitati causa a nobis
p̄t mittuntur. De nominacordarum.

Cordarū numerus ē decē 7 octo. sed septima decima
7 octaua decima raro utim̄. 7 q̄si repudiate ē
a p̄ nos. qa in monocordo n̄ ordinam̄. qa non
tinent gr̄a cantilene. n̄ q̄ modo ult̄ legitimū
modū cant̄ euagari p̄hibet̄. Prima le corda uo
cat̄. p̄slābanomenos. Scd̄a ypate ypaton. Ter
tia par ypate ypaton. Quarta. Lychanos ypat.
Quinta. Ypate meson. Sexta. par ypate meson.
Septima [illegible] 7 iib Lychanos mes. Octaua mese.
No[na] [illegible] Trite sinemen. Decima pa
ranete sine[men]. Undecima [illegible] Nete sine
men. Duo[decima] [illegible] decima paramese. Tertia
decima [illegible] Trite diezeumen. Quarta
x̄. Paranete diezeumen. Quinta x̄. nete diezeu
men. Sexta x̄. Trite ypboleon. Septima x̄.
Paranete ypboleon. Octaua x̄. nete ypboleon.

De positione & distinctione cordarum

Positione 7 distinctione cordarum distinguunt
p̄tēt corda. 7 penta corda. 7 octo corda. 7 p̄t
b' genib' melorū. i sunt diatonū. croma. 7 e
narmoniū. Igit̄ a p̄ma que ē p̄slābanome
nos. A. omiū g̃uissima incipiam̄. qa ipsa du
plici ratione immobil̄. t qa scilicet fundamtū
ē reliquarū uocū. t qa int̄ b' genib' melorū. dia
tonico uidelicet. cromatico. 7 enarmonio sono

7 noie p̄manet uniformi. Ad q̄m optinet toni
p̄portione sequens ypate ypaton. B. 7 ipsa
similit̄ duplici ex causa immobil̄. t qa scilicet
int̄ b' gnib' ē c̄simil̄. t qa a p̄ma p̄cedente.
ad t̄tia seq̄nte. sine hac n̄ potest cantilena in
tendi. neq; ad t̄tia sequente a p̄ma. sine ea re
mitti. Tertia n̄a q; sequens post has. ē. par hypate ypaton. C. nec
in totū mobil̄. nec in totū inmobili. qa in diato
nico q̄de 7 cromatico gn̄e uniformis habet̄.
In enarmonio ů uariant̄. Et rursu a p̄cedenti
tercia. a sequente iiii. sine hac t̄tia potest can
t̄ intendi. t a q̄rta c̄sequente. ad scd̄am p̄cedente.
sine hac remitti. Est itaq; semitoniū diffe
rentia int̄ ypat̄ ypaton. 7 par ypat̄ ypaton.
Post hā itaq; ē seq̄t̄ q̄rta Lychanos ypaton. D.
mobil̄ p̄o[si]ta. qa uidelicet int̄ b' gn̄ib' uariat̄.
Et ab inferiorib' ad supiora. t a supiorib' ad
inferiora. sine hac facit p̄ater in intentione
t remissione modulandi uia. Est enī ton' int̄
par ypate ypaton. 7 lichanos ypaton. A p̄ma
g̃ p̄slābanomenos. ad q̄rtā lychanos ypaton.
intendit̄ c̄sonantia diatīr. 7 ab ea de q̄rta ad
p̄mā p̄ tonū. semit̄ 7 tōn remittit̄. Quinta
dehinc subseq̄t̄ ypate meson. E. immobil̄
p̄o[si]ta sic 7 ypate ypaton. tono q̄de distans a ly
chanos ypaton. Ad ypate ypaton h' resonans
c̄sonantiā diatīr. A p̄slābanomen q̄q̄ sym
phonia diapt̄. siu intendant̄ cantilena.
siu remittant̄. Deinde sexto loco ponit̄

ypatemeson. F. nec in totū mobil'. nec in to
tū immobili'. sic ē par ypate ypaton. Et ipsa
q̄q̄ semitū differt ad par ypate meson. sed ad
par ypate ypaton optinet symphoniā diatſſr.
intensā ł remissā. Septimo deniq; ordinē
succedit lychano' meson. G. p̄pia mobili'. sic
7 lychano' ypatō. Que a par ypate meson.
q̄d ē semitonio distat. A lychano' ypaton
diatſſr resonat. A par ypate ypaton ů diapē
ccrepat. Octauo deinde loco collocat̄ mese.
a. que ē media sup̄io4. 7 inferio4. Im
mobili' 7 ipsa. sic p̄slābanomeno'. q̄a nec
a sup̄iorib; uocib; ad inferiore sup̄iu' des
census. nec ab inferiorib; ad sup̄iores sine hac
facil' patet ascensu'. Et h̄ rursu' a lychanos
meson distat tono. Ad ypate meson ů fac̄ cō
nantiā diatſſr. A lychanō ypaton k. diapē.
A p̄slābanomeno' q̄q̄ resonat diapās. Ubi
apte dat̄ intellegi. q̄ sup̄ dictū ē diatſſr &
diapē. in diapās cōtineri. Nā a mese in ypate
meson. inuenit̄ remissa diatſſr. Et ad ypate
meson. in p̄slābanomeno' diapē remissa.
Itēq; diapē remissa a mese in lychano' ypa
ton. 7 ab eadē in p̄slābanomeno' remissa
diatſſr. Conůsimq; a p̄slābanomeno'. in
lychano' ypaton. intensa diatſſr. Et ab ea
dē in mese intensa diapē. Rursuq; a p̄slā
banomeno'. in ypate meson. intensa diapē.
7 ab eadē in mese intensa diatſſr. A mese igit̄

in p̄slābanomeno' ē remissa diapās. 7 cōůsim
a p̄slābanomeno' in mese. intensa diapās.
Deinde sequunt̄ ii tet̄ corda. partim sinemen.
partim zeumen. Sed sinemen tet̄ cordū
cōiungit̄ cū mese. p̄ semitoniū q̄ ē in mese.
7 t̄ tesinemen. Die zeumen h̄ tet̄ cordū
disiungitur a paranete sinemen. 7 paranete
die zeumen. Hn 7 illud appellat̄ sinemen.
i. cōiuncta4. istud ů die zeumen. i. diuncta4.
Si igit̄ a mese que octaua intendat̄ tonū. occur
rat nona. trite sinemen. nec ĩ in totū mobi
l'. nec in totū immobili'. faciens a par ypate
meson. cōsonantia diatſſr. A qua si rursu'
intendat̄ semit̄. occurrat decima. paranete
sinemen. mobil' p̄pia. 7 facit diapē. p̄ semit̄
iii cōtinuo' tonos. A par ypate ypaton ů
resonat diapās cōsonantiā. Post hanc q̄q̄
intenso tono seq̄t̄ nete sinemen undecimā.
que ad mese q̄dē resonat cōsonantiā diatſſr.
ad lychano' meson ů diapē. Si autē a mese
qs intendat tonū. occurrat duodecima.
paramese. q̄ relicta tet̄ cordo sinemen. q̄si
p̄ mesen uidet̄ ēē nonā. sed h; aptato cōpbat̄
ēē duodecima. Est h̄ immobilis 7 ipsa.
sic 7 ypate meson. ad quā uidelicet ipsa
facit cōsonantiā diapās. Hec eadē q̄q̄ pa
ramese. ad mese q̄dē remittit cōsonantiā
diapē. p̄ duo' tono'. 7 unū semitoniū. 7 tōn.
Sed ad t̄te sinemen ĩ ualet remittē diatſſr.

Un 7 remota uidet' atē cor do men. 7 orb mōi
ē ctraria t te sinemen. adeo. ut sicut libet
haꝝ in cantu pferat. alīā nullaten inferat.
A bea dē g paramese intenso tono ē seqt t tia
decima. t te die zeumen. nec intotū mobil'
nec intotū immobil'. sic 7 par ypate me
son. ad qm h ipsa fac ē sonantia diapās. Et est
ea ipsa c sonantia t te die zeumen. noīe
tantū discrepans ab ea. 7 q amese ad hanc
fit intentio ptonū. a ctonū. 7 semit. ab illa
ū p semitoniū & tonū.

Quinq sīt c sonantie musyce. Diatēs. que
& sesqtertia dr. Diapt. que sesqlta. Dia
pās. que dupla uocat'. Diapt ac diapason.
que 7 t plā nuncupat'. Bis diapās que 7 q dru
pla. Dua haꝝ. i. diatēs 7 diapt. in frequen
tiori usu tenent'. Tertia. i. diapās raro utunt'.
Cetera in nris cantilenis n adhibent'.
Diatēs g uocū qdē ē qttuor. q a qttuor cor
daꝝ ē. sed tam int uallor t ū. Constat eni ex
ij b' toni 7 semitonio maiore. Et h toni q 7 son'.
Semit ē ū maius 7 min'. Semitoniū k dr. n q di
midiū sit ton'. sed q n sit pfecte ton'. Diapt
ū uocū ē de qnq q a qnq cordaꝝ ē. 7 int uallor
iiij. Constat k ex t b' toni 7 minore semitonio.
Diaps rursu c stat ex qnq toni. 7 ij b' semitonii
minorib' t q n impleat tonū. hec g tres pnci
pales c sonantie. Diatēs uidelicet. Diapt.
ac diaps. in decē 7 octo cordis ptēt corda &

pentacorda. 7 octocorda. apte distinguunt'.
Nā oē qdē tēt cordū resonat c sonantiā diatēs.
Si k qnq pncipalia tēt corda. uidelicet Lycha
nos ypaton. 7 Lychanos meson. 7 paranetesine
men. 7 t te die zeumen. 7 t te yp boleon.
q in diatonico gnē meloꝝ resonant c sonan
tiā diatēs. Tria qdē st gnā meloꝝ. Diatoni
cū scilicet. Chroma. 7 enarmoniū. Sed dia
tonū. durius 7 naturalius ē ceteris. Un quasi
repudiatis aliis. h' usitatiu habet'. Dr aut
diatonū q in oībus tēt cordo. ptonū ac tonū. semit
q p g duat'. habet k h eadē c sonantiā diatēs
tres species. i. figure. Primā uidelicet q ptonū
ac tonū. semitoniū q p g duat'. Scdam ū q
ptonū. semit. tonū. ac tonū modulat'. Diapt
k c sonantia distinguit p pentacorda. Que
7 ipsa qttuor habet species. Et pma qdē p
g dit ptonū. semit. tonū ac tonū. Scda ptonū
ac tonū. semitoniū. ac tonū. Tertia p semit.
7 iii c tinuos tonos. Quarta p tres c tinuos tonos.
7 semitoniū. Diapās q q c sonantia distinguit
p octa corda. Constat k ut dictū ē ex qnq toni. 7
ij b' semitoniis minorib'. Continens in se uidelic7.
Diatēs. ac diapt. habet k 7 ipsa septē species. q
qm in raro usu habent'. breuitatis causa a nob
ptmittunt'. Noīa k cordaꝝ in qb' he c sonantie
distinguunt'. st hec. Prima g uissima oīm ē.
7 sīlaba noīe no. Duplicitatione immobili.
t q a scilicet fundamtū ē reliqꝝ uocū. t q a ī t b'

Tertia q q p semit c tinuos tonos.

generibus melorum. diatonico videlicet. cromatico.
et enarmonio. sono et nomine permanet uniformis.
adque optinet toni proportionem. sequens hypa-
te hypaton. et ipsa duplici ex causa immobilis.
vel quia scilicet in tribus generibus est consimilis. vel quia a prima
precedente. ad tertiam sequentem sine hac non potest
cantilena intendi. Neque a tertia sequente ad primam
sine hac remitti. Tertia namque sequens post has
est Parhypate hypaton. nec in totum mobilis.
nec in totum immobilis. quia scilicet in diatonico et
cromatico genere uniformis habetur. In enarmoni-
o vero variantur. Et rursus a precedente secunda. ad se-
quentem quartam. sine hac tertia potest cantus inten-
di. vel a quarta sequente. ad secundam precedentem sine
hac remitti. Est itaque semitonium differentia
inter hypate hypaton. et parhypate hypaton.
Post hanc itaque consequitur quarta Lychanos hypaton.
mobilis per omnia. quia videlicet in tribus generibus variatur.
et ab inferioribus ad superiora. vel a superioribus ad in-
feriora. sine hac facilis patet in intentione vel re-
missione modulandi via. Est tonus inter hypate
hypaton. et lichanos hypaton. A prima magis proslamba-
nomenos. et ad quartam lychanos hypaton intenditur
consonantia diatessaron. et ibidem de quarta ad primam per eandem
semit. tton remittitur. Quinta dehinc subsequitur.
hypate meson. immobilis sicut et hypate hypaton.
tono quidem distans a lychanos hypaton. Ab hypate
hypaton vero. usque in hypate meson. resonans.
consonantia diatessaron. A proslambanomenos quoque.

symphonia diapente. sive intendatur cantilena. sive
remittatur. Deinde sexto loco ponitur. parhypate
meson. nec in totum mobilis. nec in totum immobilis.
sicut et parhypate hypaton. Et ipsa quoque semitonio dif-
fert ab hypate meson. Sed a parhypate hypaton.
optinet symphoniam diatessaron. intensam vel remissam.
Septimo denique ordine succedit. Lychanos meson.
per omnia mobilis. sicut et lychanos hypaton. Que a parhy-
pate meson quidem tono distat. A lychanos hypaton diatessaron.
resonat. A parhypate hypaton vero. diapente concrepat.
Octavo deinceps loco collocatur mese. que est
media superiorum et inferiorum. Immobilis et ipsa.
sicut et proslambanomenos. quia nec a superioribus vocibus
ad inferiores superius descensus. nec ab inferioribus
ad superiores sine hac facilis patet ascensus.
Et hec rursum a lychanos meson distat tono. Ab hypate
meson vero. facit consonantiam diatessaron. A lychanos hypaton
enim diapente. A proslambanomenos quoque resonat diapason.
Ubi apte datur intellegi. quod supra dictum est. Diatessaron
et diapente. in diapason contineri. Nam a mese in hypate meson.
invenitur remissa diatessaron. Et ab hypate meson.
in proslambanomenos. diapente remissa. Itemque diapente
remissa a mese in lychanos hypaton. et ab eadem
in proslambanomenos. remissa diatessaron. Conversim
quoque a proslambanomenos. in lychanos hypaton. intensa
diatessaron. Et ab eadem intensa diapente. Rursusque a
proslambanomenos in hypate meson. intensa diapente.
et ab eadem in mese intensa diatessaron. A mese igitur in
proslambanomenos. est remissa diapason. Et e conversim

apslābanomenō inmesen intensa diapſ. Deinde
sequunt ii tet cordi. partim sinemen. parti die
zeumen. Sed sinemen tet cordū. cūngit cū mese
psemitoniū qd ē in mese 7 t tesinemen. Die zeu
menk tet cordū di iungit a mese ptonū qd ē it me
se 7 paramese. Vn 7 illud appellat sinemen .i.
colluctaz. Istud ū die zeumen .i. disiunctaz.
Sig amese que ē octaua intensa semit. Occurrit
nona. ttesinemen. nec in totū mobili. nec in to
tū immobili. faciens apar hypt mes c sonan
tiā diatsr. A q rursu intendat tonū. occur
ret decima. paranete sinemen. mobili poīa
7 fac diatsr alychanō mes. ptonū. semit. 7 ton.
A par hypt mes ū. resonat diapt c sonantiā.
Post hanc qq intenso tono. seqt nete sinemen
undecima. q amese qd ē resonat c sonantiā
diatsr. A lichanō mesonū diapt. Sic k amese
q intendat tonū. Occurret paramese. quere
lictotet cordo sinemen. q si pmese uidet ēē
nona. Et moderni musyci ita faciunt. 7 i te
die zeumen faciunt x. 7 ista paramese faciunt
nonā. sed h aptato cōpbat ēē xii ma. Et k
immobili 7 ipsa. sic 7 hypt hypt. Adqm ui
delicet ipsa fac c sonantiā diapſ. Hec eade qq
paramese. ad hypt mes qd ē remittit c sonan
tiā, diapt p iii tonō cōtinuō. 7 semit. Sed
ad par hypt mes. n ualet remitte diatsr.
Vn 7 remota uidet a tet cordo mes. 7 oib
modis ē c t ria tesinemen. adeo ut si ult lib 7

hay

incantu pferat. alta nullatenu inferat. Ab eadē
k paramese intenso semit. c seqt t tia decima.
Trite zeumen. nec in totū mobili. faciens apar hypt
mes c sonantiā dia pason. Est ea ipsa c sonantia.
Paranete sinemen. noīe tantū discrepans ab ea.
Et qs amese ab hanc fit intentio ptonū 7 semit. ad
illā ū psemit 7 tonū. Ab ea rursus intenso tono.
occurret q rta x ma. paranete die zeumen. mobili
poīa. sic 7 lychanō mes. ad qm ipsa facit c sonan
tia diapſ. Hec eadē qq suo sonoz qz pportione
eq perat. nete sinemen. Nā sic amese ad illā in
tendit diatsr. psemit. ton. 7 ton. Sic 7 ad istam
ptonū 7 semit 7 tonū. remittit etiā h sic 7 illa c
sonantiā dia pt alychanō mes. Ite. ab eadem
paranete die zeumen. Seqt intenso tono qnta x ma.
die zeumen. immobili sic 7 hypate mes. Adqm
ipsa reddit c sonantiā dia pſ. Resonat k tet cor
dū ad paramese inchoatū. sic 7 reliq c sonan
tiā diatsr. Cui addito tonū qd ē int mese 7 para
mese. fit c sonantiā diapt. Huic aptat tet cordū
hypboleon. intenso semit. a nete die zeumenon.
Nascit sexta x ma. trite hypboleon. mobili poīa
sic 7 lichanō mes. Ad qm ipsa fac c sonantiam
diapſ. A q rursu intenso tono. subseqt octaua x ma.
Nete hypboleon. immobili sic 7 mese. Ad qm
ipsa reddit duplicē sonū. Que ā modū enī
pslābanomenō. ad mese intendit dia pason.
ita amese ad nete hypboleon. Vn 7 pslāba
nomenos ad nete hypboleon fac bis diapſ.

que 7 quadrupla nuncupat᷉. Sed h̄ ut dictū ē
in n̄ris cantilenis n̄ adhibet᷉.
Ex sup̄ dictis g̊ speciebꝰ c̄sonantia4. nascunt᷉ oc
to modi. siue t̄ pi. p q̊s oīs cant᷉ moderat᷉. Hoꝝ p̄m
7 diu̅ g̊ uissim᷉. uocat᷉ scd̄m musyca hypodoriū.
Secd̄m g̊co᷉ Autent᷉ pt᷉. Secd̄m latino᷉. magist᷉ t
p̄nceps p̄m᷉. Scd᷉ k t̊ p᷉ d̄r hypofrigiu᷉. Grece.
Plagis pti. Latine. particularis t latalꝰ p̄mi.
Tertiu᷉ t̊ p᷉ hypolidius q g̊ce inscribit᷉. Autent᷉
deutus. Latine d̄r magister. t p̄nceps scds. Q̊rt᷉
t̊ p᷉ hypodoriu᷉. Grece. Plagi d̄r deuti. Latine
d̄r lateral᷉ magistri scdi. Qnt᷉ t̊ p᷉ frigiu᷉. Grece
Autent᷉ t᷉t᷉. Latine d̄r magist᷉. t p̄nceps t᷉ auis.
Sext᷉ t̊ p᷉ lidiu᷉. Grece plagi t᷉ti. Latine ū d̄r
pars t᷉tii magistri. Septim᷉ t̊ p᷉ mixolidius.
t yp doriu᷉ q grece inscribit᷉. Autent᷉ tetr dus.
Latine ū magister. t p̄nceps quart᷉. Octauus
t̊ p᷉ d̄r hyp mixolidiu᷉. Grece Plagis tet᷉r di.
Latine particulari. t latali q̊rti. Ex h̄ octo
toni. q̊ttuor d̄r magistri. 7 iiii discipli. Qa
magister semp s̄r ē disciplo. 7 discipls subest
magistro. Ita 7 s t̄ t̊ pi. Prim᷉ 7 t᷉tiu᷉. qnt᷉
7 septim᷉. Autentici uocant᷉. Igit᷉ ū diuisi s᷉t.
q a mixta n̄ c̄ ueniebant᷉. acutis cū g̊uib. 7 g̊uib᷉
cū acuti᷉. Qa autentici acuti s᷉t. 7 plagi g̊ues.
ideoq̧ in notis s᷉t separati. ita 7 in cantu. In in
cipientia eni s᷉t dissimile᷉. sed in fine similes.
adeo ut in q̊rta uoce p̄m᷉ 7 scd᷉ fine᷉ faciat.
In qnta ū uoce t᷉tiu᷉ 7 q̊rt᷉. In sexta k. qnt᷉ 7 sex
t᷉.

In septima eni uoce septim᷉ 7 octauu᷉. Autentici k
ascendunt octo uoces. Licet n̄ regularit᷉ nona 7 x. ma᷉
sed n̄ descendunt sub finali sua n̄ una᷉ tantu᷉ uoce᷉
regularit᷉. 7 n̄ regularit᷉ usq̧ ad p̄ ma᷉. Except᷉
autent᷉ t᷉t᷉ qn sub finali uadit. sed tantū in fi
nali sua sēp c̄sistit. Plage ū ascendūt n̄ regula
rit᷉ usq̧ nona᷉ uoce᷉. 7 sub finali usq̧ in p̄ma uoce᷉.
Aliqndo ū qnta sub finalis. 7 qnta s᷉r finalis sua.
Voces k 7 corde in musyca dece᷉ 7 octo c̄sistunt.
Sed musyci in cantu 7 in monocordo n̄ a᷉ pliu᷉ qua᷉
qndecim elegerū. ubi bis diap̄s resonat que d̄r
quadrupla. Nunc de littis q̊s in cantu 7 in mo
nocordo ponim᷉ p pneumi 7 uocib᷉ q̊t s᷉t dicam᷉
S᷉t k septē litte᷉ in cantu. ut septē dies in ebdomada.
ita k replicant᷉ ut dies in anno. Prime ū queg̊ ues
d̄r. tonse scribende s᷉t. Secde scilicet que secunt᷉.
in more᷉ litt᷉s minoribꝰ supponat᷉. In monocor
do k scd̄m antiq̧. t scd̄m beatissimu᷉ gregoriū. qn
deci scribebantur. Sed moderni adiuncta gāma.
que ē grecū. G. 7 adiuncta. b. cū quadrata. h.
que ponunt᷉ in nona᷉ uoce᷉. 7 post oēs uoces ponunt᷉
alie duplicate litte᷉ q̊ttuor. Que oēs iuncte simul
faciunt uiginti & una hoc modo.

ΓABCDEFG abhcdefg ABCD.

Modo ū ubicūq̧ in cantu inueneris littam appo
sita. acuta t g̊ uis. ipsiu᷉ corda 7 uoce p certo
scias ēē. Hoc si sepius meditaberis inuenies
q̊ litte᷉ se in cantu discriminent uoces. qa nulla

uoce incantu eleuat amplius. quã ascđa ĩ tia
7 inq̃rta usq; inqntã. & qñdo salit a pma in ĩtia.
dimittis scđa. 7 cũ salit ascđa inq̃rta. dimittis
ĩ tia. 7 cũ a ĩ tia salit in qnta. dimitti q̃rtã. Ita
inascensione 7 indescensione. At ũ cũ salit a pma
inq̃rta. dimittis scđa 7 ĩtiã. Similit cũ a pma in
qnta salit. dimittis ij. iij. iiij. 7 p gis inqnta. In isto
modo poteris insusũ 7 iniosũ ire p ois cant. Quã
ut ois cant uocib 7 modis fiat. uox tam que cantu
ĩminat. optinet pncipatũ. Incepto k cantu. qd
seqt ignoris. finito ũ q pcesserit uides. Itaq; finat
uoxẽ q melius intuem. Deinde si eid cantu uisũ
aut psalmũ aut aliq uelis sub iungere. ad finalẽ
uocẽ p maxime opẽ coaptare. Quã uis eni inpp
ma uoce sit ton pm 7 scđs. In scđa ĩ tius 7 q̃rt.
In ĩ tia. qnt 7 sext ing uib. 7 in acuti in octauã
uocẽ ton pm 7 scđ. In nonã iij ĩ tius 7 q̃rt. In
decima qnt 7 sext. Tam ois cant pmi 7 scđi toni.
debent finiri inq̃rta uocẽ. Tertius 7 q̃rt. in qnta.
Qnt 7 sext. in sexta. Septim 7 octauus. in uoce
septima. Est k semit minore int ij 7 iij uocẽ.
Est 7 alius semit minorẽ int qntam 7 sextã uocẽ.
Est k ĩ tiũ semit int nonã iij 7 decimã uocẽ que
acutũ dr. i. maiorẽ. Est ũ & q̃rtũ semitoniũ ma
iorẽ int undecima 7 duodecimã uocẽ. Si vis scire
cui cantu. cui mod. cuiq; uocũ. cuiq; sympho
niã. cuiq part. 7 cui eleuatione t depositionẽ
it t regressus fuerit. Considera uocẽ sextã inqua
tonsa. F. semp inuenies. 7 decimã inqua. c.

par uã semp inqri quomodo cantu inipsa 7 uo
cis et turat. ut duo puncta coequati in garru
lent. aut ĩ t a puncta. t iiii. aliqñdo insimul qnq;
garrulent. ut fac in offertorio. Precat ẽ moyses.
Ita. Ter tam. Ex cui csideratione 7 finali uoce. pote
ris statim agnoscere autenticũ. an plagalis sit cantu.
Ton ẽ acuta enuntiatio uoci. que in uoci accen
tu t tenore csistit. Semit dr n q dimidius sit ton.
sed q n sit pfecte ton. Diton qd est. Spatiũ q cstat
ex duob toni. Et modi fit. ij b tantũ. ut a I.
in F. Semiditon qd ẽ. Spatiũ q sumit legitimã
magnitudinẽ toni. 7 residuũ eq liũ partiũ. Qs
modi cstat. ij b. ut ab A in C. t a D. in F. Diatsr
qd ẽ. Pnuntiatio q cstat ex g ui 7 acuta diffe
rentib a se q̃rto loco. Qb modis dr. Trib. Qb
cũ sit diton 7 semiditon ut int ĩ tia 7 sexta. Diapt
qd ẽ. Vox qlib7 alicui uoci c iuncta a se diffe
renti qnto loco. Et modis fien ualet. Quattuor
dissimilib. Prim mod qualis est. Cũ fit p ctinuũ
diton 7 semiditon 7 tonũ. 7 fit talis ut a ĩ tia
in septima uoce. Scđs quomodo. Cũ extruit
p tonũ semitoniũ 7 ij tono. ut a pma in qnta
Tertius quom. Cũ fit p semitoniũ 7 tres tono ctinu
os 7 semitoniũ maiore. Diaps qd ẽ. Diaps
ẽ quelib uox g uis cũ acuta resonans unice.
Vñ dr diaps. Dr de oib. Quom de oib. Qa
in oib uocib ualet fieri. si ũ dr q c tineat os
uoces infra suã pnuntiationẽ. Quom uoces
os diaps c tinet. Qa cũ septẽ sint uoces graues

7 septē acute. qm uocē ex grauib recipit. eandem
7 acutas. Idcirco septē infra ipsū cōtinent uoces.
Verbi gratia. Sic in dieb primi 7 octaui similis sunt. ita
in dia ps. Q b modis similib cōstat. Septem.
Quomodo. Q adixi septē dissimiles uoces. in qb
modis fieri ualet. Q t species accidunt unicuiq
motui. Due. Que. Copulatiua. 7 disiunctiua.
Que ē copulatiua. que unā pnuntiatione grauē
7 acutā cōiungit uocē. Disiunctiua qua ē. Que
n solū graue acutāq disiungit. sed etiā unā eadē
q pncipio 7 fine distinctionū partiū atq sylla
barū disiungit. Cant ē inflexio uocis suauis.
Voces enī in hominib sunt nouē. Suaues. Subtiles.
Pingues. Acute. Dure. Aspe. Cece. Vinolente. Pfec
te. Pfecta uox est. alta suauis 7 clara. Alta. ut
sublimis sufficiat. Clara. ut audientiū aures ad
impleat. Suauis ut animos audientiū blandi
at. Si qs uo ex his defuerit. uox pfecta n ē. Igitur
uox ē ppie hominū siū animantiū. Sonit
insensibiliū rerū que sonitū emittunt. Musica
diriuat amusa. 7 musa ab aqua. Musyce par
tes sunt tres. Armonica. Rithmica. Metrica.
Nā ratio musyce in uoce cōsistit. Cui partes sunt
symphonia. Euphonia. Diastema. diesis. Tonus.
Cant. Arsis. Et thesis. i. eleuatio 7 depositio.
Armonica ē pmodulatione uocis humane. Orga
nica ē. pflatū. 7 modulatione digitorū. Rithmica ē
in cordis 7 inpulsione digitorū. Sine musyca nēpe.
nulla disciplina potest ēē pfecta. Igit ad cantū

redigit oēqs dr. Nā impiti qppe cantores. tot
faciunt differentias tonorū. q sunt 7 antiphone eorū.
Nā alii dicunt sic. 7 alii sic. Alii faciunt differentias
i pmo t potredeci. aut duodecim. alii decē. aut
nouē. Sic 7 in ost pdiuisas faciunt differentias.
Oportet ut scdm regulā fulciant h modo.
Autenticiū phibentur suas habe differentias
modorū. Similit 7 plage sub ēē ipsorū. Auten
tus pt. 7 autent tetrdu. pqnq uoces incipi
unt cant. Autent deutus. 7 autent t t. ptū
uocū incipiunt suos ipsius. Plagi pti. 7 plagi
tti. pqttuor uoces incipiunt garrin. Plagi
deuti. 7 tetrchi. psex uoces incipiunt usus
cantandi. Oportet enī ēē. ut autentici in sua
firmitate pmaneant. atq habent incipien
tias tot habeant differentias. Plage uo n in suarū
firmitate. sed ut regula docet. semp sub ēē
quā sr ēē debeant. i. n in tot differentias. quas
incipientias faciunt. sed scdm regulā sufful
ciant h m. Autent pt. 7 tetr d. in qnq
differentias terminantur. Autent trit
7 deutus int b differentiis ēē noscuntur.
Plagi pti. 7 t ti. in una differentia sunt p finiti.
Plagis deuti. 7 tetrchi. in qttuor differentiis
sunt facti. Ideo in istis diffiniuim differen
tiis. p eoqs autent pt 7 tetrchus. p diapt
apt faciat cant. Autent deutus 7 t t. p
tnū uocū salt faciat plixus. Ita 7 os plage
pduct incipiunt cantare. Ab hac disci

plina cōposita extant modulamina que die
noctuq; iuxta cōstitutionē p̄cedentiū patrū
p̄canunt in ecc̄a. Initiū eni psallendi ecc̄e est
tit. t adimitatione p̄scoꝝ qui int̄ sacrificioꝝ ex
hibitiones dn̄o p sol uere solebat laudes. t ab
ignatio martire beatissimo traditū suscepit.
quo uoces angelicas dn̄o decantantes in celestib;
audiuit. Eundēq; modū sue ecc̄e t̄ dedit.
atq; inde in alias ecc̄as eadē laudabilis cōsue
tudo inoleuit. Sane noct̄ noꝝ officiū in an
typhonis responsorius q; cōsistit. Antiphona k
dr̄ uox reciproca. eo q; a choris alt̄natim cant̄.
qa scilicet chorus qd a cepit. ab alt̄o choro it̄ū
eā canendā suscipiat. Imitans in hoc serphim
de qb; scriptū ē. Iclamabant alt̄ ad alt̄ū. Sc̄s.
Sc̄s. Sc̄s. Dn̄s d̄s sabaoth. Rep̄tes t̄ aūt p̄mū
a greci. a qb; 7 nomina sūp ser̄. Apud latinos
aūt. auctor eoꝝ beatissimus extitit ābrosius
mediolanensis ep̄s. A q̄ hc more ōis suscepit
occidentalis ecc̄a. Responsoria ū ab italis
p̄mū rep̄ta s̄t. Dicta aūt responsoria. eo q; uni
cantante. reliq ōs respondere solent. Mores k
fuit apud p̄scos ipā a singulis cani. Missaꝝ
ū officiū. cōstat in antyphonis. que int̄ roit̄.
que ideo ita uocant̄. q̄a int̄o euntē pp̄ in basi
licā decantent̄. 7 eousq; cantatio ei p̄tendat̄
q̄usq; in p̄t̄ batu ordine tā pontifex quā 7 cle
rici ecc̄astici ordines s̄cdm suā q̄sq; dignita
tē ingrediat̄ ecc̄am 7 cōgruā suscipiant statio
nē.

Letitiande hi letania finita q̄ d̄s xp̄s q̄ uo
cat̄. ut pp̄ suo misereat̄. Imitans sacdos
angelm q̄ gl̄a in ēx d̄o in excelsis. paceq; homini
b; denuntiat. Ido canticū uoce intonat sa
lutari. Cantat̄ k 7 responsoriū q; gradale
dr̄. a gradib; ei nomine inpositū. eo q; cōsue
tudinis fert̄ antiq; ēē. t cantantes t loquen
tē in g̃dib; cōsisterent. Unde 7 de esdra dr̄.
Stetit esdras s̄r g̃dū ligneū quē fecerat ad loquen
dū. 7 psalmis g̃duū xv.cim canebat t dicebat.
Obh scilicet q̄ntū ad litt̄am adtinet. q; in g̃dib;
cantarent̄. All̄a aūt ab hebreis sūsim. quoꝝ
7 lingua. sub gn̄e neut̄ est. Dr̄ k laudate dm̄.
Q̄ p sui dignitate in nulla lingua transmutatū ē.
q; q; cōgrue ante euangl̄m canit̄. ut p h̄ canticū.
mentes fideliū. q̄ādmodo ad audiendū salutis
ūbū. suscipiant purificationis initiū. Offer
toria ū uocant̄ ea carmina. que s̄r hostias obla
tā dn̄o canit ecc̄as. Q̄d ad imitationē fac p̄scoꝝ
patrū qb; p̄ceptū ē. Siq̄ndo in q̄d epulū habetis
7 dies festos cōcineti tubis s̄r olocausta ura. 7
erit memoriā uri corā dn̄o. Communican
tib; etiā p̄mū canit̄ agn̄ d̄i. ut fideles q; q; cor
pore 7 sanguine dn̄i cōmunicantes q; p̄cipi
unt ore. auriant uocis modulatione. Ut sci
licet quē gustant q̄siā modū ū sū incorporale
cibū. recolant crucifixū. mortuū. 7 sepultū
ac surrexisse. 7 eū ex orent sua tollere peccata.
quē ad h̄ uenisse ōis cōfitet̄ ecc̄a. Canit̄ etiā

illi ad tantū car [illegible] m̄ qͣ com [illegible] mundo
uocat̄. atq̄ndiū [illegible] ppts suscipit fideles
celestē bene dictionē. dulcissimā modula
tionē mens trahat̄ 7 suspend at̄ in sublimis
simā c̄tēplationē. Nec k arte subnixū.
hisq; regulis atq; ordine hisq; litt̄is aut̄
uocib; c̄positū hunc libellū cantorib; p̄
bem̄ relegen dū. 7 cū auctoritate supiu᷑ posi
ta. discendū. Denuntians nemini posse
pfectā cantandi modulationē. n̄q studuerit
supius scriptā ei dē arti᷑ habe notitiā. Siqs
aūt hui᷑ artis instrumta oīa plenius uelit
scire. Legat musy ca pytagore. 7 plato[illegible]ni.
7 boetii. 7 scissimi patris gregorii. q eluci
daū oīa in scā eccta. Post hos legat obdo scis
sim᷑. 7 guido luculentissim᷑. q restauraūer
hui᷑ artis scientiā. que iā c̄fusa erat p malorū
hominū incuria. Guido fec̄ suū libellū.
noīe micrologus. Obdo ū. suū fec̄ noīe hen
chiridion mirissimū. E[illegible] enī antiq͛ est
ista. 7 h instrumta incerta. 7 canentiū multi
tudo sedceca. Nullus enī hoīnū uocū differen
tias 7 symphonię descriptione poterat aliqͣ
argumtatione collige. neq; poterat ū quā
certū aliqd de hac arte cognoscere. Itandem
diuina bonitas qͣ seq̄t̄ suo nutu disponeret.
Cū plato magn᷑ philosophu᷑. forte it̄ ageret.
uenit ū ad fabricā. in qͣ fr̄ unā in cudē qnq;
mallei feriebant. Quorū suaue c̄cordiam

mirat᷑ philosophu᷑. accessit p̄mū q; in māuū
uarietate sperans uim soni ac modulationis
existere. mutaū malleos. q̄ facto suauis q nq;
secutaē. Subtracto itaq; uno. q erat disson a reliq̄s.
Alios ponder[illegible] suo pondere qͣ nescio. Tan
tāq; ineorū dinumeratione 7 pportione ū sau
scientiā. ut p̄mit᷑ ipse mono cordū induxisse
refert̄ in or bem.
V. Iugiter domine nobis ad sit sanctus
Hec itaq; symphonia recipit sex uoces. initio. fine.
suū medio loco. Tres depositiones. iiiq; eleuationes.
7 qdē in hi᷑ uocib; depsificantur.
Iugiter domine nobis ad sit sanc tus.
Qd si cythara addat̄ uox uidebis miro modo
n̄ dicā binis dissimilitudinib; set etiā septē duplica
tis resonabunt ho modo. V. Spiritus semp
uiuificat qui. Hec prima ptinet particulā
quā si uelis p or cō mutare uoces necesse erit ut qͣ sit
uoces tot uideant̄ 7 symphonie. Cetm in ii parti
cula cantabunt ita. V. Spiritus semp uiuificatq
Hec aūt regula a me iā dicta. n̄ breuitatis sed
c̄ suetudo antiquorū magistrorū tenui. Iam
regulant̄ possū sub breuitate as explicare. ut
fastidiū auferā a cantorib;. 7 sufficiant in eccta
usu oīs cantilene cantandi. Qa scriptū ē. ut
oīa sr̄ fluentia fastidia gnant. Sī n̄ facim᷑. ut
p̄m᷑ 7 septim᷑. in qnq; differentiis t̄minam᷑.
Scđs 7 sext᷑. in unā differentiā facim᷑. Tertius
7 qnt᷑ in tres diff t̄minantur. Quart᷑ 7 octauus.

in quattuor diff p notam . Q aubiq diff similes.
miseri simul regularit possum . In dissimiles u
maneant immobiles . ut n misceant . h r ris regu
la satis magis q breuis est . Si aliq memorie uel litteā
commdare . citius facere potest.

Hic adnotandū ē qs scdm
quosdā diligentius pspicien
tes . multe aut quarti modi .
maximeq os q in ouab for
mulis subscribunt debent
finiri in uocepma . Que uox
quāuis deponat ij b tonis
ad similitudinē iiii modi .
tam ppt eleuationē certissime
scdi ē modi . Antiq aut ppt
solā depositionē posuer eas
in qrto . Illor tam discipt si
diligent adtendas . poīa cantant
ea defecto . Sed ppt similitudi
nē psalmi informant ea in . iiii .
Que informatio quāuis minuera
tam multu usu uidet idonea .
Nichil u nocet si eundē psalmū
iiij modi . in his antiphonis ppt
frequentē usū etiā in scdo modo
cantemus ita . Benedicta tu
Post partum uirgo . Q u eas
scdm uulgarē usū uoluerit ī forma
re suo loco in iiij m inueniet ita .

Benedicta tu.

Sum e scitatis merito . Incip Prologus sequentiarum
Summis sacerdotii decore sublimato . Domno dilec
tissimo liuthuardo . incōparabilis uiri eusebii
uercellensis epi . dignissimo successori . Abbiq
cenobii scissimi colūbani ac defensori cellule dis
cipuli eius mitissimi galli . Nec n 7 archipellano
gloriosissimi impatoris caroli . Notkerius cucul
larior sci galli nouissim . Cū adhuc iuuenculu
eem 7 melodie longissime sepius memorie com
mdarē . Instabile ·i· cor modicum corculum ·i· citius labi aufugerent cepi
tacite mecū uoluere q nā m eas poterim colliga
re . Interim u ctigit . ut pbr quodā de gith
media . nup a nordemannis uastata ueniret
ad nos . Antiphonariū suū deferens secum .
in q aliqi u sus ad sequentias erant ·i· compositi modulati .
sed iā tc nimiū uitiati . Quor ut uisu delec
tat . ita sū gustu amaricat . Ad imitationē tam
eor dē cepi scribe . Laudes deo cāat orbis undiq
tot q gratis ē libat . 7 infra . Coluber ade de
ceptor . Q uos cū magistro meo ysoni optulissem .
ille studio meo gratulat . imperitieq cō passus .
que placuer laudauit . Que uero min emdare
curauit dicens . Singule mot cantilene . singu
las sillabas debent habe . Q d aut audiens ea
qdē que in . ia ueniebant aliqdū correxi . Que
uo in . le ut in . lu . quasi impossibilia . t attep
tare neglexi . Cū 7 illud postea usu ·i· leuio ri facillimo
dephenderim . ut teste sunt . Dns in syna in scō .
& mar . hoc q modo instruct . scda mox uice

dictaui. Psallat ecclesia mater illibata quos uersiculos
cum magistro meo marcello presentare. Ille gaudiore
pletus in rotulis eos congessit et pueris cantando aliquos (id est demonstrauit)
insinuauit. Cumque iubet ut in libello compactos (id est compositos)
alicui primorum illos pro munere offerre. Ego pudore
retractus numquam ad hoc cogi poteram. Nuper a fratre
meo othario rogatus ut aliquid in laude uestra conscribere
curare. Et ego me ad hoc opus imparem non immerito
iudicarem. Vix tandem aliquando egre quoque ad hanc
materiam. Et hunc minimum uilissimumque codicellum
uestre celsitudini consecrare presumere. Quem si
in eo placitum uestre pietati compereo. Ipsi fratri meo
apud domnum imperatorem satis amminiculo (id est adiutorio)
metrumque de uita sancti galli elaborare pertinaciter insisto.
Quamuis illud [illegible] meo salomoni prius pollicitus (id est promisissem)
fuerim. Uobis examinandum habendum. Ipsique per
uos explanandum (uel mandare) dirigere festinabo. Valete.

h g f e d f g g h g h g f h g
Hic poterit sollers ignotum discere cantum.
l k h l k h g f h h k h f g g
Scematibus superascriptis sine uoce magistri.
lm l k h k l gh f e d f h g f g
Sima gada corda discriminat in monocordo.
h k h g k g e f g h k h f h g
Hec et eum uocis repetat reflexio grata.
lm l k h l k m l k h f e g e f g g.
Symphoniis pariter que tonis dulcis mate binos.

Aetherium dulci laudantem carmine regem.
Nuncupor angelici et sum germana ministri.
Tollitur in celum rumor meus ante tribunal.
Est tamen et mirum Christi qui sedibus asto.
Per tuam meritis celo comprehendere uitam.
Hec auri uinco specie geminata metalla.
Ordinibus sacris degentes sternopha langes.
Nam michi uersisi cum poterit dis addere carmen.
Est tamen alti throni non sacris finibus absum.
Regis celorum summaque regnat in arce.
Inclita cum sanctis uirtutum gesto coronam.
Uersibus enigmata queam clandestina fatu.
Sanctorum excellens martyrum pulchra catterua.
Cui merito grates Sanctus Sanctus Sanctus sine fine canemus.
Et psalmista canens metrorum cantica uoce.
Celi poloque tenent iugiter me in culmine celi.
Ipsius alti throni ductrix et nuntia dicor.
Natas priscorum clamant has carmina uatum.
Iam dudum cecinisse prisci uexilla tropei.
Tangit simitem mox laudem corda rependunt.
Limpidi dictanti metrorum carmina presul.
Ad regem ut tendant anime pulsabo tonantem.
Uite perpetue uernans cum floribus almis.
Dulcia sic quondam celebrabis gaudia celis.
Et terras iustorum habitans regina uocabor.
Metri canam moysen declarant carmina uatem.
Clio uersus noue musarum
Clio gesta canens transactis tempora reddit.
Dulcia loquens calamos euterpe flatibus urguet.

Commica lasciuo gaudet sermone thalia.
Melpomene tragico proclamant mesta boatu.
Terpsicore affectus cytharis mouet imperat auget.
Plectigerens eratho saltat pede carmine uultu.
Uranica polimitus scrutatur & astra.
Carmina calliope libris hebraica mandat.
Signat cuncta manu loquiturque polimnia gestu.
Mentis apollineae uis has mouet undique musas.
In medio residens complectitur omnia phebus.
Clio. historiam scripsit.
Euterpe. tybias primum inuenit.
Thalia. comedias.
Melpomene. tragoedias
Terpsicore. psalterium.
Eratho. geometricam.
Uraniam. astrologiam
Calliope. Litteras & metrum. tonorum.
Polimnia. rethoricam. Incipit expositione
Diximus namque nouem consistere in musica tonos. per quos
omnis modulatio quasi quodam glutino. sibi adherere
uidetur. Item. est autem tonus minima pars musyce. regula
tamen. sicut minima pars grammatice littera. minima
pars arithmetice unitas. Et quomodo ex litteris oratio. uni
tatibus aceruus numeri multiplicatur consurgit et regitur.
eomodo et sonitu tonorum quaeque linea modulatur et mode
Tonus est totius constitutionis ratur.
armonice differentia et quantitas. que in uocis ac
centu siue tenore consistit. Nomina enim eorum apud
nos usitata. ex auctoritate atque ordine sumpserit

principia. Nam quia iiii eorum autentici uocantur. ad
principium eorum sonum refertur. eo quod alii quattuor quasi
quodam ducatu et magisterium ab eis probeatur. Unde et pri
mi altiores. secundi inferiores. Autentica cum autem greca
lingua. Latine auctorem siue magistrum dicimus. Unde
et libros antiquissimos. atque firmos. autenticos uocamus.
Utpote qui sui firmitate aliis possint auctoritatem
magisteriumque prebere. Primus autem eorum protus uocatur. quod
nomen apud nos primum significat. Unde et proto
martyr abel in lege ueteri. In nouo autem stephanum dici
mus primum martyrem. Secundus autem deuterus .i. secundus. Deuterosis
autem eandem greca lingua secundatio siue recapitulatio
dicitur. Inde et deuteronomium .i. secunda lex. uel legis latio
nominatur. Tertius tritus dicitur. quasi similiter. eo quod tertius sit
in ordine. et ita nuncupatur nomine. Quartus tetrardus.
quia eodem quo et ceteri modo ab ordine sui uocabulum sumpsit. qui
uidelicet quartum principatus locum optinuerit. Tetra enim
apud grecos iiii dicitur. Unde et nomen dei tetragrammaton.
dicitur. eo quod quattuor litteris scribatur. Inde et tetrarcha .i.
quarta pars regni uocatur. Plagis autem eis coniunctio nominum
dicuntur quattuor. quod nomen significari uidetur pars. siue
inferiores eorum. Quia scilicet quandam partes sunt
eorum. Quum ab eis ex toto non recedunt. Et inferiores sunt.
quia sonus eorum pressior est quam superiorum reprehenditur. Ab
hac enim disciplina composita extant modula
mina que die noctuque iuxta constitutionem precedentium
patrum precinuntur in ecclesia. Initium autem psallen
ecclesie extitit. uel ad imitationem priscorum qui inter sacri
ficiorum exhibitiones domino persoluere solebant

laudes. Et ab ignatio martyre beatissimo ad dictū
suscepit. quo voces angelicas dn̄o decantantes in ce
lestib; audiuit. Cundeq; modū sue eccl̄e ē dictu.
atq; inde in aliis eccl̄a eadē laudabilis ꝯsue
tudo inoleuit. Sane noct̄ noꝝ officiū in anti
phonis responsoriisq; ꝯsistit. Antyphona autē dr̄
uox reciproca. eo q; a choris alternatim canitur quasi licet
chorus qui eā cep̄. ab altero choro itm̄ eā cantandā
suscipiat. Imitans in hoc seraphim. de quib; scriptū
ē. et clamabant alt̄ ad alterū. Scs. Scs. Scs. dn̄s
ds̄ sabaoth. Repertē autē p̄mū a grecis. a quib; in om̄ia
suscepere. Apud latinos autē auctor eoꝝ beatissim'
extitit ambrosius mediolanensis ep̄s. a quo hunc morē
om̄is suscepit occidentalis eccl̄a. Responsoria autē
ab italis p̄mū repertā ē. Dicta autē responsoria eo q;
uni cantanti. reliq; dr̄ respondere solent. Mores
autē fuit apud p̄scos ut pā a singulis cani.

Missaꝝ uero officiū ꝯstat in antiphonis que intro it'
dn̄r. Que ideo uocant̄. q̄ ante eum te pp̄ i basi
licā decantent̄. Et eo usq; cantatio eis ptendat̄.
quousq; i p̄t bato ordine tā pontifex. q̄m ceti
eccl̄astici ordines scd̄m suā q̄sq; quā dignitate
ingrediant̄ ecclam. et c̄g ua suscipiant stationē.
Et sic tandē letania finita. qua dn̄s xp̄s q; uocat̄
ut pp̄ suo misereat̄. Imitans sacro angelm. q gla
dō in excelsis. pacē q; intra hominib; denuntiat.
.i. canticū uoce intonant salutari. Cantat̄ enī
responsoriū q; gradale dr̄. a gradib; ei nōie i posi
to. eo q; ꝯsuetudini inserit̄ antique ēē. ut tan

tantes. Et loquentes in gradib; ꝯsisterent. Unde
esdra dr̄. Stetit esdras sr̄ gradū ligneū quē fecerat
ad loquendū. Et psalmi gradū xu cim dn̄r. Ab h's si
licet. Quintū ad letitiam attinet. q̄d in gradib; canta
rent̄. Et autē ab hebreis sūpsim'. quoꝝ in lingua
sub gn̄e neut̄ ē. Dr̄ autē laudate dn̄m. Eo p̄ dignita
te sui. in nulla lingua tn̄ n̄s mutatū ē. Eo que c̄g ue
an̄ euangelm cantat̄. ut p h' canticū m̄tes fidelū
q̄dāmodo ad audiendū salutis u bū suscipiant
purificationis initiū. Off uero uocant̄ ea carmina
que sr̄ hostia oblata dn̄o canit eccl̄a. Eo ad imi
tationē facit p̄scoꝝ patrū q̄b p̄ceptū ē. Si q̄ndo
in q̄d epulū habebitis. et dies festos. ꝯcinetis tubis
sr̄ holocausta ura. Et erit memoria ur̄i coram dn̄o.
Comunicantib; etiā p̄mū cantat̄ agn' dī. ut fideles
q; q; corpore et sanguine dn̄i comunicant eū. que
pcipiunt ore. audiant uoci modulatione. Ut
scilicet quē gustant q̄dā m̄ usu incorporale cibū.
recolant crucifixū. mortuū. et sepultū. ac resur
rexisse. et eū ex ore sua tollere peccata. quē ad h'
uenisse om̄s confitet̄ eccl̄a. Canit̄ etiā illi ad
iunctū carm̄ q; comunio uocat̄. ut q̄n diu pp̄ls
suscipit fideli celeste benedictionē. dulcissima
modulatione mens eius hat̄ et suspendat̄ in sub
limissimā ꝯtēplatione. Hanc autē arte sub nixū
his q; regulis atq; ordine copositū hunc libellū can
tori b; p̄bem' relegendū. Et auctoritate supius
posita discendū denuntiantes. nemini posse
ad eē p̄fectā cantandi modulationē. nisi q̄ studuerit

supius scriptam est de artis habere notionem armonia
conveniens ad aptare earum omnium commissa conexio. Armo
niae cum fistule organi per ordine copulate legitime
tenent gratiam cantilene. cordarumque aptatio suavitate concordiam.

Tonus est acuta enuntiatio vocis. est harmoniae
differentia et quantitas. que in vocis accentu et tenore
consistit. Cuius gratia in XVcim partes musyca divisere. Ex qui
bus yperlidius novissimus. et acutissimus. ypodorius omnium
gravissimus. Cantus est inflexio vocis suavis. Sunt hae voces
subtiles. spisse. clare. atque acute. perspicue voces sunt
que longius protrahuntur. ita ut omnia impleant continuo
sicut clangor tubarum. Subtiles voces sunt quibus non est pin
guis spiritus. sicut est infantium. et mulierum. et egrotantium.
sicut in nervis. que hae subtilissime corde est subtiles acte
nues sonos emittunt. Pingues sunt voces cum spiritus multus
simul egreditur. sicut est virorum. Acuta vox est ita tenuis
sicut in cordis audimus et videmus. Dura vox est que violen
ter emittit sonos. sicut tonitruum. et sicut incudis sonos quoties
tur.

Quinque sunt consonantie musyce.
Videlicet diatessaron. Diapente. ac diapason. et bis diapason.
Igitur et quinque sunt principaliter tetracorda. ex quarum scilicet
consonantiarum tetracordarum sumitur voces per quos can
tamus per quintum decimum gradum omnium. Dequarum vocum partes damus
ad unumquemque quartum primum. partes vero colligimus innumerus
et modus. Modus quippe attinet ad quantitati tonum.
Nus nempe innumeratione vocum. De quarum nunc quinque
differentiis damus primi et septimi per voces penta
teuci. Tertii et quinti per voces vero tripti. Secundi et sexti
per voces monadelchi. Quarti et octavi per voces

tetraptati. Quapropter primus et tertius quintus et septimus pro su
orum vigore vocantur autentico. Secundus et sextus quartus
et octavus denique plagi vocamus. Igitur namque omnium
partium tonorum in incipientia vocum suarum undecim.
innumerus scriptum demonstramus. At cum dividuntur
per unumquemque tonum. fiunt omnes XXIXta et septem vocum.
Ad primum et sextum. septimum et octavum. unicuique par
tes per pentavocum damus. Ad secundum et quintum primum.
unicuique partes damus per tetravocum. Tertius tropus
duntaxat per triptavocum partem sibi vindicando aptat.
Quartus namque tonus. per partes eptavocum. finit suum
sonum. Primus nempe et secundus. in IIIIta voce semper finiunt.
Tertius scilicet et quartus. quinta voce terminant cantum.
Quintus et sextus sexta voce semper habent textum. Septi
mus et octavus. in septima voce semper demonstramus.
Adhuc cantus inter tonos et tonos separare oportet de
monstrare. Cantus quippe IIII plagarum ab autenticorum ita

celeriter · octava · merose

separamus. Primus ita. Ecce nomen domini. Secundus ita. Virgo Dei genitrix concepit.

celens · merose · xima.

Tertius. Quando natus est. Quartus. Omnis terra. Quintus.

merose

Auretis aquas. Sextus. Aspiciebam

xima · celeriter · xima · merose

Septimus. Urbs fortitudinis. Octavus. Ingresso zacharia
Primum querimus laudem patri qui nos creavit.; deleret.
Secundo filio eius qui nos redemit.
Tertio spiritui sancto qui nos vivificat et gubernat.
Quarto Christi incarnatio quia homo factus est ut nos reconci
liaret.

Quinto pro eo quod vitulus factus est moriendo contra mortem.
Sexto pro eo quod leo factus est resurgendo ut nos de potestate diaboli eriperet.
Septimo pro eo quod aquila factus est in celum ascendendo ut nos ad celestia regna invitaret.
Octavo singulariter ad unam deitatem.

Accentus acutus. Accentus brevis. Percussionalis longa. Inflatilia. Mutta. Gradata. Volutilis. Spiz. Accinia. Susina. Aposita. Ietanica. Superba. Urbana. Acapovult. Diptonica. Prenica. Si subiacum brevis. Longa in acuta. Bilongior. Plana. Cratamica. Diptongica. Titanica. Enantyca. Iragraphia. Accusta. Aucupusta. Alotoplonica. Circumflexa. Deictica. Convenientes. Per triplicem. Annifica. Gratuita. Mellea.

DE CONSONANTIE MUSICE

Musice consonantie sunt septem. Videlicet tonus. Semitonius. ditonus. Semiditonus. Diatessaron. Diapente. et diapason. Duas atque i. diatessaron. et diapente. in frequentiori usu tenemus. tertiam e. diapason raro utimur. Sed has non vitatas species in nostris cantilenis non adhibemus.

DE TONUS. ISONUS. ET TROPUS. Tonus est idem quod et sonus. et quod et tropus. et est totius constitutionis armonice differentia. et quantitas que in vocis acumine sive tenore consistit. ITEM. Est enim tonus minima pars musice regulatam sicut minima pars arithmetice unitas. Et quomodo litteris oratio unitatibus acervus numerus multiplicatur et surgit et regitur. eodem et sonituum tonorum que linea. omnis cantilena modulatur et moderatur. Item est tonus spatium legitima magnitudine distans a sonobis sonum. Unde dicitur. Ab intonando .i. augendo. Quot modis fieri valet. Tribus. Quibus. cum a tetrardo in tetrardo. ut a tetrardo in protum. seu a proto in deuterum. DE SEMITONIUS. Semitonium quid est. Semitonium duo sunt. est enim maius et minus. residuum quod sumitur ex equalibus partibus. Unde dicitur. Dicitur autem semitonius non quod dimidium sit toni. sed quia non sit perfectus tonus .i. non plenus tonus. Quot modis sit. tantum uno. Ceptus in deutero. finitur in primo. DE DITONUS.

Ditonus quod est. Spatium quod constat ex duobus tonis. Quot modis sit. Duobus tantum.

E E E
E DE E D DED ED
Servi te domino in timore. DE SEMIDITONUS.

Semiditonus quid est. Spatium quod sumitur legitimam magnitudinem toni. et residuum equalium partium. Quibus modis constat. Duobus.

F E F E D EDDE DF E DD
Dele domine deus iniquitatem meam.

Diatessaron quid est. Annuntiatio. DE DIATESSARON. Quod constat ex gravi et acuta differentibus a se quarto loco. Igitur diatessaron habet quidem vocum iiii. quia quattuor cordarum est. et tria intervalla. Constat hec ex duobus tonis et semitonio maiore. Quibus modis dicitur. Tribus. Quibus cum sit ditonus. et semiditonus. utitur iii. et vi.

DD E D EF G FE D D E D F D EF G D F E
Iuste et pie vivamus expectantes beatam spem

E D F E E EF D
et adventum domini. DE DIAPENTE.

Diapente quid est? Vox quaelibet alicui voci coniuncta a se differenti quinto loco.
Diapente vocitatur v. quia v cordarum est intervallorum iiii. Constat ex tribus tonis
et minore semitonio. Quae tamen quattuor fieri valet dissimilibus. Primus modus
qualis est. cum sit per continuum ditonum et semitonium et tonum. In sit tali in tertia et vi
voce. Secundus quomodo. cum ex utraque parte tonum semitonium et iiii tonum. Ut in prima et iiii voce.
Tertius quomodo. cum sit per semitonium et iii continuos tonos et semitonium minore. Quarto
quomodo. cum sit continuis tonis et semitonio. ut in voce vi. et iii. Diapente.

A G A F A EFG AD AGFED E E D DDAG.

Sume pater servus tuis mi serere. Diapente. Diapason.

Diapason quid est. Diapason est quaelibet vox gravior cum acuta resonans unice.
Diapason vero vocitatur octo et intervallorum vii. pro eo quod iungitur cum diatessaron et diapente.
Per potestatem denique principalitatem tertia corda. quacumque post tertia cordarum habet
in se arsin et thesin. i. elevationem et depositionem. et sunt omnia principalitatem tertia corda
mobile potiora. Constat autem diapason ex quinque toni. et duobus semitoniis.

Quae in specie accidunt unicuique motui. Duae. Quae? copulativa et disiunctiva. Quae est copulativa. quae una pronuntiatio gravem et acutam coniungit vocem. Disiunctiva quae est. quae non solum gravem et acutam quae disiungit. sed etiam unam eademque principio et fine distinctionum partium atque syllabarum disiungit. Haec ergo vii principales consonantiae. Tono videlicet. semitonio. ditono. semiditono. diatessaron. Diapente. ac diapason. In x. et vii cordis. praeter corda et penta corda. et octo corda. aperte distinguuntur. Nam omnis quaeunque tertia cordarum resonat consonantia diatessaron.

AG A DAGFED DEDDA AEDFGA
Dia pente Dia tessaron. Dia pa son.

A bea sursum intenso tono. Occurret iiii decima. Paranete diezeugmenon. mobilibus potiora sic et lichanos meson ad quam ipsa facit consonantia diapason. Hac eadem quoque suo sonorum quoque proportione aequiparatur nete synemmenon. Nam sic a meson ad illam in tenore diatessaron. per semitonium. tonum. et tonum.

Sic et ad istam per tonum et semitonium et tonum. Remittit etiam hic sicut illa consonantiam diapente a lychanos meson. Item. ab eadem paranete diezeugmenon intenso tono. Sequitur quinta x. nete diezeugmenon immobilis

sic et hypate meson. Ad quam et ipsa reddet consonantia diapason. Resonat autem tertia cordarum a paramese inchoantium. sic et reliqua consonantia diatessaron. Cui ad ditonum quae est inter mese et paramese. fit consonantia diapente. Huic applicatur tertia cordarum hyperboleon. intenso semitonio. A nete diezeugmenon. Nascitur sexta in te hyperboleon mobilibus potiora sic et lychanos meson. Ad quam ipsa facit consonantiam diapason. Ad quam rursus intenso tono.

I nam tu unum et nobis miseris De um pre ce mur Nos puri men tibus Te obse cra mus Ad pre in ten de do mi ne nos tras.

Primus vero graece hypodorius quem graece inscribitur autentus protus. i. magister vel princeps primus. principium suae symphoniae sumit a mese. et finem in lychanos hypaton hoc modo. No ano e ane

Noeane dicitur agici quod est n.a. sensus. Noe. dicitur flatus. Ane. dicitur sursum. Inde dicitur noeanoeane. i. sensus ducens flatum a superiora.

A A A G EF G F D DE FGAGAGFEFGAGFEFED
Primum querite regnum dei.
Id est primus queramus laudem patris qui nos creavit.

Gloria et honor ... a o. Siue a iii io & nunc & e e & i e u a e u a e u orum amen. e e.

Dicitur ergo cantus huius tropi a quacumque corda incipiat naturaliter et regulariter hic debet habere finem. Sed propter diversitatem incipientium antiphonarum fit diversitas in fine versuum. Sed licet aliquotiens inveniatur in quibusdam evangeliis ultra legitimum modum et principale corda protractae symphoniae finis. Habet autem iste tropus primus in antiphonis differentias.

set secundum musice artis
non debet abe nequaquam diff.
cogitot habet incipientia.
Quarum prima tenet in ult
antyphonis quae alicando
hypate inchoant. Mox
enim uitium finem alicuius
cantu. eundem melum bene
uictis conuenire. de primo
ea certo non opus est dubi
tare. Primuo diuersas prin
cipia antyphonarum prin
cipio bene ualeat conueni
re. Ad id cuius prima tonis
antponit

Ecce nomen domini
Angelus domini nuntiauit.
Ante quam conuenirent
Montes et colles canta
Iohannes autem cum audisset.
Hoc est testimonium
Dabit ei dominus sedem dauid.
Ecce ueniet desideratus.
Dominus ueniet occurrite
Egredietur uirga
A finibus terre.
Hesterna die dominus
Positis autem genibus cla

Ecce puer meus electus
Iohannes autem apostolus uirgo dei
Sint de hic stantibus
Herodes iratus est occidit
Deficiente uino
Ammonitu magi in som
Maria et mater
Ad hanc uocem christi mar.
Ad hoc tantum sub
Stans a dextris eius agnus.
Cum inducerent puerum
Conuentione autem facta
Secundum multitudinem
Transeunte domino
Cum facis elimosinam.
Tu autem cum oraueris
Qui mecum manu fecit.
Tradetur enim gentibus.
Cum in mundo ipse.
Amen dico uobis quia ne
Ihesus autem transiens
Beatus uincentius autem.
De quinque panibus et duobus.
Accepto pane iuda.
Tu es pastor ouium.
Cenantibus autem.
Ab insurgentibus.
Iohannes et paulus dixerunt.
Currebant duo simul

Post passionem domini.
Loquebantur
Obsecro te
Facite uobis in memor
Iohannes et paulus mar.
Iohannes uocabitur
Puelle saltanti
Cum audisset iob
Natiuitas tua dei.
Omnia et domina
Fortitudo magna
Oedificauit habitaculum.
Cecilia famula tua
Stans beata agnes
Dum ostensa est de luce.
Accepit ihesus panem.
At ille autem ad latinem.
Nisi ego abiero.
Cum me in mundum.
Illi autem profecti
Sedrac misac
Saulus adhuc spirans
Virgo prudentissima
Sacrificium deo
Medicinam carnalem
Ihesus dicens clamabat.
Qui non colligit mecum
Abiit mecum in infra.
Ambulabit mecum

Appenderunt mercedem.
Omnis intendentes meum.
Sed decursis aqua.
Fortis propter claudos.
Cognouerunt omnes
Inclinauit se ihesus
Omnes qui habebant
Columna est immo
Iohannes apostolus et eius
Senex puerum
Erat quidam regulus
Euge serue bone
Hodie gloriosa
Nemini dixeritis
Simile est regnum celorum sagene
Ecce tu pulchra es
SECUNDIFF.
Secunda diff
Simul cantantur an
tiphonis quae alyca
nomes incoant.

Gloria euouae
Venite ecce
Cantate tuba in sy
Aue maria gratia
Tecum principium
Iste est iohannes qui su
pra pectus domini

Sanctus uincentius a puero
Ad manum autem illum
Simile est regnum
Istius sanctique pro dei amore
Appropinquabat
Appropinquabat autem fest
Traditor autem dedit
Misso herodes speculatore
Cum eiectus fuisset demonium
Querite primum regnum
Sancte pater uitat
Reddite ergo que sunt cesaris

TERTIA DIFF.
Tercia diff in ult
per ordinamus antyphonis.
quae a par hypate hypaten in
choant hoc modo.
Gloria euouae. CD
Ex pua in directa.
Dies domini sicut fur
Alt sol tenens principa
Amice non facio tibi
Si duo ex uobis consen
Ante diem festum pasce
Posuerunt super caput
Et incipiens a mo
Optulerunt discipuli.
Ex semini in omnibus.

Adest hodie
Astiterunt iusti ante
Ab hora mentexpe
Ammirabile est nom
Ammirabile est ista
Accedentes ter cir
Q dubitatis tota die
Q ui certe facia
Q uinquagintta anno
Q e est ista que ascend
Preceptor p tam noc
Post excessu beatissi
Beatus thoma dni.
Beatus iste ser q
Cu aut ee stephanu
Colligite p mu n a
Cor mundum
Intempesta noctis
In oibus his non
Illo qq negante
In plateas poneban
Virili benedictus.
Quasi cedri ex
Munda tuo inex pug
O beatu pontifice -

F D F E D E D D E
A be ate petre

E D F EF DE D D A h D
claui ger etheree que

A A A A A A A A A h F G A G G F G G
que sumus ut fi at ad te commemora

G F G F G G A G F E D C D EFE D D D
tio D omnium nostrorum ante dominum.

Ductus e ihs in
N cessabant m
Estote ergo m
Hodie copletis
In crateicula s cm
Similabo eu
Ecce ego mitto
Stans aut ihs
Abraa pat ur
Angti anchan
Surge et g rec
Princeps glosis
O crux spend
Xps resurge
Cu p uenisset
Istis marx.
Istis angtici.
Ibat ihs eica
Paucitas die
Manu tua lo
Postula a p
Filie hierlm
Beati eritis
Amaueu
N uos reli

Hec e regina uirgi.

QVARTA DIF —

Quarta q p pe diff
inuilt antypho
nis notat q alyea
no hypt i capiunt
et a tetrardo i tend.

LYCANO K PAT.

A A A A A F G G F G A
G loria e uouae.

Leua hierusalem
Ecce uenit et ds et homo.
His uum q cu muli
H in diuis simi una
H ig linguis locuti.
Tu es discip llus me
Tanta gra eum uirtute.
Tunc p cepe dos.
Fiat manus tua d
Fontes et omia.
Vada ad patrem m.
Vim uirtutis.
Vos amici mei esti.
Vado ad eu q m.
Dns dedit dns ab

Dsunt e pr hi.
S aule q p seq
S ci sps 7 a e tor.
S im q m diligen
Mittens b mulier
Mors 7 uita appo sita.
Magna magnalia.

ME SE.

I te dicite ioh
Recto decet
E xpugna
Vt n declinq m
Adiutor tt bu
Quia mirabilia.
Clamaui et exau .
Vn ueniet auxili
Speret isrt in dno.
E tomis mansuetu
Lauda hierlm dnm.
Exulto in plateis
Crux p primi nouissi
Clamor meus ad te.
Vidi dnm sedentem.

QVINTA DIF.

Quinta k dit in his
canit que a par
hypt meson incipiunt.

A A A A A F G G G G F F
G loria e uouae.

Dicite pusillanimes que nocturnalia aber

Veni et dns et n tar
Veni et die dni
Venit lumen tuu
Diffusa est gra
Aperuis thesau
Apuernis iacet
Dns su dign
A bonu est nos
Dns q de ihc
Lazarus amic
Exurge et tu
Estote fortes i
Petru aut s
Speciosus for
Lux hoc tae
Xpi uirgo.
Ipsi soli s uo
Rege s thar
Regem tre.
Vidimus ste
Volo pat tu
Circu dante
Spiritu prin
Ecce uice ihs ta

DE RESPO NSORIIS.

Respon sio naq

dem cordis incipiunt
a qbus et antiphonis
utsunt.

LICANOS HYPT.

Ingressus d omana
Igit p fecti sunt
Descendit de celis
Germinauerunt
Impetum fecerunt
Tha sunt munera
Dne irat ua
Quia magna multa
Mirati a dne magna
Scs uincentius x mar
Cum inducerent pue
Beata es maria.
Beatissimus pontifex
Et plures alie q longu est
enar rare. SIMILITER.
Beata agatha ingressa
Beatus marcus euagta
Factum est silentiu in celo.
Rp a h certissime est dep
moto no . s et multi in eis
herrant p p incipientia
que est similis septimi toni .
s et illi incoant . n . l . isti . d .

LICANOS MES.

Ciuitas hirtm
Filie hiertm uenite
Ear hypt hypt.
Montes ibi ramor
In medio ecte.
Confirmatu ē.
Cantabant sci.
Deduc me et i semita
Et plures alie. Lycan
hypt. Montes ibi
Iste ē tō his qui sup
Statuit dns supra
Sede sua ōs in setm
Anglis ss. Italie simi
ler. MESE
Ecce apparebit dns.
O regem celi cui talia
Da michi dne.
Emitte dne sa
Prebe fili cor tuū
Leuo dne in deum
A par hypt mes.
Beata es uirgo maria
Firmamentū meū.
Et alie plures.

Gloria … euouae

aii i i o e u e
A … e e e i e u a e
u o u a e

SCDS TONVS.

Scds tropus ypo
frigius qḡe in
ueniunt plagis
pti a. particulari
ut lateat primi.
Issue principium tri
nē symphonie mit
tit in licanos ypt.
Hoc est in fine pmi.
Na & in eadem uo
cem finit in qua
& primus. Na &
in eadem uocem fini
t in qua & pmus.
Nichil que habeo
differre. nisi quo
grauiores & mi
nacitas antipho
nas recitt

Gloria … euouae

Secundum autem
is.
simi lectt uic
Iste tropus in antipho
nis ss unā habet diff.
Sed tamē pharia ha
bet incipientiam.

Gloria … euouae
i u e u a e u o u
Desiōne exiuit.
a e. Iuste & pie uiua
Constantes estote
Consurge consurge
Spiritus dni sup me.

Dns ōs auxiliator ms.
Calicē salutaris.
Fulgebt iusti
Magnū hereditas.
Ante lucifer genitū.
Cui pulchritudinē
Ancilla xī sū
In noē ihu xi naza reni.
Da pacē dt in diebus
Vox in rama audita ē
In noē t̄ ra exiuit sonus
Intro ē scilic uenenū
In omnē t̄ ra
Ecce in nubibus celi
Leuauit dns signū
Ipse p̄dica uer
Lex p moysen signata ē.
Lex p moysen data ē
Leuate capita uā
… aliquando ueni
… leo sup te fr̄ mi
Liuer flolassua
Nemo ex eis misit m
Principes sac dotū
Vado ad eū qui misit me.
Rogabo patrē meū
Maiorē caritatē
Q oportet ē pet
Bonū certam.
Ne magnitudo
Iusti ē fuerunt
Hec oīa tales p
mittoni. & de pma
diff. Ecce … i.
O sapientia. Age … exor.
O rex gte …

Obtemū … cultū.
Ius pūhumilitati.
O quāt luct hominū
Surge aqlo et ueni
Innocentes p xpo
Et multe alie. Vocesexta.
Consolamini
Dñ ipse mouit
Que uidistis pastor
Genuit puer pera
Istis sci q testamento dī.
Sana dñ aīa mea
A timore inimici
Dns in adiutoriū
benedicet e infirmitatē
Ut saluū me fac.
Benedicat nos ds ds nr.
Dē ms eripe me de manu
Framea suscitare
Oblat qa ipse uoluit
Ego sū qui sum et cōsiliū
Et multe alie similes.
Plogus.
Hic adnotandū ē
q s̄cdm q̄sdā diligen
tiu p spicientes. mul
te an q̄rtum mod. maxi
me q oī q … formu
le sub … debent
finiri in uoce … me.
Que uox q̄m ui deponitur
duob tonis ad similitudi
nē … modi. tam
ppt eleuationē certiss
… ē modi. Antiquam
ppt solā depositionē

posuer ea in quarto. Illos
tam discipli si diligenter
attendat. p oīa cantant
ea de scdo. Sed ppt
similitudinē psalmū
informaueā in quarto.
Que informatio quāuis
min uera. tam multu
usu uidet idonea.
Nichil … nocet si eū nōe
psalmū iiii modi.
in hic antyphoni ppt
frequentē usū etiā
in scdo mo cantem
ad hunc modum.

Gloria euouae

Benedicta tu in mulierib,
& benedictus fruc tus
uentris tui. Post
partū uirgo inuio
lata p mansisti dei
genitrix intercede p nobis

Quorum secundum uulgarem usum uoluerit informare suo loco in iiii modo inueniet.

DE RESPONSORIIS

Responsoriorum etiam octonalium quidam incipiunt a proslambanomenos. Quedam a lychanos ypaton. Quedam a parypate ypaton. Quedam etiam a parypate meson.

Audi isrl precepta dni.
Sce michahel. Voc. i.
Leuent celi
Qui uicerit faciam illum.
Apparuerunt tres uiri
Exurgat ds et dissipentur.
Oips adorande colende
Optulerunt pro eo dno
Agathe letissima
Egrede spiritualem bn.
Rogauit ne potui
Voce. iiii.
Erue a framea.
Agnus dei xps immolatus
Iuda mercator pessimus
Voce. iiii.
Non auferetur sceptrum
Sca et immaculata
Locutus e ad me unus
Ad te leuaui
Velum templi scissum e
Post passionem suam.
Glo ia a i & u o

& i i u i a o. Siue a i i i i o & u & e e & i e u a e u o u a e.

Tertium tonum hipolidium

De iii tonis.

T quod grece inscribitur autentus deuterus. i. magistus princeps secundus. Principalem uocem suesimphonie habet a paranete synemenon. finalem in hypatemeson.

Noeoeane.

Tertia dies est quod hec facta sunt.

Iste tipus in antyphonis secundum formulam supscriptam qui nunquam diff habet. Sed iusta disciplina musyce artis in tres diff iubentur finiri. Et unaqueque diff singula in se habet incipientia. Lycanos meson.

Gloria a i & i o & i i u i a o

Siue a i i i o & u & e e & i e u a e u o u a e.

Dns legifer nr
Tradiderunt corpora.
Sem e ubi bu di.
Nouit dns uiam iustorum.
Et accedens temptator.
Hic e discipulus meus.
Glo ... s.

Hic adnotandum e quod tertius modus maluit contra omnem usum et regulam incipere in superiore vi a suo fine. quam in secunda v. Quorum a uox secunda que est finis secundi v e. quam ui ipsi sibi possit conuenire. discordabat tamen a vi que e proxima uidelicet secundum ii. a dfine bis toni. Consulte igitur agens abiecit sororculam ne uicinam amitteret. Hinc apparet nullius momenti illam uocem quam quidam addiderunt in monocordo. Nam si nulla adderetur. modus iii hanc penuriam non pateretur. Si aut quis et hic locum emendare uolentes. eas de antiphonas ita incipiunt.

Sic eum. Viuo Parce Domine mi rex.

Tollite portas principes.
Tolle puerum et matrem
In bethleem terra iuda
Salua nos xpe salua
Si quis diligit me
Nemo te condempnauit
Nemo tollet a me animam
Nonne ds subditta
Fidelis seruus et prudens.
Helisabeth zacharie
Ego sum pastor bonus
Hic e discipulus ille
Omnia quecumque uoluit
Omnem iustum
De pbafstime et cog
Symeon iustus
Accipiens symeon.
Adhesit anima mea
Dum fortis armatus.
Circumspicientes
Dum esset rex in accubitu
Querentes eum tenere
Cunctis diebus
Mercennarius e.
Qui sequitur me.
Tesep deo et eum uiue
In patre manet
Pastor bonus animam suam

Cuius meritum messium
Glorie et preclarus bene.
Sum digne di.
Auferte ista hinc. di.
Video uirum similem filio
Cecedens nr cum uirtute
Orietur in diebus dni
Fuit imperator responde
Gaudete et letamini
Quasi unus de paradisi
Qui odit animam suam
Malos male perdet
Quidam homo fecit cenam magnam
Maria ergo unxit pedes
Multa que et alia sig
Ascendente ihu in nauicula
Petrus apls dixit paralitico
Secunda diff.
Secunda autem diff nullis cantum antiphonis que a paranete synemenon inchoant ita.
Gloria euouae.
Sic eum uolo manere
Viuo ego dicit dns
Unum opus fecit et omnes

Vix optinui apud dnm
Inter natos mulierum
Ille homo qui dicitur ihs lutum
Dne mi rex dam.
Parce dne parce
TERTIA diff.
Tertia uero diff notatur in illis antiphonis que ab hypate meson incipiunt hoc modo.
Gloria euouae
Quando natus e ineffabiliter
Qui de terra est de terra loquitur
Quare detraxisti
Dum complerentur dies
Valerius igitur eps et le
Hec e generatio
Ambulabat petrus
Beatus uir qui legem
Fauum distillans
Hec e que nesciuit
Gta laudis.

DE RESPONSORIIS.

Responsoria igitur nocturnalia ab eisdem cordis incipiunt a quibus et an

tiphone inchoant licanos mes.
Salvatorem expectamus
Ecce virgo concipiet
Me oportet minui
Qui venturus est veniet
Invenimini quantum sit
Parate estote
O magnum misterium.
Hodie in iordane
Et plures alii.
Paranete sinemenon.
Rogavi dominum meum.
Licanos meson.
Audite verbum domini
Ergo dicet dominus de samaria
Ergo dicet dominus
Videntes stellam
All. Mane apud nos.
All. Delectatio bona
All. Iudica iudicium
In toto corde meo
Ecce nunc tempus acceptabile

Glo ia a i e i i o
E ui u i a o Si
u e a i i i i o e
u e e e e i
e u a e u o u a e.

QUARTUS TONUS.
Quartus tonus ipsius donus
qui inscribitur plagis
deuteri. i. pars secundi
deuteri. principium et fi
nis sue symphonie mittit
in fine tetrachordi. hic in hypa
te meson.

No e a is

Quarta vigilia venit

ad e os

Iste tonus in antiphonis
sui secundum formulas supra
scripta nonas habet
diff. sed tamen regula
rite in naturalibus quatuor
diff. habere debet. itan
te incipientie.

Glo i a a i e i i o
e i i u i a o Si
u e a i i i i o
e u e e e e i e

Ad huc in tibi
Omis ita adorate.
Omnis gentis quas cumque
Manaa flumina
Tharsis munera
Mente sca sponta
Anxiatus est in me spiritus meus
habitavi in tabernaculo
Sanctissime confessor domini
Pater sancti dominum intenta
Vox de celo sonuit
Qui dixit sicut tarit
Sic veniet quemadmodum
Scis quia tasit el
Infer venti olei dolo
Et in super ut isi dns
Dne audivi auditu
hymnum dicite
Factum est ut quidam
Qui dixit facia qui adomis
Secunda diff.
Secunda autem diff. canit
in hi quae abhypt meson
inchoant. ita.

Gloria euouae
Gaude et letare filia
Vigilate animo
Te deum patrem inge
Te in noctem
Iubilate deo
Incumbat bene
Hec est regina que genuit
Laus deo patri par

Antiphone ne formatos
Ex quo facta est vox
Fidelia omnia
In domum dni
Thesaurizate
Auro inquit
Dns regit me.
iii. diff
Tertia hic diff in his
canitur antyphonis
que a par hypate hypte
incipiunt hi modo.

Glo ia e u o u a e
Et signa in sole
Dne suscipe me ut cum
Dirigebat autem eum
Os autem vos fratres
Pater peccavi in celum
Semen cecidit in terra
Ecce ascendimus
Rubum quem viderat
Innuebant patri eius
Sequuntur iiii formule
que cum uti in his in quibus
cantat. secundo diximus
facilius convenire.
Quarta quippe diff
per notatur in illis antyphonis
quae a mese. et
a ... con et a viii
incipiunt hi modo.

Glo ia e u o u a e

Benedicta tu
Ecce rex venit
Super hierusalem
Qui post me venit
Ecce venit dns princeps
Da mercedem
Ecce video celos
Sic myrra electa.
Ante torum huius virginis
Et multe alie simi
les que omnes in tono.
Sed et Syon renovabitur
Syon noli timere.
Vade iam et noli pec
Omors ero mors tua
Factus sum sicut homo
Post partum virgo
Et multe alie similes.
quos ut dictum est secundo
tono. DE RESPONSORIIS.
Responsoriorum nocturna
lium adiutis cordis inci
piunt. Par hypate mes.
Suscipe verbum
Usque quo exaltabitur
Descendet dns sic
Videbant omnes stephanum
Positis autem genibus
Interrogabant magos
hypate meson.
Hierusalem cito venit
Vidi coniunctos viros
Rex noster adveniet xpistus
Rex noster deus meus.
Lychanos hypaton
Sic cedrus exalta

Quem vidistis pastores
Ora pro nobis beate clemens
Confitebor tibi deus
Par hypt hypat.
Dum transisset sabbatum
Oculi ac manibus

Glo ia a i e i
i o e i i u i a o
u e a i i i i o
e u e e e e
i e u a e u
o u a e.

QUINTUS TONUS.
Quintus tonus phrigius
qui intitulatur. autentus
trit. i. magister. tritum prin
ceps iiii modulatio
nes sue symphonie
hoc est a paranete sine
menon. et claudit eam
in par hypt mes ita.

No e a ne

Quinq; prudentes in|traverunt ad nuptias

Nota q; finis hic qnti moi novit emdatu est ad appetitu ei de toni q alle fini qnus fuerit n potest ee his toni qn finiret in voce iii q fieret quantu ad elevationem nulla diff ee i t qnti & octavum.

Quinq; prudentes intr ad nuptias.

Monstrat itaq; q hic finis magis ptin& ad octavu q a qnt uix finit in voce iii. Iste e p in antiphonis ista habt diff. thabt in se tripharia incipientia ita.

Gloria a a i & i i o & i i

u i a o Sui e a

i i i o & u & e

e & i e u a e

u o u a e

Par hypate meson.

Vox clamantis in deserto

Audiens aq in gaudio

Adhuc multa habeo

Adhuc modicu i mundo

E u o u a e Montes & colles

Mese. Exultabit omnia ligna

Solutus e pluli

In conspectu anglor

E u o u a e Paranete sin.

Ecce dns veniet

Letamini cu hierlm

Ponent dno. De responsi

Responsoria nocturnalia eas de sedes principior regunt ane ut est.

Paranete simen.

Ecce dns veniet & os

Ecce dns veniet preceptor

Hodie nob celor rex

MESE.

Caligaverunt oculi mei

Angelus dni locutus e mulieri

Quod opat e petro

Quadraginta dies

Gloria a i & i i o

& i i u i a o

Si u e a i i i

i o & u & e e

& i e u a

e u o u a e

VI. T.

Sextus e p lidius qu titulat. Plagis triti pars. iii. Principiu & fine suu mittit in qnta. hec in par hypate meson. ita.

Noe a is

Sexta hora sedit

sup puteum.

Notandu e in vi modo q si ni ei p maxime finit in voce trita. ut competent possit elevari ad s viii. q n posset facere si finiret in vi.

Iste e p in antyphonis una habt diff. & una in se incipientia.

Gloria a a i & i i o &

i i u i a o Si u

e a i i i i o & u

& e e & i e u a

e u o u a e

Ecce vi cor da

Verbu caro factu e.

Notu fec dns.

Hodie intactam vir

Virgo hodie fidel

Serve nequa. ponis

& multe simile. De res

Responsoria nocturnalia plera q incipi

unt a paranete sinemen.

ut est. Querentur e veni

Clama in fortitudine.

Queda u a paramese. ut e.

Vidi dnm facie ad facie.

Modo veniet dns natori dns

Gloria a i & i i o

& i i u i a o Si u

e a i i i i o &

u & e e & e

u t u o r u a e.

VII. TONUS.

Septim e p mixolidius t ip donus q p notatur. Autent tetr d. i. magist quart. Incipit a nete sinemen. & finit i licanos mes.

Noe e a ne

Septem sunt spiritus

a n e t h r o n u d i

Iste e p in antyphonis viii habt diff. Sectam scdm regula in qnq; diff iubem finiri.

Gloria a a i & i i o

& i i u i a o Si u

e a i i i i o & u &

e e & i e u a e

u o u a e

Lychanos meson.

Ecce apparebit.

Redemptione misit dns

Mirificauit dns scos

Secunda diff.

Secunda aut diff cantu in hi q a nete sinemen incipiunt ita.

E u o u a e. Omns sitientes

Dextra mea et collum meum.
Sapientia
Xps circumdedit me
O qui pulchra es. iij. diff
Tertia u diff notatur
in illis que a mese incipiunt

Euouae. Lucia uir
Magnificat e rex pacifi
Exortum e in tenebris.
Ingenua sum et expecta.
IIII. diff
Quarta diff modulatur
in illis que a uu incipiunt
licanos
Euouae. Uir fortitudi
Angelus ad pastores ait.
Facta e cum angelo
Uetere hominem. v. dif
Quinta enim diff in illis ca
nitur que a nona incipiunt
corda. et in incipientia
in se faciunt.

Euouae Stella ista
Dix dns dno meo
Sicut dns et bene
Ecce. x. corda.
Dne non habeo hominem
Dne ostende nobis patrem
Confortatus est princi
DE RESPONSORIIS.
Responsoria etiam
noct naliá ad iussi cordi

inchoant. Nete sinemenon.
Aspiciens a longe
Ueniet in ol... dare
Uirgo est elect a dno
Orde saba uenient
Paranete sinemenon.
Puer meus noli timere
Pretiosa in conspectu dni
Dix iudas fratribus suis.
Mese. Subalta redi.
Helisabeth zacharie
Adiutor meus tibi
Lycanos meson.
Missus est gabriel
Aue maria gratia plena
Impius sit iustu
Dign es dat accipe

Glo ri a ri e
Octo sunt beatitudi
i i o e i i u i a
nes
o Si u e a i
i i i o e u e
e e e i e u a
i i o e i i u i a o
e u o u a e

UERSUS DE TONIS.
Quos duo unam uoce
tenent ut p diximus.
Qa a uocum in natura
quattuor sunt ueru. Quod
si sapis hac in arte ni
chil e utilius. viii. ton.
Octauus e p hyp
mixolidius qui inscribitur
Plagis tetrardi. i. parti
culanys t litterali quarti.
Principium et finem suum
claudit in fine septimi.
i. in lycanos mes h mo.
Noe a is
Iste e p insr antyphoni
sex habet diff. sed tan
tum regularit. v. secdm
regulam in quattuor diff
finitur.
Glo ri a i e

IIII. diff.
Si u e a i i i o e
e u o u a e
u e e e e i e u a
Lych mes. Sprsis i teder
Sup solium dd
Soror mea lucia
Dabo in syon salute
Uespe aut sabbi
Ingresso zacharia
Beata es maria.
Nesciens mater maria.
Scda diff.
Scda enim diff modulatur
in illis que a sexta cordi incipiunt.

Euouae. Nat ex dno
Ait Maneapuono
Ecce nunc tep accepta
Oe datum optimum
hodie maria uir
Tertia diff.
Tertia u diff in illis
canit que a tertia ip unt
corda. Euouae.
Dix dns mulieri cana
Dum uenerit paraclit
Iustorum anime
Accessit ihs ad iume
Sapientia clamitat

Quarta quippe diff
notatur in illis antypho
nis que a x incep corda.
Euouae. Ecce ancill
Uerita dei portae
hodie scietis que uenit
Hic iuos in uinea mea
De Responsoriis.
Responsoria etiam
ad iussi sedibus incipiunt
ut e mese.
Iurauit dic dns
Orauit iacob et dix.
Lycanos meson.
Uirgo isrt
Ecce ad aquas sium
Parhypate meson.
hic e dies pclar.
Memento patrum
Lycanos hipaton.
Sic mat e solat
Multiplicentur a dno
Paranete sinemenon.
Senex puerum porta
Glo ri a a i e
i i o e i i u i a o
Si u e a i i i o e

u e e e i e u
a e u o u a e
Iste e p insur inuitatori
inchoant in lychanos
hypat ita. set fine mit
tit in hypat mes s ne
bonu. Xps nat e nob.
Xps apparuit nob.
Saluator nos xpe saluator
O beata maria
Exaltatum lignum.
Iste e p inuit tribus
habet diff. de quibus p ma
in illis int tribus tenem.
que ab octaua incipiunt oce
huius sce modi.
Glo ri a pa ri e i o e
i i u i a o Si u e a
i i i o e u e e e e
i e u a e u o u a e
es Lex dni Meditatio.
Sapientia sedif
Salus aut iustorum
Scio cui credidi
Scda diff
Alia u obs uam in ill.

qa vi. uoce t aqrta incipiunt
f
lim. Gta euouae.
Voce sexta.
Misereri oiu d.
Ego aut in dno
Ego aut cu iustitia
Exclamauer.
Dic dns sermo.
Dns sec mare.
Voce: iiij. Gaudete i dno.
Memento nri d
Exurge qre obdor
Deuentre matris mee
Miserer mi d qm c.
Exaudi d uocem mea
Laudate pueri dno
Iustu n c t babit
Statuit ei dns
Facte e dns
Iustu es d z rectu
Da pace d.
De iij. diff.
Tertia aut diff in ill canun
q a iij inchoant uoce. z g
datam ad octaua a tendunt
f
ta. Gloria euouae. Voce iij.
Rorate celi desup
Gaudeam os in dno
Suscepim ds mia
Inclinad aure
Sic fui cu moyses
De g da li b.
Responsoria q g dalia
bui t pi. icipiunt a vi.

uoce ut. D puenisti eu. Benedicta & uene.
Alia q rta uoce ut.
Inueni dd seruu meu.
Sciant gentes qm.
Miserere mei ds mis.
Custodi me d ut pu.
Saluu fac seruu tuu.
Si ambulem in me
Beata gens cuius e.
Ecce qua bonu.
Timete dnm.
Os iusti meditabit
Concupiuit rex.
Benedicam dnm
Aui lazarum.
Aliud incipiunt
a qrta uoce ita.
Gtos ur ds.
Posuisti dne sup
Sacerdotes ei induu
Exultemus cuncti.
De all.
Alleluias u e i de t pi
incipiunt aut
ab octaua uoce ut s.
Modicu & n.
Senex puerum
Usq modo.
Repleat os
Du cōplerent
Deus o senectutis
Dilexit andrea
Aut a iiij. uoce ut s.
Letat su mihi.
Mitte manu tua
Xps resurgens.

Surrexit dns de se
Vado ad eu q misit me
Duxer me de quib
Venit d & nolitar da
Nos aut gla n
Iustor aie
Os g r. Regnauit dns.
Loqbant. Sps paracht
Non uos relinqm
Mirabil ds. Iust germ
Gaude ap tor. In noe m t ra
Posuisti d. Salua nos xpe
hic e martinus.
Paratu cor meu ds.
Aut a iij. inchoant ut s.
Veni sponsa. Dilexi decor
Non uos me elegistis.
Ds q sedes s r. Ds uener g s.
De of fer to ri is.
Offertoria ei de t pi. in
cipiunt aut a vi. uoce
ut s Gta i honore
Stetit angls. Vir galilei
Dns in simplicitate
Erue d anima eius.
Aut a iiij. ut sunt.
Leta mini in dno.
Aut. s. aut. Sup flumina.
Repleti sum
Ascendit ds. Assumpsit ihs
Recordare mei d
Aut a iij uoce ut sunt.
Iubilate do uniu sa t ra.

.T. Sctr. A.

Benedicam dnm.
Confitebor ti d
In [illegible] surrectio
Com[illegible] do nonimi
De comunionib.
Communiones eiu
de t pi. ea de habent
diff. q s inint ttib
tenem. q ppe abei de
cordi t uocib incho
antes huj scemodi.
F Glo ia i & i i o
F & i i u i a o.
F Gl u e a i i i i o &
u & e e & i e u a
F e u o u a e
Voce viij. Notu m fec.
Beati mundo corde.
F Glo i a e u o u a e uo ce vi.
Dns dabit benigni
Reuelabit gla dni
Viderunt os fines t re.
Dic dns implete
Pani que ego dedero.
Data e m oir potesta
Petite z accipietis.
Ego uos elegi de mundo
Posuer mortalia.
Confundant s r bi.
Fili qd fecisti nob sic.

Ecce uir ecipit. Voce iiij.
Quult uenire. Mirabant ot.
Illumina facie tua
Manducauer. s nr.
Cu inuocarete. Dns
Cantate dno. Gaudete iu ste.
Psallite dno. Qcuq fece rit.
Et sicora. Aufer a me.
F Gloria euouae. Voce iij.
Amen dico uob q uos
In salutari tuo.
Amen dico uob q d q d oran te
Nemo p t p Sco. De i t tab.
ste t p inint tab sui
uniformit se habit ita.
F
Glo ia a i & i i o & i
F
i u i a o Si u e a
F
i i i i o & u & e e
F
& i e u a e u o u a e.
Voce. vj. Me expecta uer.
Venite adorem. Vo iiij.
Dns dix ad me.
Ex ore infantiu.
Vultu tuu. Redime med.
Fac me cu d
Clamauer iusti
Terribilis e loc.
Iustus ut palma
Multe tribulatio
Sacerdotes ei.
Voce iij. Sitien tes.

Mihi aut nimi. Voce. i.
Veni z ostende nob. Ecce aduenit
Salue scta parens. Letet cor
Cibauit eos ex adipe. Dns illuminat.
Dns fortitudo. De g da lib
Responsoria q q g dalia hui
t pi incipiunt aut a t ti a uc.
aut a iij. Aut a p ma ut sunt.
A sumo celo. In sole. Exultent
Adiutor mis. Ab occultis meis
Ne auerta facie. Confitebunt.
Exultabunt sci. In nome t ra.
Disp sit dedit. Voce iij.
Vnius st. Tollite porta
Ostende nob d. Ds uir tutu
Excita d. Hodie scieris
Iustus ut palma. Notu fec dns
Angls s r. Dies meis ic. Vox decel
Nimi honor. D refugiu
Rege e t na. Conuterere d
Voce iiij Tecu p ncipiu.
hec dies qm fec dns. De all.
Alleluias ei de t pi. inchoant
aut a t ti a uoce. aut a q rta.
Aut a q nta. Aut a p ma. ut sunt.
Surrex xps q c au. Exiui a pat.
D ons nr. Laudate dnm
Voce iij. Dns regnauit decor.
Sps q a pat. Eripe me de inimici.
Voce iiij. Dies scificat.
Video celo. hic e discipls
Inueni dd. Vidim stella.
In die resurrect Optuler
Quasi mo geniti. Ego su pastor
Corpora scor. Sce michahel
Dupuer ppha. Dues pet r.

Oculi mei semper. Dicit dominus. Ecce ego mitto. Ora pro nobis beate clemens. Quicumque uult. Voce v. Inter natos. De off.

Offertoria autem de tempore incipiunt aut a iiii. aut a viii. uoce aut a prima ut sunt. Ad te leuaui. Tollite portas. Aue maria. Dextera domini. Exaltabo te. In te speraui. Meditabor. Benedixisti domine. Intende. Oui uirum inexta. Vir erat in terra. Redemisti me. Voce iii. Offerentur regi uirgines. Deus deus meus ad te. Voce iiii. Veritas mea. Diem festum. Laudate dominum quia. Custodi me. Precatus est. Mirabilis. Intraverunt. Ihesu christe rex. De communione.

Communiones autem de tempore huius inchoant aut a vi uoce aut a iiii. aut a iii. aut a prima. Quarum omnes uniformiter se habent sic et in introitibus. Isto modo terminant.

Gloria ai et ii o
et i iii a o. Si
u e a iiii o et u
et e e et i e u a
e u o u a e

Voce vi. Exiit sermo. Dominus regit me. Dominus ihesus postquam. Dominus firmamentum. Dominus memor. Voce quarta. Hierusalem surge. Tu puer propheta. Letabimur in sa. Multitudo languentium. Panis meus. Vitam eternam. Omnes qui in christo. Voce. iii. Vouete. Voce prima. Narrabo omnia. Cantabo domino. Aue maria.

TONUS III.

De introitibus. Iste tonus in introitibus suis duas habet differentias. Quarum una tenemus in his quibus a viii. uoce inchoant ita.

Gloria a a i et ii o et ii o
Si u e a iiii o et u et e e et i e u
a e u o u a e. Tibi dixit cor meum. Quia quae fecisti. Deus deus eius deren. Benedicite dominum omnes. Loquetur dominus. Dispersit dedit. De alia diff. Alia uero observamus in illis quibus a quinta uoce incipiunt ita.

Gloria euouae. Ego clamaui. Dum sanctificatus. Ego autem sicut oliua. Confessio et pulchritudo. In nomine domini. Ecce oculi domini. Miserere mihi domine. Voce iocunditatis. Repleatur os meum. Si iniquitates. De gradalibus.

Intret oratio. In deo laudabo. Liberator meus. Vicit leo. Manum. Karitas dei diffusa. Timete dominum.

Responsoria quoque gradalia huius toni incipiunt. Aut a viii. uoce ut est. Speciosus forma. Adiutor in opportunitatibus. Exurge domine fer opem. Aut a vi. uoce ut est. Dicit derelicte est. Aut a iiii. ut est. Tu es deus qui facis mirabilia. DE ALL.

Alleluia autem de tempore inchoant a v. uoce ut est. Iubilate deo. Spiritus domini repleuit. In te domine speraui. DE OFF.

Offertoria quoque eiusdem toni incipiunt aut a v. Aut a iiii. Aut a hac tantum. aut x. uoce. aut a viii. ut est. Deus tu conuertens. Exulta filia. Benedicite gentes. Sperent in te.

Benedictus sit deus pater. Voce viii. Filie regum. Voce [illegible] magnifica. Voce [illegible] [illegible]. Voce iiii. [illegible] dominus. De communionibus.

Communiones eiusdem habent sedes principiorum eadem que diff. quas in introitibus ut est.

Gloria a a i et i i o et
i i u i a o. Si u e a
i i i o et u et e e et
i e u la e u o u a e.

Amen dico uobis.

Secundum quid nota est de primo. Passer inuenit sibi.

Iustorum anime. Gustate et uidete. De fructu operum tuorum. Principes persecuti.

Gloria euouae. Voce v. Beatus seruus. Quem meditabitur in lege. Voce i. Christus resurgens. Incipit iiii. tonus. De introitibus. Iste tonus in introitibus suis duas habet differentias et taliter uariat.

Gloria a a i et ii o et i iii a o
Si u e a iiii o et u et e e et
i e u a e u o u a e

Voce vi. Sacerdotes eius. Omnes terra. Salus populi. Eduxit eos dominus. Eduxit dominus. Voce v. Protector noster. Intret in conspectu. Scitote. Sicut oculi. Iudica me deus. Cognoui domine. Deus in nomine. Iudicant nationes. Exaudi domine. De templo. Dicit dominus petro. Nunc scio uere. Voce viii. Accipite iocunditatem.

Gloria euouae. Voce iiii. Prope esto domine. De necessitatibus meis. Nos autem gloria. Resurrexi. Reminiscere. Misericordia domini. In uoluntate tua. Exaudi domine. De gradalibus.

Responsoria quoque gradalia huius toni incipiunt aut a v. uoce. aut a iiii. ut est. Tenuisti manum. Exurge et intende. Ego autem dum. Voce v. Iurauit dominus et non. Exurge domine. Exsurge domine. Exaltabo te. Benedicam dominum. De All.

Alleluia sed de tempore inchoant aut a vi. aut a v. uoce ut est. Timebunt gentes. Oportebat christum. Dies sanctificatus. Aut a [illegible] uoce ut est. Offerentur. Amauit eum dominus. Tu es sacerdos. Surrexit christus et illuxit. Gauisi sunt. In conspectu angelorum. Posuisti domine. Quam pulchra es. Voce vi. Exiuit. Laudate dominum omnes angeli. Laudate pueri dominum. Ascendit deus. Emitte spiritum tuum. DE OFF.

Offertoria quoque eiusdem principi sunt a diuersis uocibus. Aut enim incipiunt uoce ista. Confortamini et iam. Tollite portas. Letentur celi. Laetentur in. Erit perfecte de nomine. Perfice gressus. Laudate animea. Confirma hoc. Voce iiii. Offerentur regi uirgines. Iustitie domini. Factus est dominus. Dextera domini. Dextera salutis. Intrauit. In nomine de celo. Exultabunt sancti. Voce v. Benedixisti domine. Tui sunt celi. Iustus ut palma. Oraui deum meum. Voce vi. Illumina oculos. Sanctificauit moyses. Confessio et pulchritudo.

DE COMMUNIONIBUS.

Communiones eiusdem distinguntur differentiis quibus et introitibus quippe ab eisdem cordis uocibus inchoantes istorum.

Gloria a i e i i o et i i u i a o
i u e e in principio et nunc
et semper et in secula seculorum
amen. Voce v. Exulta filia syon

Vidimus stellā.
Bened̄ or angli.
Videns dn̄s flen
Dns iuramt
Virtm que.
Letetur cor. Voc V.
Memento dn̄e
Magna ē gl̄a
Inclina aurē
Erubescant. Voc V.
Semel iuraui
Tolle reostia. Voc III.
Fecit adiciam & iu.
Benedicam dn̄m celi.

Gloria seculorum amen.

Gloria euouae.

Voc. IIII.
Quod dico uobis ite
Accepit
Ab occultis meis.
Dilexisti iustitiā.
Tanto tēpore.
Iudic seruato nō. B.

I. V. DE INTROITIB

In introitibus huius ꝑy
hodie abent diff
ferentias. ut tam
diuisas faciscipien
cias s diffingun
tur ō in istō in.

Gloria ai & ii o ei
uia o icur e a iiiio
e nun e semp & in s

cula seculorum am̄. uame.
Voc X. Accedite ad eū
Voc VIII.
Exaudi d̄s or meā.
Voc VII. Miserere mei d̄.
Letare hierusalem.

Gloria euouae. VII.

Verba mea aur
Loquebar de test
Ad refugiū factū
Circūdeder me.
Dum clamā.

DE GRADALIB;

Responsoria quę
gradalia uius
tpy incipiunt
aut aut a tertia
uoce ut est.
Ex sion specie.
Benedictus q
Unier os fines
terre. Seder p̄n.
Os de saba.
Misit dn̄s u
Adiuuabit eā
Respice d̄ in te
Aut ab octaua.
Tribulationē.
Ad dn̄m dum tribu
Aut a decima.
ut est. Bonū ē
De AL
Alleluia ei de tpi.
inchoant a VI. uoc ut ē.

Diligasti. Beat uir qui in ionm.
Hymn assyon dicit. De off
Offertoria q̄ quę eius de tpi [illegible] incipiunt
a VI uoce ut ē. Iubila[te] [illegible] ita.
Benedicā dn̄m. Intende uoci
Populm humilē. Sic in holocaustū.
Voce VII. Expectans. Scificauit mois
Voc X. Regē tharsis. DE COM.

Cōmuniones ab eis dē uocib incipiunt. a qb & init tab & ꝑ unā diff distingunt ita.

Gloria ai & ii o & ii u ia o Seu
e a iii o & u & e e & ie u a euouae.

Voc X. Iust dn̄s. Q̄s dabit ex sion
Tu mandasti. Pacē meā. Mitte sepu
Dico uob gaudiū. Voc VIII. Ad usum
Non uos relinquā. Voc VI. Q[ui] mi
Seruite dn̄o. Intellege. Voce mea
Panē de celo. Letabit lt. SEX. TON.

DE INTROITIBUS.

Iste e p̄ initi tab ff ꝑ fan a diuidunt diff. Ex quib p̄ma canunt inuit. qb a sexta incipiunt uoce hoc modo.

Gloria ai & ii o & ii u ia o Siu
e a iii o & u & e e & ie u a euouae.

Voc VI. O sciuit. Esto mihi in dm
Os gs. Iuste epulentr. Respice in me.
Quasi modo geniti. Voc VI.

Gloria euouae. Voc IIII. cam.
Hodie scietis. In medio ecclie. Cantate dn̄o

Gloria euouae. Sac dotes dei.

Exultate dō.
Dic dn̄s ero.
DE [illegible]
Re[illegible]
gradalia [illegible]
tpi. icipiunt
aut VI uoc.
aut a IIII.
ut est.
Diffusa ē gr̄a.
Timebunt gs.
Suscepimus d̄s.
Beat uir qui in
Repleti scō sp̄s beā
Protector nr̄.
Propitius esto.
Cūre d̄.
In dō sperauit
Venite filii.
Discerne
Tollite ostia.
Pacifice loq.
Iustorum aie
Constitues.
Probasti d̄ cor.
Dixerit discipli
Liberasti nos d̄.
Qui sic dn̄s.
Benedict es d̄.
Voc VI.
Propter dn̄s.
Exiit sermo.
Anima nr̄a
Ecce sac dos
Species tua.
Unā petii.

Esto mihi in dm.
Bonū ē confide.
Xp̄s factus ē p.
Locus iste.
Vindica d̄.
Fuit hō.
Propitius quia te.
Qui operatē.
Preuenisti.
Iust ut ceb a
Ego dixi d̄.
Domine nr̄.
DE ALL.
All ei dē tpi
inchoant. aut
a IIII. aut a
VI. uoc ut ē.
In resurrectiō.
Benedict es d̄i
Iusti fulgebunt.
Beat es symon.
O si iustime dita.
Dn̄ q̄ q̄ talenta.
Dilexi q̄m exau
Quasi cedrus.
Voce quarta.
Dn̄s iuit ante
Resurrexit tāquā.
Confitemini dn̄o
Cantate dn̄o cān.
Dulce lignū.
Iuncta d̄i diffusa.
Confitebunt
Sci & iusti in dn̄o.
Scē paule apte.
Vox exultationi.

Martin ep̄s
D̄s in deixit.
Videns andrea.
De offertoriis
Off q̄q ei dē tpi
incipiunt a IIII.
aut a IIII. aut
a VI. uoc ut ē.
Dabo dōm ando.
Dc ute. Voc III.
In uirtute tua.
In tē pesta nocti.
Desiderū aie
uoce q̄rta.
Exabunt in te.
De cōmunio.
Cōmuniones
ut ut ī ti tab ei
dē uocib & ei de
distingunt diff ita.

Gloria ai & ii o
& ii u ii a o Si
u e a iiii o &
u & e e & ie u a
e u o u a e.

Voce SEXTA.
Simile ē regnū
Ecce dn̄s ueni t.
Q̄ n q̄ prudentes
In splendorib̄ scōz
D̄ qs habitau.

Pasca nr̄ [illegible]
Tu es pet. Panē de celo.
Dic andrea. Multitudo
Venite post me. Voc [illegible]
Lutū fecit
Gloria euouae. Voc IIII.
Diffusa ē gr̄a. Q̄ me dig
Surrexit dn̄s & apparuit
Voc III. Exultauit ut gi
Q̄ manduc. Posuisti d̄.
Incipit septim t p.
DE INTROITIB.
Istiu t̄ pi init tab lici adiu si cordi incipiant tam os uniformit. in tonant ita. Voc VII.

Gloria ai & ii o &
ii u ia o Siu e a
ii ii o & u & e e
& ie u a euouae.

Voc XI. Post scēn.
D̄s in l cō scō suo. Voc X.
D̄s in adiutorium meū.
Voc VII. Puer natus ē nob.
Oculi mei. Protexisti me d̄s.
Aq̄ sapientie. Adorate dm̄.
Viri galilei. Audiuit dn̄s.
Nederelinq̄s me. Expectans
Venite ben. Nemea zacha
Iudicant sci. Respice d̄ in te.
Gla & honore. Beat martin.

DE GRADALIA

Quorum est iiij. s(cilicet) [illegible]

Liber de Civitate dei —

Suma de vitiis et virtutibus

Liber de proprietatibus rerum et Alfagani

Suma magistri Johannis beleth de officio

ecclesie et palladius de agricultura

Istorie Ecclesiastice —

Ysidorus —

Vitas patrum et tractata b(ea)ti Bern(ardi)

de passione xpi —

Legende sanctorum antiquo in mag(n)o uo(lumine)

[illegible]

Legende sanctorum —

Papias

Victo [illegible]

Ughutione

Biblia in .iiij.or volumin(i)b(us)
Genesis — glo(satus) — j(us) —
Exodus — glo(satus) — j(us) —
Leviticus — glo(satus) — ij(us) —

Ponat(ur) i(n) p(rim)o armario ex p(ar)te or(ienti)s

Leviticus — textus — j(us) —
Numeri — textus lib(er) — j(us) —
Deuteronomij
Pentateuc(us).
Josue.
Judith Ruth.
Lib(er) regum. lib(ri)
Salomonis. i(n) mag(no) volumine
Job — glo(satus) — j(us) —
Pars biblie a parabolis
Salomonis usq(ue) a(d) fine(m) —
[illegible]
Psalteria — iiij.or sine glosis
Horae dier(um) cu(m) officijs quib(us)dam [illegible]
defunctor(um)

Thobias et Esdras glosati.
Treni et Aggeus glosati.
Liber [illegible]
Epistole canonice sine glosis

[illegible]

XXIIII

Lib(er) de b(er)nardi de co(n)sideratio(n)e
et m(u)lti alia scrip(ta) cu(m) m(u)ltis
alijs libellis simul i(n) uno —
Legende b(ea)ti d(omi)nici. p(ri)vilegi(a)
b(ea)ti pet(ri) mar(tiris) et q(ue)da(m) alie legende
Barlaam et legende q(ue)ru(n)dam s(anc)tor(um)
Lib(er) co(n)stitutionu(m) et lex longobardor(um)
Musica —
Tabula astrologie —
Aurora i(d est) biblia v(er)sificata
S(er)mones fisicales. lib(er) iamentj lib(er)
Constantini astan(orum) —
Antidotarium
Joachim
Unu(m) ex iiij.or eva(n)gelijs. m(u)ltiplicationes
tationes nonn(ull)um eva(n)geli(or)um
Lib(er) de omelijs i(n) mag(no) volu(min)e
Lib(er) de omelijs i(n) mag(no) volu(min)e
Lib(er) de omelijs i(n) mag(no) volu(min)e et q(ue)da(m)
s(er)mones —
Legende s(anc)tor(um) antique in
mag(no) volumine. volum(en) — j(us)

Acta capitulor(um) g(e)n(er)aliu(m)
et p(ro)vincialium —
Sermones festivi b(ea)ti
b(er)nardi et pastoral(is) b(ea)ti
gregorij i(n) mag(no) volu(min)e
Sermones festivi et
d(omi)nicales et s(er)mones
fr(atr)is pet(ri) de francia
Sermones joh(ann)is abb(at)is
ville et alij s(er)mones
Sermones de t(em)p(or)e et de aliq(ui)b(us)
festivis —
Sermones festivi et d(omi)ni
cales co(n)stantini et joh(ann)is
de fulgineo
Sermones et postille fr(atr)is
q(ui)da(m) p(rim)o et p(ar)te cetera
Sermones d(omi)nicales festi(vi)
Sermones d(omi)nicales —
Breviaria veteris correct(ionis)
Aliud breviarium —
Breviariu(m) q(uo)d e(st) [illegible]
Breviariu(m) q(uo)d e(st) [illegible]
[illegible]

deus misereatur nostri

Tituli constitutionum et formularum et lex constitucionum ... notis

Item quedam qu[illegible] ... scripta
scripta privilegia ordinis nostri

Damascenus ... naturalia ... super Mathei

Quadragesima omelia[illegible]

Vitas fratrum

Epistola ... super ... contra ... mote ... de ... tum ...

Dionisii de divinis nominibus ... [illegible] ...

... glosa novi et veteris ... in ... [illegible]

[illegible]

cc. 114 + I c. membr. in fine

8. XI. 1996

a